

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**“Службово-бойова діяльність
Національної гвардії України:
сучасний стан, проблеми
та перспективи”**

Секція 1

**Оперативне мистецтво та тактика
Національної гвардії України**

(<http://nangu.edu.ua>)

25 березня 2021 року

м. Харків

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – перший заступник начальника Національної академії з навчально-методичної та наукової роботи генерал-майор **Морозов О.О.**

Відповідальний секретар оргкомітету:

науковий співробітник науково-організаційного відділу **Медвідь Ю.І.**
(057-732-37-56, 54-76)

Члени оргкомітету:

начальник науково-дослідного центру полковник **Приходько І.І.**;
начальник навчально-методичного центру полковник **Тробюк В.І.**;
начальник оперативного факультету полковник **Павлов С.П.**;
начальник командно-штабного факультету полковник **Овчаренко В.В.**;
начальник факультету логістики полковник **Єманов В.В.**;
начальник гуманітарного факультету полковник **Іщенко С.О.**;
начальник Київського факультету полковник **Корнієнко Д.М.**;
начальник відділу по роботі з особовим складом підполковник **Шум В.Б.**;
начальник відділу служб полковник **Деркач О.В.**;
заступник начальника науково-організаційного відділу підполковник **Воробйов С.О.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3,
Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний відділ.

Контактні телефони: 057-732-37-56, 54-76.

Електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори.

Секція № 1

Оперативне мистецтво та тактика Національної гвардії України

Керівник секції: доктор наук з державного управління, доцент полковник
Бондаренко О.Г.;

Заступник керівника секції: кандидат військових наук, доцент полковник
Панченко В.Ю.;

Секретар секції: кандидат військових наук **Чернавіна О.Є.**

Тематика секції:

- проблеми забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- теорія оперативного мистецтва і тактики забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- форми службово-бойового застосування і можливості формувань забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- всебічне забезпечення сил і оперативне (бойове) управління у забезпеченні громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- взаємодія з іншими складовими сил безпеки і сил оборони при забезпеченні громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- напрями та перспективи розвитку забезпечення громадської, державної та воєнної безпеки силами Національної гвардії України;
- проблеми та перспективи системи військової освіти та підготовки кадрів для сил безпеки і сил оборони в Україні.

УДК 35.071.1

Бабков Ю.П., кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, Заслужений працівник освіти України; **Радванський І.Г.** кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідного центру з проблем службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України, Заслужений юрист України

**ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ
У ПІДГОТОВЦІ ОФІЦЕРСЬКИХ КАДРІВ ОПЕРАТИВНОГО РІВНЯ
ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Сьогодні система військової освіти знаходиться в процесі реформування та перетворення в напрямку зближення її з системами підготовки офіцерських кадрів країн НАТО. Але, до цього процесу є певні застереження:

1. Необхідність трансформування військової освіти недостатньо обґрунтована, а саме: не доведена низька ефективність чинної системи; не завершений процес акредитації освітніх, освітньо-професійних, освітньо-наукових програм за різними спеціальностями і спеціалізаціями підготовки у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання; не визначена невідповідність чинної системи вимогам сьогодення; не визначена мета трансформації.

2. Процес трансформування пропонується здійснювати не в сталій системі, а в системі, яка функціонує в умовах збройної агресії Російської Федерації, що створює при реалізації такого перетворення ризику зниження якості підготовки фахівців.

3. Немає чіткої визначеності об'єкта трансформації: чи системи військової освіти, чи системи підготовки персоналу різновідомчих органів і формувань сил оборони, чи системи підготовки особового складу сил оборони оперативного та стратегічного рівнів.

4. Не враховуються особливості підготовки офіцерів оперативного рівня в відмінних від ЗСУ формуваннях і органах. Оперативний рівень і стратегічний рівень відсутній у правоохоронних і розвідувальних органів. Оперативний рівень у Національній гвардії має свої особливості, які обумовлені з одного боку статусом і специфікою дій НГУ, а саме: НГУ - військове формування з правоохоронними функціями: 80% її завдань із забезпечення внутрішньої безпеки України; в основному завдання мирного часу за звичайних і надзвичайних обставин; в основному дії не проти ворога, а з населенням України; тісна взаємодія з органами влади та іншими органами та формуваннями; специфічні форми дій оперативного масштабу: оперативні дії та спеціальні операції (дії).

Іншими ознаками оперативного рівня дій НГУ є: масштаб цілей (не менш як регіонального характеру); рівень керівництва діями (ЦОВВ, СБУ, ОДВ

регіонального рівня і вище); рівень відповідальності (головна відповідальність у збройному конфлікті всередині країни, безпосередня участь у кризових ситуаціях, забезпечення дій); рівень взаємодії (регіональні органи центральних органів державної влади, правоохоронні органи, СБУ).

Наслідки дій оперативного масштабу (нормалізація оперативної обстановки в регіоні, втрата управління над територією чи регіоном, відновлення правопорядку в певному регіоні, ліквідація НЗФ на значній території тощо).

Така специфіка обумовила підготовку офіцерів оперативно-тактичного рівня з 1995 року на Окремому факультеті внутрішніх військ Академії Прикордонних військ України, а з 2004 року в Національній академії НГУ.

Для збереження багаторівневої системи професійної військової освіти, інтегрованої в державну систему освіти, доцільно зберегти чинну систему. Поступове зближення такої системи із системами військової освіти країн НАТО можна здійснити шляхом розбиття оперативного рівня L3 на два підрівні L3A (оперативно-тактичний) і L3B (оперативно-стратегічний) зі збереженням підготовки на рівні L3A у відомчих ВНЗ зі специфічними умовами навчання, а підготовку на вищих рівнях L3B, L4, L5 здійснювати в Національному університеті оборони. Такий підхід обумовлений розвитком в останні десятиріччя воєнного мистецтва з певним злиттям тактики, оперативного мистецтва і воєнної стратегії.

Таким чином процес трансформування військової освіти в складних умовах воєнно-політичної обстановки потребує зважених поступових рішень, які б враховували інтереси всіх зацікавлених сторін, а не приводили до монополізації.

УДК 355.455:355.351.4

Башкатов Є.Г., кандидат військових наук, доцент, начальник кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Колянда В.В.**, доктор філософії, доцент кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ ДОСЯГНЕННЯ РАПТОВОСТІ ДІЙ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

За прогнозами економічних експертів пандемія коронавірусу сповільнить зростання економіки України майже вдвічі. Після закінчення карантину складна соціально-економічна ситуація може стати джерелом суспільного невдоволення, що віддзеркалиться у масових акціях протесту, які можуть перерости у масові заворушення.

Масові заворушення створюють підвищену суспільну небезпеку, негативно впливають на національні інтереси держави, тягнуть руйнування основ суспільства, дестабілізацію обстановки, падіння авторитету органів державної влади й місцевого самоврядування, дезорганізують роботу підприємств, організацій, транспорту. У результаті масових заворушень заподіюється значний матеріальний збиток, різко погіршується загальна криміногенна ситуація.

Національна гвардія України (НГУ) відповідно до свого призначення та завдань залучається до охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Однією із функцій НГУ є участь у припиненні масових заворушень. При здійсненні заходів щодо припинення масових заворушень НГУ у якості основного суб'єкту координує діяльність сил та засобів правоохоронних органів, залучених до припинення наведених протиправних дій.

Виконання зазначених заходів формуванням НГУ, як правило проводиться у формі спеціальної операції (СпО).

Досвід проведення СпО з припинення масових заворушень в Україні свідчить про наявність певних недоліків у тактиці дій формувань НГУ, у способах їх застосування, а також у чинному законодавстві країни. Були непоодинокі випадки блокування учасниками заворушень військових містечок, колон на марші, що унеможливило виконання завдань формуваннями НГУ. Застосування силових заходів тягнуло за собою значні втрати в особовому складі, техніці та спеціальних засобах.

Дії формувань НГУ у зазначеній СпО мають бути максимально результативні, за мінімально необхідною чисельністю залучених сил і засобів та найменшими втратами, збитками та витратами ресурсів і часу. Підвищити ефективність застосування формувань НГУ у СпО з припинення масових заворушень можливо завдяки застосуванню способів дій та тактичних прийомів, що враховують чинники раптовості.

Відомо, що раптовість, як один із найважливіших принципів воєнного мистецтва, суттєво впливає на ефективність дій і полягає у здобутті переваги та захопленні ініціативи над противником за рахунок несподіваних дій. Раптовість дозволяє застати організаторів масових заворушень зненацька, викликати у їх учасників паніку, паралізувати волю до опору, різко знизити здатність до протистояння, дезорганізувати управління, створити сприятливі умови для здобуття успіху за найменших втрат своїх сил і засобів.

Тому визначення чинників раптовості, розроблення сукупності показників і критеріїв, моделі дій формування НГУ у СпО з припинення масових заворушень з урахуванням чинників раптовості та відповідної методики є актуальним.

Напрямок подальшої роботи є визначення сукупності чинників досягнення раптовості дій формувань НГУ у СпО з припинення масових заворушень, їх ранжирування та виокремлення більш значущих.

УДК 351.743

Белашов Ю.О., кандидат технічних наук, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ВИКОРИСТАННЯ БЕСПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЯКІ ПОКЛАДЕНІ НА ПІДРОЗДІЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Безпілотні літальні апарати (БПЛА) все більше набирають популярність. Є завдання, під час виконання яких можуть використовуватися БПЛА (цілодобово, практично в будь-яких погодних умовах і без ризику для життя людини.)

БПЛА – це літальний апарат, що виконує політ без пілота на борту і керований в польоті автоматично, оператором з пункту управління або поєднанням зазначених способів.

Варто відзначити, що безпілотна техніка застосовується у Національній гвардії України (НГУ), але в обмеженому порядку і для виконання завдань в зоні операції Об'єднаних сил. Розуміння прийшло з експлуатацією комплексу безпілотних літальних апаратів для проведення розвідки і на практиці були напрацьовані можливі сценарії використання нової техніки.

Одним із завдань, яке може ефективно вирішуватися за допомогою використання безпілотних систем, є моніторинг безпеки при проведенні масових заходів.

У будь-який час доби, в складних умовах і максимально короткі терміни застосування зазначеної техніки дозволить здійснювати моніторинг обстановки, в режимі реального часу, забезпечить якісний і своєчасний обмін інформацією між підрозділами НГУ та Національної поліції, а також прийняття оперативних рішень. Для цього необхідно обрати відповідний БПЛА та спосіб його застосування.

З цією метою розроблено алгоритм вибору та застосування безпілотного літального апарату для виконання завдань з охорони громадського порядку, який (алгоритм) дозволяє забезпечити більш продуктивне та якісне виконання визначених завдань.

УДК 355.237.084.91

Бондаренко О.Г., доктор наук з державного управління доцент, начальник кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Чернавіна О.Є.** кандидат військових наук, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У країнах НАТО активно реалізується системний підхід до підготовки (SAT), який застосовується як у навчанні, так і в індивідуальній підготовці. Це не

взаємовиключні процеси чи складові. Елементи навчання та індивідуальної підготовки часто поєднуються задля того, щоби знайти рішення, яке дозволить досягти бажаних результатів діяльності військовослужбовця. Особливо це стосується підготовки офіцерських кадрів, адже офіцери не тільки мають виконувати певну діяльність, у першу чергу щодо управління підрозділом, а і мати відповідні лідерські та волеві якості.

Системний підхід до підготовки офіцерських кадрів для Національної гвардії України (НГУ) має полягати у поєднанні всіх складових процесу підготовки:

аналізу потреб НГУ та вихідних даних, що регламентують діяльність офіцера (стратегії, доктрини, статуту, положення, інструкції тощо);

визначенні прогалин у підготовці офіцерів, які можуть впливати на зниження здібностей під час виконання завдань;

аналізу стандартів діяльності (професійних стандартів);

плануванні навчання з урахуванням швидкозмінюючих особливостей впливу нових факторів на виконання різноманітних завдань силами НГУ та потреб в удосконаленні форм та способів виконання службово-бойових завдань;

розробці програм підготовки та програм навчальних дисциплін з конкретизацією специфікації службово-бойових дій НГУ;

імплементатії програм або безпосереднього здійснення підготовки ;

оцінювання результатів навчання абстрагуючи до кожного фахівця під їх майбутні службово- бойови завдання;

моніторингу, оцінювання та валідації програм.

Процес аналізу необхідності підготовки підтверджує наявність прогалин в діяльності, яка полягає у різниці між фактичними діями офіцерів та бажаними чи необхідним для виконання відповідних завдань за призначенням. Аналіз діяльності офіцерів, виконання завдань за призначенням підрозділів, недоліки, виявлені при такому аналізі, зміни у керівних та доктринальних документах надають інформацію про прогалини у виконанні професійної діяльності. Результатом аналізу стандартів діяльності (професійних стандартів) має стати розроблення так званого кваліфікаційного стандарту, програми та плану підготовки, що завершується на етапі планування або дизайну програми підготовки.

Важливо при плануванні програми підготовки офіцерів не тільки визначитися із послідовністю викладення матеріалу та проведення практичних занять, а і підготувати систему оцінювання знань та вмінь.

Досягнення максимального результату на етапі імплементатії чи безпосереднього здійснення підготовки має забезпечуватися, крім підготовленої навчально-методичної документації, методичної майстерності викладачів або інструкторів, всією необхідною для підготовки матеріально-технічною базою.

Процес оцінювання результатів навчання має бути спрямований на визначення спроможності слухача виконувати свої обов'язки відповідно до стандарту діяльності (професійному стандарту).

Процес моніторингу, оцінювання та валідації програм дозволяє постійно відслідковувати результати підготовки, сильні та слабкі сторони, яким чином

враховуються інтереси всього спектру стейкхолдерів, а також вчасно удосконалювати програми та вносити до них необхідні зміни. Такий процес може проводитись як власними силами навчального закладу так і зовнішніми експертами.

Слід зазначити, що в НАТО при підготовці та навчанні офіцерських кадрів широко застосовується система управління якістю підготовки, яка встановлює стандарти якості та сфери відповідальності; визначає функції навчального закладу (планування, впровадження, моніторинг та перевірки підготовки); регламентує організаційну структуру, обов'язки посадових осіб, процеси та процедури підготовки у навчальному закладі; характеризує політику навчального закладу щодо забезпечення якості підготовки та навчання.

Таким чином, вище вказані пропозиції складових елементів процесу підготовки фахівців НГУ бажано враховувати при відпрацюванні системного підходу до уніфікації підготовки офіцерських кадрів для НГУ.

УДК УДК 355.525

Бондарь Ю.А., викладач кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки Донецького юридичного інституту МВС України

СУЧАСНА СИСТЕМА РУКОПАШНОГО БОЮ – ДОСВІД АРМІЇ США

Бойовий досвід ЗС США свідчить про те, що рукопашний бій (РБ) є важливою частиною бойової підготовки і не втратив актуальності навіть з урахуванням сучасного розвитку військової техніки. Основні елементи системи РБ США склалися у період другої світової війни. Це більш наближена до спорту частина беззбройного двобою (Hand to hand) та прикладна система (Combatives). Проте, динамічна база для обох частин мала бути універсальною. На момент виникнення, такою базою стало поєднання технік боксу, дзю-до, фехтування ножем та гвинтівкою.

Головним документом, який регламентує процес підготовки з рукопашного бою у межах Сухопутних військ США є настанова під індексом 3-25.150. Діючий наразі циркуляр – ТС 3-25.150 від лютого 2017 року, який трактує нову концепцію застосування рукопашного бою.

Проаналізувавши зазначений документ, можна зробити наступний висновок щодо сучасної концепції ведення рукопашного бою, яку декларують американські сухопутні війська:

титульною дією у веденні ближнього бою для військовослужбовця є застосування штатної вогнепальної зброї. Усі прийоми рукопашного бою мають або забезпечувати можливість застосування зброї, або перехід на запасну (ніж або пістолет) зброю;

у разі неможливості ведення вогню або недоцільності цих дій (необхідність затримання особи), слід зблизитись із супротивником у клінч та перевести бій у партер. Там, використовуючи навички боротьби, провести больовий або задушуючий прийом, зайняти домінуючу позицію та закінчити бій;

ніж не розглядається як окремих вид зброї, досить поверхньо висвітлюється й захист від нього;

натомість, атакуючі та захисні дії гвинтівкою навіть без багнета мають високу ефективність і можуть застосовуватись у бою;

ударні техніки кінцівками не розглядаються як ефективний засіб ураження супротивника;

прийоми затримання та вдягання кайданків потрібно вивчати кожному військовослужбовцю;

Отже, можна порівняти обсяг та характер технік, які пропонуються у американському ТС 3-25.150 із Додатком №14 до Інструкції з організації фізичної підготовки в НГУ, яка регламентує прийоми і дії рукопашного бою, можна виділити наступні переваги американської системи:

- техніки та тактика ведення рукопашного бою відповідає умовам застосування у реальних бойових умовах, передбачена система адекватного рівня застосування сили в залежності від рівня загрози;

- чітка та зрозуміла структура, елементи базуються на простих та ефективних прийомах спортивної (вільної) боротьби та бразильського джіу-джитсу.

- окрім основної функції, система рукопашного бою також цілком виконує й додаткові (розвиває військовослужбовців у фізичному плані та прививає правильні психологічні якості).

Рекомендується створення на базі наявної у Національній гвардії України системи рукопашного бою, аналогічної за обсягом та напрямками, яка б дозволяла військовослужбовцям успішно виконувати службово-бойові завдання.

УДК 351.746.1

Братко А.В., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри загальновійськових дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, підполковник

ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Концептуальними і стратегічними документами держави визначено концептуальні зміни щодо застосування сил Державної прикордонної служби України (ДПСУ) в сучасних умовах. Існуючі форми оперативно-службової діяльності набувають нового змісту.

На ДПСУ як правоохоронний орган спеціального призначення покладаються нові завдання щодо захисту державного кордону. Нового розвитку набувають дії сил ДПСУ під час реагування на кризові ситуації в тому числі воєнного характеру.

У зв'язку з цим система управління ДПСУ зазнає суттєвих змін. Розширюється коло завдань резервів ДПСУ. Створюються ефективні, мобільні, оснащені сучасним озброєнням, військовою і спеціальною технікою прикордонні Спеціальні сили ДПСУ, які будуть забезпечувати своєчасне

реагування на воєнні загрози прикордонній безпеці України, раціонально використовуючи наявний потенціал (спроможності).

Сформована інституційна спроможність для реалізації ДПСУ заходів зі стратегічного планування, що передбачає:

упровадження автоматизованої системи забезпечення стратегічного планування та моніторингу виконання програмних документів;

вивчення та застосування досвіду держав – членів НАТО для вдосконалення системи стратегічного планування у ДПСУ.

Процес стратегічного планування в ДПСУ повинен здійснюватися у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони, що передбачає:

включення представників ДПСУ до складу міжвідомчих робочих груп для узгодженого планування стратегічних документів;

розроблення та впровадження в ДПСУ системи стратегічного планування за підходами управління, орієнтованого на результат (Result-Based-Management), з урахуванням планування на основі спроможностей (Capability-Based-Planning) та бюджетного планування.

Запровадження в діяльність ДПСУ планування оперативно-службової діяльності на основі спроможностей дасть змогу значно покращити якість планування, підвищити здатність ДПСУ до виконання завдань в сфері забезпечення безпеки державного кордону. Виконання даних заходів, спільно з іншими складовими сектору безпеки та оборони, забезпечить активну участь України в реалізації Спільної безпекової та оборонної політики ЄС та співробітництві з НАТО для забезпечення виконання вимог набуття повноправного членства в Північно-Атлантичному Альянсі.

УДК 355.233

Бутко Р.В., старший викладач кафедри тактики – начальник інженерної служби командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Нестеренко О.О.**, викладач військово-інженерної підготовки кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІНОСТІ ПЕРЕГЛЯДУ ОПИСУ ЗМІСТУ ТА УМОВ ВИКОНАННЯ НОРМАТИВІВ З БОЙОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ (ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА) ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Норматив бойової підготовки – це часовий, кількісний і якісний показник виконання поставлених завдань, прийомів і дій окремими військовослужбовцями або підрозділами в ході бойової підготовки, на навчаннях, тренуваннях, а також з озброєнням і бойовою технікою з дотриманням послідовності, яка передбачена статутами, порадами, керівництвами та інструкціями.

Відпрацювання нормативів на заняттях і навчаннях сприяє удосконаленню прийомів і способів дій під час виконання поставленого завдання, швидкому оволодінню особовим складом озброєнням та військовою технікою, скороченню термінів приведення їх у повну бойову готовність. Це дозволяє командирам створювати обстановку змагання, встановити єдиний і об'єктивний підхід при визначенні рівня підготовки військовослужбовців і підрозділів, виявляти й узагальнювати під час відпрацювання нормативів нові форми і методи виконання тих або інших прийомів.

Нормативи розробляються відповідно до вимог статутів, порадників, керівництв та інструкцій на підставі досвіду навчання військ з урахуванням тактико-технічних характеристик озброєння, військової техніки і середньої натренованості військовослужбовців, підрозділів. У збірнику подані нормативи, які забезпечують набуття навиків у процесі оволодіння своєю спеціальністю і залагодження підрозділів з предметів навчання для всіх категорій військовослужбовців, а також підрозділів.

З отриманням новітніх зразків екіпіровки та спорядження, озброєння та бойової техніки, вивченні досвіду дій підрозділів провідних країн світу та інтеграція цього досвіду в діяльність військ, виникає необхідність розробки, перегляду, уточнення або доповнення нормативів бойової та спеціальної підготовки військових частин (підрозділів) Національної гвардії України.

Як приклад, можна навести нормативи загальновійськової підготовки № 8. «Посадка особового складу на БТР на місці» та №10. «Висадка особового складу із БТР на місці». Умови виконання нормативів та часові показники були визначені ще за радянських часів. В умовах виконання немає опису, а ні бронезахист військовослужбовця, бронезилет 6 класу захисту важчий за 4 клас, а ні конструктивні особливості бойової техніки, БТР-70 відрізняється від БТР-80, та від БТР3Е й БТР4Е, розміщення особового складу, люків, тощо.

УДК 355.5

Бутузов В.Ю., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ДОСВІД ТА ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ СИЛ І ЗАСОБІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ЗДІЙСНЕННІ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

Захист державного кордону України є невід'ємною частиною загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки і полягає у скоординованій діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави, організація і порядок діяльності яких визначаються відповідним законом України.

Службово-бойова діяльність Національної гвардії України за звичайних обставин, пов'язана з участю в захисті державного кордону, полягає у здійсненні заходів, пов'язаних з припиненням збройних конфліктів та інших

провокацій на державному кордоні, а також заходів щодо недопущення масового переходу державного кордону з території суміжних держав.

До спільних дій із забезпечення захисту державного кордону України в мирний час від Національної гвардії України безпосередньо залучаються - сили і засоби військових частин (підрозділів) оперативного призначення, підрозділів (загонів) спеціального призначення, а також за потреби військових частин (підрозділів) з охорони громадського порядку.

Під час роботи в даному напрямку проведено аналіз залучення та особливості участі сил і засобів Національної гвардії України у здійсненні заходів із посилення системи охорони Придністровського сегменту українсько-молдовського кордону, патрулювання українсько-словацької ділянки державного рубежу, посилення охорони державного кордону та протидії незаконним діям правопорушників на гірських ділянках українсько-румунського кордону, а також недопущення масового переходу державного кордону України з території Білорусії.

Враховуючи постійні зміни в обстановці та можливі варіанти негативного її розвитку, виконанню завдань із забезпечення захисту державного кордону повинно передувати: своєчасне проведення вивчення місцевості; організовані методичні заняття з військовослужбовцями Національної гвардії України з прикордонних питань; вивчення тактики дій органів (підрозділів) охорони державного кордону та проведення спільних заходів з підготовки (навчання) в умовах, максимально наближених до реальної обстановки; визначення найбільш ефективних способів дій під час виконання спільних завдань.

УДК 355.5

Варакута В.П. кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри тактико-спеціальних дисциплін Військового інституту танкових військ Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”; **Дяченко Д.В.**, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри тактико-спеціальних дисциплін Військового інституту танкових військ Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”; **Стародубцев С.О.**, кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ТРЕНАЖНО-ІМІТАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМАНДНО-ШТАБНИХ (ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНИХ) НАВЧАНЬ З ЧАСТИНАМИ, ПІДРОЗДІЛАМИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Одним із способів підвищення рівня бойової готовності підрозділів і частин Сухопутних військ (пч СВ) та Національної гвардії України (пч НГУ), злагодженості їх дій під час виконання бойових завдань (БЗ), є проведення

*Науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України
25 березня 2021 р., м. Харків*

командно-штабних (КШН) і тактико-спеціальних навчань (ТСН). Рівень бойової готовності пч СВ (пч НГУ) в деякій мірі залежать від рівня організації бойової підготовки, технічного обладнання місць тренування, повноти, змістовності й складності завдань, що виносяться на КШН (ТСН).

Війна на сході України потребує раціонального використання бюджетних коштів, в тому числі накладає жорсткі обмеження щодо фінансування таких суттєвих заходів бойової підготовки як КШН (ТСН). Пропонується спосіб часткового вирішення цієї проблеми – створення тренажно-імітаційних комплексів (ТІК). Впровадження ТІК в систему бойової підготовки пч СВ (пч НГУ) під час проведення КШН (ТСН) можливе тільки при наявності програмного забезпечення для імітаційного моделювання заходів, що заплановані. Новим класом програмних засобів, появи яких сприяли успіхи в області штучного інтелекту, а так – створенню більш удосконалених ТІК, є відкриті експертні системи. Така система, що впроваджена в програмне забезпечення для імітаційного моделювання в ТІК, представляє собою неоднорідну функціональну мережу та має наступні позитивні якості: достатню простоту й зрозумілість для сприйняття тими, хто навчається, учбово-бойової обстановки, в якій будуть виконуватися поставлені завдання; автоматичну обробку знань і вмінь тих, хто навчається, під час виконання функціональних завдань (тобто забезпечується як процедурна, так і символічна обробка знань); визначення бойових можливостей пч СВ (пч НГУ) в процесі змін бойової обстановки; закінченість процедури логічного висновку під час прийняття відповідними командирами рішень; можливість реалізації ефективних процедур контролю теоретичних і практичних знань тих, хто навчається. Насамперед, це стосується управлінських дій командирів у тісному сполученні з виконавчими діями пч СВ (пч НГУ). Водночас імітаційна модель у ТІК повинна забезпечити тренування як командира, так і його військового формування на загальному оперативно-тактичному фоні КШН (ТСН). Тобто імітаційне моделювання у ТІК доцільно використовувати в першу чергу як технологію, що допомагає вдосконалити оперативне й аналітичне мислення посадових осіб органів управління. ТІК забезпечуватимуть можливість проведення індивідуальної, а з деяких питань, наприклад, взаємодії, колективної підготовки пч СВ (пч НГУ) без витрачання дорогих ресурсів. При цьому, визначаються наступні напрямки використання ТІК у КШН (ТСН): теоретична підготовка командного складу; удосконалення оперативного мислення командирів при прийнятті рішень; відпрацювання стандартних алгоритмів (методик) при прийнятті рішень на бойове застосування; виконання функціональних обов'язків посадовими особами органів управління в різних умовах обстановки; відпрацювання окремих елементів бойової діяльності; теоретичне дослідження нештатних ситуацій під час виконання функціональних обов'язків; теоретичне засвоєння нових способів виконання завдань; теоретичне й маніпулятивне засвоєння нових зразків військової техніки й озброєння. Імітаційне моделювання умовно можна поділити на дві складові: до першої віднести оперативну підтримку процесу прийняття рішення, а до другої – процес проведення оцінювання бойової діяльності пч СВ (пч НГУ).

Отже, ТІК, що забезпечуватимуть проведення КШН (ТСН) для пч СВ (пч НГУ) сприяють: підготовці даних для прийняття рішень відповідними командирами, що залучаються до навчання; плануванню виконання бойових завдань; вибору ефективних способів виконання бойових завдань; оцінці результатів бойової діяльності; навчанню (тренуванню) посадових осіб органів управління під час прийняття рішень на бойове застосування та управління діями у ході проведення навчання.

УДК 355.535

Власюк В.В., кандидат військових наук, доцент кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Гасан О.А.**, курсант командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОНАТИ БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ ПОХІДНОЮ ОХОРОНОЮ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ РАПТОВОГО НАПАДУ ПРОТИВНИКА НА ГОЛОВНІ СИЛИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МАРШУ ПІДРОЗДІЛОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Суспільно-політична ситуація у державі набула кризового стану та має тенденцію до подальшого загострення. Для врегулювання подій на сході України уряд був вимушений перейти до крайніх заходів – запровадження антитерористичної операції, що набула розвитку та перейшла до масштабу операції об'єднаних сил (ООС). З метою проведення стабілізаційних заходів та вирішення кризової ситуації, до проведення ООС були залучені підрозділи та частини Національної гвардії України (НГУ), Збройні Сили України та інші силові структури та відомства за призначенням. Військові частини і підрозділи НГУ залучаються до виконання відомих службових та бойових завдань (СтаБЗ), перелік яких визначено законом "Про Національну гвардію України" та іншими керівними документами.

Для проведення планових ротацій, зміни дислокації та інших маневрів війська можуть перевозитися різними видами транспорту, але, як правило, здійснюють марш.

Підвищену загрозу для колон головних сил під час здійснення маршу можуть становити засідки противника. Противник може застосовувати броньовану техніку, мінування шляхів та проводити інші диверсійні дії на маршрутах руху підрозділів НГУ. Не своєчасне виявлення засідки противника похідною охороною підрозділу НГУ може призвести до значних втрат серед особового складу підрозділу головних сил, озброєння та військової техніки (ОВТ), про що свідчать чисельні факти обстрілів колон силових структур на сході України. Тому виникає потреба більшу увагу зосередити на похідній охороні підрозділів.

У Бойових статутах, доступних для відкритого користування джерелах країн НАТО розкривається тактика дій родів і видів військ та порядок прийняття

рішень для умов ведення загальновійськового бою, проте питання щодо варіантів та способів отримання прогностичної кількісної оцінки можливості виконати основні завдання похідною охороною підрозділів під час здійснення маршу не розкрито. У найбільш відомих фундаментальних працях відносно моделювання бойових дій родів і видів військ та інших від них похідних наукових статтях та публікаціях розрахункові вирази, що можуть бути застосовані для формування зазначеної методики наведені, але подані розрізнено. Існує потреба у проведенні додаткового аналізу щодо придатності наявних матеріалів та їх синтезу відповідно для отримання прогностичних оцінок можливості не допустити раптового нападу противника на колону головних сил за рахунок ефективної роботи органів розвідки підрозділу – головної похідної застави або дозорного відділення, у відповідності до основних завдань похідної охорони.

Можливо зробити висновок, що у доступних для відкритого користування джерелах прогнозування успішності виконання бойового завдання похідною охороною підрозділу не проводиться. Таке завдання у більшій мірі покладається на бойовий досвід командирів, який може бути не достатнім або зовсім відсутнім. Отже, виникає потреба розробити інструмент за допомогою якого можливо формувати рекомендації командирам підрозділів щодо недопущення раптового нападу противника на колону головних сил із застосуванням наукових підходів та положень теорії моделювання. Таким чином, стає актуальним завдання щодо розробки зазначеного інструменту, що може бути представлений у формі методики.

УДК 355.42

Возний О.О., старший науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, підполковник; **Власік С.М.**, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, підполковник; **Павлій В.О.**, кандидат технічних наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба; **Микитюк С.О.**, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

НАПРЯМКИ ВЗАЄМОДІЇ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СКЛАДОВИМИ СИЛ ОБОРОНИ ПРИ ВИКОНАННІ СПІЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ЩОДО ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ

На теперішній час загроза відкритої агресії проти України зберігається. За цих умов потреба у відродженні військового потенціалу держави є

пріоритетним завданням. Водночас необхідно усвідомлювати, що досягнення Україною військового паритету з Російською Федерацією в повітрі у середньостроковій перспективі не є реалістичним завданням.

Тому виникає необхідність системного використання наявних та розвитку перспективних спроможностей сил оборони та сектору безпеки для стримування агресії з повітряного простору.

На основі розгляду завдань сил оборони щодо захисту національних інтересів у повітряному просторі підкреслено необхідність спільного застосування всіх складових сил оборони в операційній зоні, визначено принципові підходи та напрями щодо розвитку відповідних спроможностей щодо взаємодії ПС ЗС України з іншими складовими сил оборони при виконанні спільних завдань.

Основними напрямками удосконалення взаємодії ПС ЗС України з іншими складовими сил оборони є:

По-перше, створення та розвиток спроможностей ПС ЗС України та інших складових сил оборони щодо їх взаємодії при виконанні спільних завдань.

Досягається шляхом: розвитку спроможностей, які є унікальними (наприклад при виконанні сумісних дій при відбитті висадки повітряно-морського десанту на територію України та ін.); досягнення взаємосумісності всіх складових сил оборони (організаційна, доктринальна, технічна), які діють в операційній зоні; проведення відповідних військових сумісних навчань складових сил оборони.

По-друге, створення ефективної системи кризового менеджменту, яка охоплює як ПС ЗС України, так і інші складові сил оборони та безпеки, що здатні забезпечувати захист національних інтересів.

Досягається шляхом: створення єдиної системи управління та інформування всіх складових сил оборони та компонентів безпеки (першим кроком має стати створення єдиної системи висвітлення обстановки в повітрі); створення так званої системи горизонтального сканування (horizon scanning) – спільні зусилля з оцінювання потенційних ризиків та загроз з використанням всіх політичних та військових можливостей на всіх рівнях; запровадження системи рішучого реагування щодо припинення незаконної діяльності у виключній економічній зоні; надання допомоги в разі стихійних лих, допомоги цивільним та комерційним установам держави щодо забезпечення економічної діяльності (енергетичної безпеки); здійснення заборони на використання повітряного простору України.

По-третє, підтримання кооперативної безпеки.

Досягається зокрема шляхом: підтриманням та розвитком партнерства, діалогу та співробітництва; зміцнення регіональної безпеки, підвищення прозорості; підтримання та нарощування практики проведення спільних заходів у сфері освіти та підготовки персоналу.

УДК 355.4

Гарбузов О.А., старший викладач Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, полковник запасу; **Пономарьов В.О.**, старший викладач Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, підполковник

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІШЕННЯ НА ПРОВЕДЕННЯ
СПЕЦІАЛЬНОЇ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ**

Інформаційною базою для прийняття рішення на проведення антитерористичної операції (АТО) є оперативна інформація від оперативних підрозділів СБ України, МВС та розвідувальна інформація від бойових підрозділів цих відомств. Однак під час проведення АТО інформація з оперативних підрозділів може надходити уривчасто, з великим запізненням. В таких умовах виникає проблема щодо інформаційного (розвідувального) забезпечення прийняття рішення на проведення АТО.

Розвідувальна діяльність, яка спрямована на вирішення завдань інформаційного забезпечення на прийняття рішення, у своїй основі базується на певних принципах. Розглянемо ці принципи в аспекті розвідувальної діяльності спрямованої на вирішення завдань інформаційного забезпечення спеціальних операцій (СО).

Першим принципом розвідувальної діяльності є її організація за визначеним циклом у відповідності з завданнями, що вирішуються. Розвідувальний цикл складається з наступних процесів: здобування (збір) розвідувальних даних (інформації); інформаційна робота (узагальнення інформації); розсилка, обмін і використання розвідувальних даних (інформації); планування розвідки і керівництво нею. Усі процеси розвідувального циклу щільно пов'язані друг з другом і здійснюються паралельно. Але наскільки б процесів не був розподілений розвідувальний цикл у його основі полягає визначення завдань, сил і засобів розвідки, методів здобування, обробки, розсилки і використання розвідувальних даних.

Другий принцип розвідувальної діяльності полягає в цілеспрямованості розвідувальних дій. Розвідувальна інформація або дані мають практичну цінність тільки тоді, коли вони забезпечують прийняття керівником СО обґрунтованих рішень. Розвідувальні дані, які добуваються, повинні відповідати потребам та інтересам керівництва, що організовує розвідку.

Третій принцип розвідувальної діяльності – своєчасність добування розвідувальних даних і складання розвідувальної інформації. Самі повні розвідувальні дані втрачають свою цінність, якщо вони не попадуть своєчасно до зацікавленого органу або особи.

До принципів ведення розвідувальної діяльності також відноситься принцип

планомірності. Належне планування розвідувальної діяльності забезпечує виявлення і оперативне використання нових джерел розвідувальних даних, а також вдосконалювання способів розвідувальної діяльності.

Від правильної організації інформаційної роботи багато в чому залежить об'єктивність оцінки супротивної сторони і місцевості в районі майбутніх дій.

Оперативно зібрані, ретельно оброблені і вчасно повідомлені розвідувальні дані дозволяють керівнику СО приймати правильні рішення й ефективно використовувати наявні засоби боротьби.

Таким чином, організація інформаційного забезпечення спеціальних заходів при проведенні АТО є запорукою ефективного вирішення завдань, що стоять перед керівником спеціальної операції.

УДК 351.862.222

Голубок М.Г., кандидат військових наук, доцент, заступник начальника кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Жабінський В.М.**, старший викладач кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛКУ ОХОРОНИ ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВЕДЕННІ КОНТРДИВЕРСІЙНИХ ДІЙ.

Одним з основних інструментів досягнення мети спеціальної операції щодо протидії диверсійно-розвідувальним групам (ДРГ) залишаються підрозділи з охорони важливих державних об'єктів (ВДО).

Мета контрдиверсійних дій досягається виконанням низки задач військового характеру. До основних з них відносяться: ведення розвідки, охорона і оборона важливих державних і воєнних об'єктів, демонстрація сили і рішучих дій, боротьба з агентурою, знешкодження (локалізація) ДРГ, забезпечення громадської безпеки та інше. В залежності від обстановки яка складається, потрібно організувати і проводити розвідувально-пошукові заходи (РПЗ). Виконання РПЗ вимагають від створеного угруповання організації і проведення розвідувально-пошукових дій (РПД) в районі спеціальної операції.

Важливою особливістю проведення спеціальної операції направленою на протидію ДРГ є те, що створеним силам буде протистояти правопорушник, який може з'явитися і зникнути раптово в будь який час та набудь якій ділянці району ведення операції. Він буде постійно маневрувати, намагатиметься скласти хибне уявлення про свої наміри. В подібних умовах протидія, безпосередньо розвідка та пошук об'єктів ДРГ, повинна бути організована на основі своєчасного виявлення їх намірів. Як показує досвід досліджень важлива роль відводиться РПД, які

проводяться з метою визначення місця знаходження ДРГ, бойового складу, наявності схованок (опорних пунктів), баз тимчасового перебування, таборів бойового злагодження та інших об'єктів їх діяльності. Потрібні необхідні визначення способів та прийомів ідентифікації представників протиправних сил та режимних заходів, які ними проводяться. Мати не тільки уявлення, але розробити критерії розподілу сил та засобів, а також визначення раціональних способів їх застосування, раціональний склад розвідувально-пошукових груп (РПГ) та порядок їх взаємодії з іншими силами спеціальної операції. Для проведення необхідних розрахунків за основу потрібно врахувати наступні можливості підрозділів полку охорони ВДО:

- тактичні можливості;
- пошуковий потенціал;
- оснащеність технічними засобами розвідки та зв'язку;
- використання наявних інженерних засобів;
- вогневі можливості;
- психологічна та фізична готовність.

Оцінка реальних можливостей підрозділів полку охорони ВДО визначатимемо на основі реальних дій в районі виконання розвідувально-пошукових завдань. Тактичні можливості потрібно оцінювати з порядку розподілу складу РПГ, визначення способу розвідки, побудови бойових порядків. При розгляді питань взаємодії між РПГ та резервом полку охорони ВДО потрібно враховувати посилення груп при блокуванні ДРГ, виводу особового складу з району пошуку при пораненні або не спроможності виконувати завдання за інших причин та зміні оперативної обстановки. Командири підрозділів полку охорони ВДО повинні постійно проводити уточнення рішень між собою та координувати дії своїх груп. Вибір способу проведення РПД та побудова бойових порядків повинна враховувати більш характерні для проведення пошуку об'єкта, який може діяти з використанням транспортних засобів, особливо в темну пору доби, доцільно було б застосовувати спосіб розвідки: засідка та виставлення спостережних постів.

УДК 355.01:34.

Гончар Р.О., кандидат військових наук, старший дослідник, старший науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ТЕНДЕНЦІЇ ЗРОСТАННЯ РОЛІ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ В ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ СУЧАСНОСТІ

Аналізуючи перебіг збройних конфліктів сучасності в таких країнах як: Україна, Сирія, Афганістан, Ірак ми спостерігаємо сталу тенденцію зростання

ролі приватних військових компаній (ПВК) в проведенні військових операцій. Військові фахівці та вчені зазначають, що за перше десятиліття двадцять першого століття ринок ПВК з невеликої спеціалізованої ніші перетворився в глобальний сектор послуг. За даними інституту Брукінгса США, кругообіг світового ринку військових послуг перевищує 180 млрд. доларів та монополізований американськими, британськими та південноафриканськими компаніями. Але швидко виникають та розвиваються ПВК таких країн як: Росія, Франція, Туреччина, Австралія тощо. Ринок цих послуг досить великий, від охоронних функцій до прямого військового втручання, від військового консалтингу до підтримки (повалення) урядів країн. Попит на послуги приватних військових компаній постійно зростає, замовниками можуть бути: міжнародні організації, окремі країни (державні та неурядові організації), транснаціональні міжнародні корпорації, збройні формування, комерційні компанії, тощо.

Перевагами застосування ПВК в умовах збройних конфліктів сучасності є: військові втрати найманців не включаються в офіційну статистику; можливість діяти, як відкрито так і приховано без ідентифікації замовника їх дій; наявність в структурі ПВК достатньої кількості фахівців з відповідною підготовкою та бойовим досвідом; оперативне розгортання, логістичне забезпечення та гнучке оперативне управління; відсутність зайвого бюрократизму в прийнятті рішень органами управління ПВК та вихід в своїх діях, за межі міжнародного та національного законодавства.

Чимало дискусій існує з приводу легалізації державною діяльністю приватних військових компаній. Лише поодинокі держави визначили правову природу діяльності приватних військових компаній у національному законодавстві, передбачивши кримінальну відповідальність за найманство, і водночас здійснили легалізацію участі приватних військових компаній у збройних конфліктах в інших державах. Невизначеним залишається в міжнародній юрисдикції статус ПВК. Перший міжнародний документ, який визначає поняття ПВК та їх діяльність – це “Документ Монтре”. Який був прийнятий на 63 сесії Генеральної Асамблеї Ради Безпеки ООН, 6 жовтня 2008 року, підписаний 17 державами та носить виключно дорадчий характер. В Україні були активними спроби здійснити нормативно-правове регулювання військово-консалтингової діяльності, підготовлено й обговорено в наукових колах і серед громадськості відповідний законопроект, проте необхідної підтримки для легалізації цієї діяльності отримано не було.

Таким чином, очевидно, що в умовах подальшої глобалізації світової економіки, роль ПВК в майбутніх війнах і збройних конфліктах буде зростати.

Тому питання легалізації діяльності приватних військових компаній в Україні потребує подальшого вивчення та наукового дослідження. В той же час, актуальним є питання вивчення вже існуючих ПВК країн сусідів України.

В контексті попередження та нейтралізації внутрішніх та зовнішніх загроз для України, необхідно вивчати: їх структуру; тактику дій; порядок та способи логістичного забезпечення, проводити аналіз їх участі у збройних конфліктах.

УДК 355.5

Гончаров Є.І., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;
Лиходій О.В., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПРОВЕДЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ У РАЙОНІ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Стабілізаційні дії є сукупністю узгоджених і взаємозв'язаних за метою, завданнями, місцем і часом дій та заходів, які проводяться підрозділами НГУ, ІВФ та ПрО планом для стабілізації обстановки, недопущення відновлення збройних сутичок, диверсій і терористичних актів тощо у визначеному секторі відповідальності.

Стабілізаційні дії залежать від обстановки, виконуваних завдань і полягають у виконанні таких дій та заходів:

– при посиленні охорони та прикритті ділянок державного кордону, важливих об'єктів і комунікацій, виконанні режимно-обмежувальних заходів – дії чергових сил ППО (за наявності); демонстраційні, оборонні, охоронні, сторожові та патрульні дії;

– при недопущенні нападів на базові табори, недопущення диверсій на об'єктах інфраструктури, при охороні та супроводженні вантажів, високопосадових осіб – оборонні, охоронні, сторожові та патрульні дії;

– при наданні допомоги населенню у ліквідації наслідків диверсій, терористичних актів – ізоляційні, охоронні, сторожові та патрульні дії;

– при підтриманні законності та правопорядку, що покладалося на військово командування, – заходи та дії для забезпечення поступового зменшення ролі та значимості військової присутності.

В усіх випадках визначені підрозділи НГУ діють у тісній взаємодії з органами, частинами і підрозділами ЗС України.

При виконанні стабілізаційних дій потрібно ураховувати такі основні особливості: обмеження (заборона) на застосування засобів ураження; способи і райони дій; спільне виконання завдань із ЗС України, місцевими органами влади; наявність безпосереднього контакту та постійної інформаційно-психологічної протидії вороже налаштованих політичних партій, рухів та певних верств населення; необхідність уникнення втрат мирного населення та виведення з ладу об'єктів інфраструктури; поєднання демонстраційних дій, дій проти ДРС та НЗФ, гуманітарних акцій і дій щодо забезпечення функціонування державних установ,

комунікацій, економіки, життєдіяльності населення; необхідність одночасного виконання декількох різних за характером завдань у різних районах; автономність дій частин і підрозділів.

Нові погляди на організацію виконання бойових та службово-бойових завдань при веденні стабілізаційних дій полягають у їх виконанні ротними тактичними групами. Сутність їх в тому, що для самостійного виконання широкого спектру завдань, пов'язаних з веденням бойових дій, механізованому підрозділу надаються танковий, артилерійський, інженерно-саперний, розвідувальний підрозділи та інші підрозділи, за необхідності.

Механізовані (танкові) підрозділи у взаємодії з органами та підрозділами ІВФ та ПрО можуть залучатись до участі у стабілізаційних діях військ, які проводяться з метою стабілізації обстановки у кризовому районі (районі відповідальності) та створення умов, що унеможливають виникнення (відновлення) збройних сутичок, диверсій і терористичних актів.

Під час участі у стабілізаційних діях військ взвод (відділення, танк) може залучатись до виконання завдань з посилення охорони та прикриття визначених ділянок державного кордону, ізоляції кризового району, протидиверсійної боротьби, охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій, підтримки безпеки на маршрутах руху колон, виконання режимних заходів, а також надання гуманітарної допомоги населенню.

Визначені завдання взвод (відділення, танк) виконує шляхом ведення розвідки, спостережних, сторожових, патрульних дій на визначених ділянках (об'єктах, рубежах), улаштування засідок безпосередньо на державному кордоні та в прикордонній смузі, блокування визначених ділянок місцевості та найбільш загрозливих напрямках можливого порушення державного кордону, участі у посиленні прикордонного режиму в пунктах пропуску і на території контрольованих прикордонних районів, спеціальних заходів щодо знищення ДРС противника та НЗФ у прикордонній смузі спільно з органами ДПС, Міністерства внутрішніх справ України (МВС України) і Служби безпеки України (СБУ) у відповідності до поставлених завдань старшим начальником ДПС.

Блокпости (БП) можуть посилюватися особовим складом підрозділів Національної гвардії України (НГУ), органів МВС, представниками СБУ; на окремих ділянках БП можуть створюватись за рахунок підрозділів НГУ.

Рубіж військового загородження призначається, як правило, вздовж основних комунікацій, на важливих водних рубежах для недопущення проникнення ДРС (НЗФ) та інших злочинних елементів із визначених районів (у визначені райони) і прикриття важливих об'єктів. Основним завданням підрозділу, що створює рубіж військового загородження, є недопущення несанкціонованого руху поза межами дозволених маршрутів. Рубежі військового загородження можуть створюватись із залученням підрозділів територіальної оборони, ІВФ та ПрО.

На рубежі військового загородження механізовані (танкові) підрозділи переходять до оборони або виставляють спостережні пости, дозори, секрети та організовують патрулювання. Ймовірні шляхи пересування противника

перекриваються заслонами, засідками.

Таким чином, у подальшому розгляді принципів застосування військових частин при веденні стабілізаційних дій ми будемо розглядати дії підрозділів НГУ, розуміючи при цьому, що мова йде про застосування ротних тактичних груп у складі зведених угруповань Національної гвардії України.

УДК 351.862.44

Гунбін К.Ю., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України; **Абдрахімов О.Ф.**, слухач оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

На сучасному етапі розвитку людства масова комп'ютеризація, розвиток комунікацій, впровадження новітніх інформаційних технологій призвели до швидкого прогресу в сферах освіти, наукових досліджень, економіки, соціального життя. Інформація перетворилася в глобальний ресурс людства, яке по суті вступило в нову епоху розвитку – епоху інформаційної цивілізації.

Завдяки цим процесам відбувається й розвиток військової справи. З'являються нові види озброєння, засновані на застосуванні інформаційних технологій, які дозволяють вести неконтактні бойові дії. Розвиваються засобами розвідки, автоматизовані системи управління військами та зброєю.

Впровадження сучасних інформаційних технологій у службово-бойову діяльність НГУ потребує знання доцільних напрямків розвитку системи інформаційного забезпечення процесів управління ними, організації та здійснення інформаційного забезпечення процесів управління військами на пунктах управління, що дозволить дійсно забезпечити органи управління інформацією для планування дій та управління військами під час службово-бойової діяльності, вмілого синтезу структур інформаційно-управляючих систем та обґрунтування складу інформаційних засобів пунктів управління і шляхів проходження інформації між ними.

Потреби НГУ у забезпеченні органів управління інформацією визначаються відповідно до поточних умов та завдань службової(службово-бойової) діяльності, які вирішуються. Причому процес прийняття рішень жорстоко обмежений за часом, потребує безперервного одержання органами управління та обробки значної за обсягом інформації. А коли така інформація перестає поступати, зупиняється й процес прийняття рішень й відповідно узгоджених дії сил, що залучаються для вирішення поставлених завдань.

Одним з основних завдань розвитку НГУ це підвищення ефективності їх

функціонування шляхом раціоналізації системи управління на підставі впровадження сучасних інформаційних технологій та постійне вдосконалення інформаційного забезпечення процесів управління.

Основним напрямком удосконалення систем управління на цей час є автоматизація рішення окремих задач інформаційного забезпечення. При цьому прогноз ефективності виконання завдань угрупованнями військ в системах управління відсутній, а оцінка залежності цієї ефективності від інформаційного забезпечення процесів управління не розглядається зовсім. Формалізація процесу інформаційного забезпечення та створення єдиної системи інформаційного забезпечення, яка охоплює всі стадії процесу управління військами та силами не розроблені в силу відсутності належної теорії.

Можливості сучасних інформаційних технологій щодо інформаційного забезпечення процесів управління НГУ достатньо великі.

Але у той же час впровадження цих технологій у реальні діючі системи та у практику військ вимагає не тільки приділення значної уваги технічному оснащенню пунктів управління та штабів сучасними обчислювальними засобами і технічними засобами управління, а й, що не менш важливо, розробки прикладного програмного забезпечення та ведення значних за обсягом баз даних.

Все це не тільки потребує витрат матеріальних та часових ресурсів, але й вимагає пошуку підходів до формалізації задач, що потрібно вирішувати за допомогою сучасних інформаційних технологій.

УДК 351.862.44

Гунбін К.Ю., кандидат військових наук, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України; **Ліщук Р.П.**, слухач оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПОГЛЯДИ ПЕРСПЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ДРОНІВ У СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день своє широке застосування знаходять безпілотні літальні апарати – БПЛА. Саме дрони у сучасних збройних конфліктах визначають нову стратегію і тактику збройного протистояння на театрах бойових дій. Незважаючи на те, що вони є активними учасниками бойових дій, також знаходять своє відображення і у мирних цілях. Прогнозується, що протягом наступних років вірогідно матиме широкомасштабне застосування задля здійснення охорони об'єктів, врегулювання кризових ситуацій, ліквідації наслідків катастроф, здійснення постачання у разі надзвичайних ситуацій.

Відповідно до Закону України «Про Національну гвардію України» одним із основних завдань є охорона ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної

власності, важливих державних об'єктів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, тому застосування дронів для охорони об'єктів в перспективі можуть широко знайти своє відображення.

Одним із таких дронів, який може бути застосований для охорони об'єктів представила компанія Laser Detect System (LDS) Ltd. Система Airobotics Optimus в основі якого SpectroDrone - перший у світі датчик виявлення вибухівки на основі безпілотного літального апарату який автоматично виявляє та аналізує вибухові, наркотичні, хімічні, біологічні речовини та інші небезпечні матеріали у твердому, порошкоподібному або рідкому вигляді у режимі реального часу на відстані декількох метрів. Дана система використовує запатентовану методику лазерної спектроскопії з використанням декількох довжин хвиль, переважно за допомогою ультрафіолетового лазера. Результати сканування відображаються протягом декількох секунд на блоці керування оператора, таким чином забезпечуючи більш високу ефективність при скануванні великих площ за допомогою дистанційно керованих або автономних систем. Корисне навантаження складається з безлічі електрооптичних збірок, що включають лазерне джерело, що випромінює кілька довжин хвиль, лазерний далекомір і камеру високої роздільної здатності - все це інтегровано із сучасними спектрометрами, які працюють із програмним пакетом та у взаємодії із власними алгоритмами.

SpectroDrone може застосовуватись для забезпечення безпеки у сферах транспортування, охорони громадського порядку (масових заходів), здійснення пропуску на контрольно – пропускних пунктах а також захисту інфраструктури (об'єктів).

Основними перевагами SpectroDrone, щодо інших систем охорони об'єктів є:
самостійне розгортання для роботи та посадка, пілот не потрібен;
автоматична заміна корисного навантаження та акумулятора;
виліт за розкладом або на вимогу, геозонування місцевості, резервування GPS та аварійне парашутне приземлення;
точність визначення положення речовин до 5 см.;
відстежування та аналіз у режимі реального часу;
лазерна спектроскопія та запатентовані алгоритми, що зменшують показники помилково негативних і позитивних виявлень;
міцний, витривалий до корозії та атмосферостійкий.

Для військових частин та підрозділів Національної гвардії України, які здійснюють охорону ядерних установок, важливих державних об'єктів а також підрозділів, які забезпечують охорону громадського порядку наявність Airobotics Optimus створює реальну цінність, підвищує якість та надійність охорони об'єктів, зменшує вплив людського фактору та скорочує чисельність задіяних сил.

УДК 355.42

Гур'єв Д.О., начальник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, полковник; **Бабенко О.І.**, кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба; **Сальна Н.Є.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, майор; **Попов М.О.**, молодший науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, капітан

ПІДХОДИ ЩОДО ПРОЕКТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ

Задача побудови військової організаційної структури є багатофакторною, а з досвіду побудови організацій – такою, що належить до класу маловизначених. На практиці це призводить до формування реальних організаційних структур, виходячи з розуміння сильних та слабких сторін відомих попередніх реалізацій з подальшим процесом уточнення такої структури на основі досвіду її функціонування. Крім того, вирішення подібних задач передбачає її декомпозицію (розбиття) на окремі етапи, з застосуванням підходів ітераційного наближення до необхідного стану за кожним етапом.

В залежності від призначення військової організаційної структури, виділяють наступні етапи проектування:

- етап формування онтологічної моделі (словника проектування);
- етап системного проектування;
- етап проектування (оцінювання) спроможностей;
- етап організаційного проектування;
- етап ергономічного проектування;
- етап технічного проектування;
- етап функціонального проектування.

На етапі формування онтологічної моделі формують перелік основних концептів діяльності та зв'язки між ними. На основі онтологічної моделі формують необхідні словники та глосарії, базові візуальні моделі.

На етапі системного проектування часто визначають всі елементи цільовизначення, та встановлюється схема відповідності між цілями та задачами.

На етапі проектування (оцінювання) спроможностей визначають перелік ключових умов здійснення діяльності та показники успішності виконання завдань, а також напрямки заходів з покращення за факторами, наприклад:

DOTMLPFI. Особливістю цього етапу є уточнення вимог до діяльності, а саме: умов виконання завдань та показників успішності.

На етапі організаційного проектування обирають схему структури управління, склад та кількість підрозділів, порядок організації взаємодії.

На етапі ергономічного проектування – уточнюють чисельність персоналу в кожному підрозділі на основі оцінки можливостей людини щодо управління (норми керованості), а також елементи стандартизації діяльності: алгоритми, стандартизовані операційні процедури, технологічні карти тощо.

Технічне проектування передбачає врахування питань технічного забезпечення, оснащення зразками озброєння та військової техніки, іноді окремим питанням оцінюють елементи системи C4ISR, включно з питаннями отримання та доступу до розвідувальної інформації, зв'язку, управління тощо.

Всі етапи проектування є взаємопов'язаними в ітераційному циклі наближення до бажаного рівня. З врахуванням прийнятої в ЗС України моделі оборонного планування на основі спроможностей, етапи проектування можуть бути і відмінними від зазначених вище, а саме повторювати (корелювати) напрямки визначені факторами DOTMLPFI.

УДК 378.147.227

Данильченко О.А., старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

В умовах існування цілого ряду загроз національній безпеці України, як зовнішніх – збройна агресія і порушення територіальної цілісності України з боку Російської Федерації, мілітаризація нею тимчасово окупованих територій, нарощування Російською Федерацією поблизу державного кордону України угруповання військ з потужним ударно-наступальним потенціалом, пандемії різних захворювань; так і внутрішніх – спроби дестабілізації соціально-політичної ситуації з боку певних політичних сил та громадських організацій особливе місце займає процес підготовки нового покоління офіцерських кадрів.

Особливої актуальності він набуває для Національної гвардії України (НГУ), враховуючи, що це військове формування залучається до протидії як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам національній безпеці України.

Керівництво держави та НГУ сьогодні вимагає, щоб офіцери НГУ мали широкий світогляд, якісно реалізовували державну політику в сфері

національно-патріотичного та правового виховання особового складу НГУ з метою виховання національної свідомості та самосвідомості, історичної пам'яті, відданості Українському народові, формування правової свідомості, поваги до законів, переконання в необхідності їх свідомого виконання як основи дисципліни та правопорядку у військах.

Констатовано, що сьогодні постає питання зміни самої парадигми військової освіти та вдосконалення процесу підготовки майбутніх офіцерів НГУ.

Зазначено, що важливою складовою цього процесу є формування у них низки компетентностей, однією з яких є соціально-правова компетентність.

На основі результатів вивчення наукової літератури констатовано, що науковці по-різному формулюють визначення терміну «педагогічна технологія». Розкрито погляди науковців на визначення терміну «педагогічна технологія». Проаналізовано наукову літературу, де розкрито погляди науковців на етапи реалізації педагогічних технологій в освітньому процесі. З'ясовано, що в сучасній військово-науковій літературі запропоновані технології формування різних компетентностей майбутніх офіцерів.

Проте, зазначено, що педагогічна технологія формування соціально-правової компетентності майбутніх офіцерів НГУ ще не стала об'єктом наукового дослідження.

Констатовано, що важливим питанням сьогодення є розроблення структурно-функціональної моделі формування соціально-правової компетентності майбутніх офіцерів НГУ.

Зазначено, що її розроблення та впровадження в освітній процес значно покращить рівень готовності майбутніх офіцерів НГУ до службово-бойової діяльності, буде сприяти позитивним змінам у якості вищої військової освіти та відповідатиме вимогам сьогодення.

УДК 004.9:005.

Драган Ю.А., викладач кафедри тактико спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ВИКОРИСТАННЯ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ ВАРТОВОЇ СЛУЖБИ

Використання інженерно-технічних засобів охорони (далі ІТЗО) під час несення вартової служби підрозділами Національної гвардії України (далі НГУ), як самостійного підрозділу у системі Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС), відіграє надзвичайно важливу роль у боротьбі зі злочинністю. Найбільш перспективним, надійним і в той же час не дорогим видом охорони об'єктів – є використання під час несення вартової служби ІТЗО, або залучення державної

служби охорони МВС, шляхом укладання договорів.

Сьогодні охорона об'єктів і приміщень за допомогою ІТЗО повинна стати одним із головних і перспективних напрямків вартової служби. Це регулюється Законом України «Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України» та інструкцією «З організації вартової служби в НГУ».

Охороні за допомогою ІТЗО приділяється все більше уваги. Можливо визначити наступні переваги:

- на відміну від людини, технічна система не втомлюється, не може бути в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, або засинати на чергуванні і, як наслідок, помилятися в діях з реагування;

- виключає "крадіжки за змовою";

- моментально реагує на вторгнення на об'єкт, дозволяє фіксувати події на об'єктах, які охороняються, зберігати зображення;

- мінімізує задіяння особового складу для несення вартової служби.

Задіяння ІТЗО для несення вартової служби дозволяє командирам організувати охорону більшої кількості об'єктів, при цьому задіяти меншу кількість особового складу. Варто зауважити, що навіть фізична охорона об'єктів у наш час не може забезпечити в повному обсязі поставлені завдання без використання ІТЗО. Тому, майже 100% об'єктів, що охороняються, обладнано засобами сигналізації, основні з них підключено до чергового по частині.

Використання ІТЗО під час охорони сприяє своєчасному отриманню черговою службою частини сигналу про спробу проникнення на об'єкт, що охороняється, дозволяє спостерігати за діями порушника та виключити можливість несподіваного нападу на чатового (вартового). Крім того, прилади технічного контролю за несенням служби дозволяють контролювати виконання військовослужбовцем своїх функціональних обов'язків, без відвідування об'єкта і навіть спостерігати за його діями за допомогою системи відеоспостереження. Сучасні системи, можуть бути встановлені у чергового по частині та дозволяє одержувати повну інформацію про те, в якому конкретно приміщенні спрацювала охоронна, пожежна чи тривожна сигналізація. Одночасно з надходженням відповідного сигналу черговому апаратура дозволяє передати повідомлення на мобільний телефон керівнику або відповідальній особі об'єкта, що охороняється. Для спеціальних об'єктів сьогодні вже недостатньо обладнання тільки охоронною і тривожною сигналізацією. Система безпеки передбачає, крім зазначених, ще й системи відеоспостереження та системи санкціонованого доступу. Сучасні системи дозволяють допускати чи обмежувати доступ конкретних осіб в усі або певні приміщення у визначений час доби, визначені дні тощо, здійснювати фіксацію і реєстрацію часу прибуття, необхідних осіб у конкретні приміщення, вибуття з них, а також облік робочого часу, швидко визначати місцезнаходження військовослужбовця (співробітника) або порушника, зі збереженням необхідної

інформації у пам'яті комп'ютера, автоматично включати системи запису відео зображення при спрацюванні датчика.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок, що ефективність діяльності вартової служби в підрозділах НГУ значною мірою залежить від забезпечення сучасними ІТЗО, які повинні відповідати вимогам якості і безпеки під час їх використання.

УДК 323.28:351.75

Євтушенко І.В., кандидат юридичних наук, доцент, Інститут підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, майор

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТА БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ

Розвиток сучасного суспільства супроводжується утворенням нових тенденцій у розвитку міжнародного тероризму, що в свою чергу створює додаткові загрози державній безпеці. Відповідно існування таких загроз потребує наявності ефективної системи протидії та боротьби з тероризмом, а також наявність існуючої та діючої міжвідомчої взаємодії.

Особливу актуальність досліджень на тему проблематики поширення міжнародного тероризму виникла внаслідок подій 11 вересня 2001 року. Проблеми виникнення, протидії та боротьби з терористичними проявами досліджують такі науковці, як Одрі К. Кронін, Фатхалі М. Могоддам, Кіт Л. Шимко, С. С. Кудінов, І. І. Мусієнко, С. О. Кузніченко, С. В. Белай, В. В. Крутов, В. В. Мацюк, І. М. Рижов, М. П. Стрельбицький, Д. В. Талалай, А. А. Тупіков та ін.

Наявність терористичних загроз, які останнім часом стрімко постали перед Україною, вимагає відповідних дій направлених на вдосконалення функціонування загальнодержавної системи боротьби з тероризмом. Відповідно система антитерористичної безпеки України потребує удосконалення та запровадження механізмів по розвитку антитерористичної безпеки за наступними напрямками:

– удосконалення існуючої нормативно-правової бази України та приведення у відповідність до сучасних вимог щодо організації виконання службово-бойових завдань складовими сектора безпеки і оборони під час здійснення антитерористичних заходів;

– удосконалення механізму взаємодії та координації діяльності складових сектора безпеки і оборони шляхом забезпечення постійного і своєчасного

обміну інформацією про терористичні загрози між суб'єктами боротьби з тероризмом;

– покращення всебічного забезпечення складових сектора безпеки і оборони шляхом забезпечення суб'єктів боротьби з тероризмом необхідною ресурсною базою;

– підвищення рівня підготовки особового складу і працівників суб'єктів боротьби з тероризмом, а також проведення тактико-спеціальних навчань та антитерористичних тренувань;

– шляхом уніфікації програм навчання сил сектора безпеки і оборони.

Окремим питанням варто розглянути суттєво значущий напрямок удосконалення механізму взаємодії та координації діяльності складових сектора безпеки і оборони шляхом забезпечення постійного і своєчасного обміну інформацією про терористичні загрози між суб'єктами боротьби з тероризмом. На сьогодні залишається відкритою проблема оптимізації міжвідомчої роботи по протидії тероризму суб'єктами боротьби з тероризмом, оскільки під час врегулювання та усунення терористичної загрози необхідно діяти швидко та ефективно задля досягнення потрібного результату. Однак, специфіка роботи кожного органу та відомства відрізняється від інших і час який витрачається на координацію взаємодії завжди відіграє значиму роль на результати проведення антитерористичної операції або будь-якого іншого виду дії органів та підрозділів спеціального призначення.

УДК 005:511:311

Єрмошин М.О., доктор військових наук, професор провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, службовець; **Онопрієнко О.С.**, ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЕКСПЕРТІВ

Експертне оцінювання – одна з найрозповсюджених технологій на яку звертає увагу широке коло спеціалістів та на даний час сфера застосування експертного оцінювання постійно розширюється. Експертне оцінювання є найбільш доступним та універсальним методом отримання та аналізу інформації про стан об'єктів та суб'єктів, а також є єдиним способом отримання необхідної інформації для об'єктів які не мають статистичної інформації та характеризуються своєю структурно-параметричною невизначеністю.

При формуванні експертних оцінок основним джерелом отримання

інформації виступає експерт. Для підвищення ступеня об'єктивності та якості прийняття рішень доцільно враховувати думку декількох експертів. Таким чином, експертні методи ґрунтуються виключно на оцінках експертів зроблених ними відносно проблеми або задачі котру вони розуміють краще від інших. Це обумовлює особливі вимоги при виборі складу групи експертів та їх професіональних компетентностей (рівень освіти, опит роботи за напрямком проблемної ситуації, участь у виконанні подібних завдань та ін.).

На даний час проблема підбору експертів для проведення експертиз є одною з найбільш складних в теорії та практиці експертних досліджень. Таким чином для проведення експертної оцінки слід залучати найбільш компетентних спеціалістів для підвищення достовірності експертних оцінок.

Вибір експертів доцільно реалізовувати на основі їх **max** коефіцієнти компетентності тому найкраще скористатись комбінованим методом, який включає елементи різних методів та метод аналізу ієрархій (МАІ). Сутність комбінованого метода полягатиме в наступному.

Для вибору **n** експертів з **max** коефіцієнтами компетентності пропонується скористатись наступним алгоритмом дії:

- провести структурузацію задачі прийняття рішення у вигляді ієрархічної структури з кількома рівнями: визначити фактори за якими оцінюються експерти, визначення об'єктивної компетентності експертів по факторам, визначити значення вектора пріоритетів факторів, визначення глобальних коефіцієнтів експертів з врахуванням пріоритету факторів, визначення середньої похибки вибірки експертів;

- скласти особою яка здійснює прийняття рішення з вибору експертів переліку контрольних питань, з визначення компетентності експерта на які експерти повинні надати відповіді;

- розрахувати вагові оцінки i – експерта за j – фактором;

- розрахувати значення вектора пріоритетів факторів;

- розрахувати глобальні коефіцієнти експертів з урахуванням пріоритету факторів;

- здійснити розрахунок чисельності n експертів для проведення експертизи з урахуванням межі помилки вибірки.

Комбінований метод вибору компетентних експертів може буде успішно застосований для проведення аналізу прийняття рішень при великій кількості критеріїв, даний метод можливо використовувати з урахуванням побажань особи яка приймає рішення.

УДК 62.192

Іванченко А.О., кандидат технічних наук, доцент кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Іванченко О.В.**, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри автобронетанкової техніки Національної академії Національної гвардії України

ПІДТРИМАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОЇ НАДІЙНОСТІ ТЕХНІКИ ІНЖЕНЕРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СЛУЖБОВО – БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Успішне виконання завдань, покладених на війська досягається підтриманням постійної бойової готовності з'єднань, військових частин і підрозділів. Виконання службово-бойових завдань підрозділами неможливо без застосування інженерної техніки.

У зв'язку з різким підвищенням вартості озброєння і військової техніки через їхнє значне ускладнення, а також збільшенням матеріальних витрат на забезпечення бойової підготовки і бойових дій військ, необхідне ретельне наукове обґрунтування військово-економічних рішень, у тому числі і при розробці, випробуваннях, виробництві й експлуатації озброєння і військової техніки. При цьому, необхідно оцінити та спрогнозувати сучасний рівень експлуатаційної надійності, зокрема, інженерної техніки.

У відомих роботах не наведені залежності та данні по оцінці рівня експлуатаційної надійності інженерної техніки та не коректно виражені складові комплексного показника боеготовності.

Надійність інженерної техніки характеризується великою кількістю показників, що на неї впливають. У залежності від впливу режимів експлуатації, рівень експлуатаційної надійності інженерної техніки постійно змінюється.

Експлуатаційну надійність інженерної техніки розглянуто, як складну подію, що складається із кількох незалежних подій, які відтворені одночасно. Запропоновано при перевірці технічного стану, в якості показника експлуатаційної надійності інженерної техніки, використовувати комплексний показник надійності – коефіцієнт оперативної готовності.

Розраховано значення показників коефіцієнту оперативної готовності, коефіцієнту оперативності, коефіцієнту бойової готовності та побудовано графіки залежності цих показників.

За допомогою отриманих залежностей можна визначити комплексний показник експлуатаційної надійності інженерної техніки військової частини (підрозділу), при перевірці її технічного стану, більш точно.

УДК 355.40

Карпенко С.І., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;
Луньов О.Ю., викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

СПОСОБИ ВЕДЕННЯ ПОВІТРЯНОЇ РОЗВІДКИ З ВИКОРИСТАННЯМ БпАК

Безпілотні авіаційні комплекси (далі – БпАК) в даний час надають різноманітні можливості для підрозділів з ведення повітряної розвідки, спостереження і рекогносцировки, тактичної авіаційної підтримки, забезпечуючи, майже в реальному часі, виконання завдань з повітряної розвідки, спостереження, цілевказання і корегування вогню артилерії.

БпАК широко застосовуються для ведення повітряної розвідки (спостереження).

Повітряна розвідка ведеться під час операцій (бойових дій) з метою добування інформації про противника щодо об'єктів (цілей), їх кількості, активності, місцезнаходження, належності підрозділу до роду військ, озброєння підрозділів тощо. Як правило, використовуються класичні способи ведення повітряної розвідки за допомогою БпАК, та відповідно до обстановки, що склалася і технічних можливостей БпЛА, можливе їх комбінування (поєднання) під час одного польоту або використання способів, що напрацьовані екіпажами в ході підготовки та виконання спеціальних (бойових) завдань.

Пошук об'єктів (цілей) за визначеним маршрутом польоту – застосовується за наявності первинної інформації про місцезнаходження одного або групи об'єктів противника, а також в умовах місцевості, що забезпечують їх однозначне положення або напрямок руху.

Перевагами зазначеного способу є максимальне використання тактико-технічних характеристик БпЛА та його цільового навантаження.

Цей спосіб добре підходить для ведення розвідки і спостереження фронту, флангів і тилу, для забезпечення раннього попередження про напад противника або наявність засідки на протязі певного часу. Додатковими завданнями БпЛА у підтримці наземних операцій з використанням цього способу є – повітряне спостереження, оцінка прохідної здатності доріг на маршруті, вибір місця посадки літаків, виявлення небезпечних ділянок місцевості, ідентифікація підозрілих і загрозливих елементів.

Пошук об'єктів (цілей) у визначеному районі – використовується для виявлення групових і поодиноких цілей у глибині бойових порядків противника.

Для детального огляду окремих ділянок місцевості в межах району повітряної розвідки застосовуються прямолінійні паралельні маршрути, при цьому враховується максимальна ширина поля зору цільового навантаження

(розвідувальної апаратури) БпЛА на заданій висоті його польоту.

Перевагами способу є простота планування ведення розвідки, наявність протяжних ділянок прямолінійного горизонтального польоту БпЛА, що дає можливість отримати більш якісне зображення району розвідки. Разом з тим основним недоліком цього способу є низька прихованість польоту БпЛА, особливо при малих смугах захоплення розвідувальної апаратури. Як правило цей спосіб застосовується, коли існуючі відомості про місцевість обмежені, виконання бойових завдань триває зі зміною рельєфу місцевості, кордони виконання бойових завдань обмежені, або якщо дані про ситуацію на стороні противника не повні.

Баражування у визначеному районі – основний спосіб ведення повітряної розвідки БпЛА під час спостереження за обстановкою, що склалася в глибині бойових порядків противника, під час виконання завдань коригування вогню артилерії, авіації та контролю результатів вогневого ураження.

Основним недоліком зазначеного способу є низька прихованість БпЛА, велика тривалість польоту в одному районі, що значно збільшує ризики ураження БпЛА засобами ППО.

Пошук об'єктів (цілей) у визначеному секторі застосовується для виявлення рухомих (обмежено рухомих) об'єктів на території противника із застосуванням декількох БпЛА, у випадках, коли місцезнаходження об'єктів противника невідоме. Територія противника при використанні цього способу розбивається на окремі сектори відносно місця розгортання БпЛА, в кожному з яких виконує завдання окремий БпЛА. Цей спосіб високоефективний в умовах відсутності суцільної лінії бойового зіткнення військ.

Вихід у визначену точку на території противника та її обліт (обліт об'єкта) використовується під час: ведення розвідки конкретних об'єктів противника у заданій глибині його бойових порядків, виконання завдань коригування вогню артилерії, авіації та контролю результатів вогневого ураження; проведення дорозвідки об'єктів противника.

Обліт визначеного рубежу бойових порядків противника є найбільш ефективним способом ведення повітряної розвідки, оскільки забезпечує прихованість і мало помітність БпЛА в польоті враховуючи швидкість, висоту польоту та короткі терміни перебування БпЛА в одному районі. Цей спосіб використовується для дорозвідки противника та пошуку його уразливих місць.

Довготривале спостереження – забезпечує безперервне спостереження за дорогами (шляхами) на підходах або за тими, які межують з визначеною зоною інтересів, точкою призначення та іншими критично важливими областями.

Спостереження за певною зоною – як правило, це цільова область або окремі будівлі, які знаходяться у районах, що представляють інтерес для оперативних сил. БпЛА може безперервно посилати повноекранне відео наземним елементам єдиної системи відеоспостереження.

УДК 623.454.835

Ковалевський Є.П., старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Хорошун В.П.**, старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУЧАСНИМИ ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОРГАНІВ ДИХАННЯ

Формування нових підходів до забезпечення радіаційної, хімічної і біологічної безпеки в сучасному суспільстві пов'язане з небезпекою техногенних аварій і катастроф, локальними військовими конфліктами і прогнозованими терористичними актами із застосуванням токсичних хімікатів, біологічних рецептур і радіоактивних речовин.

У сучасному світі зберігається висока ймовірність техногенних аварій і катастроф на потенційно небезпечних підприємствах, локальні військові конфлікти і терористичні акти із застосуванням хімічних та радіоактивних речовин, а також біологічних рецептур. У цих умовах, для забезпечення виконання покладених на підрозділи Національної гвардії України функцій, не виключена можливість тривалого перебування їх в районах радіаційного, хімічного і біологічного зараження. Зберегти боєздатність і працездатність особового складу в таких випадках можна буде завдяки використанню засобів індивідуального захисту, серед яких найбільш поширеними є засоби індивідуального захисту органів дихання фільтруючого типу.

Протистояння сучасним РХБ загрозам формує новий рівень вимог до існуючих і розроблюваних засобів індивідуального захисту органів дихання. Загальною вимогою, що пред'являються до сучасних протигазів по їх ергономічним і експлуатаційним властивостям, є мінімальне порушення функціональної діяльності організму людини і максимальне збереження боєздатності (працездатності) особового складу, що діє в засобах захисту. ЗІЗОД повинні бути зручні у користуванні і забезпечувати виконання всіх видів робіт, в тому числі і з застосуванням сучасної техніки. Вони повинні бути ремонтно-придатними, витримувати тривале зберігання, спеціальну обробку, надійними в експлуатації.

В даний час виготовлення сучасних протигазів на території України здійснюється за рахунок збирання з комплектуючих деталей, які поставляються з країн НАТО на одному з приватних підприємств. Прикладом такого підприємства є ТОВ "Наука" (м.Кіровоград). При цьому ціна для споживача дуже висока (близько 4 тис. грн). Розрахунок потреби в сучасних протигазах тільки для забезпечення всіх силових структур показує необхідність виділення з бюджету України дуже великої суми, яка на даний момент непосильна для нашої держави. А крім цього необхідно забезпечити ЗІЗОД населення і створити їх запаси на складах держрезерву.

У той же час виробництво ЗІЗОД і їх окремих компонентів не забезпечує потреби країни як за обсягом, так і за якістю продукції. Необхідність використання імпортованих комплектуючих знижує національну безпеку країни.

Якісно новий рівень захисних властивостей ЗІЗОД може бути забезпечений розробкою і використанням нових технологій і методологій. Однак, інструментальні та науково-методичні можливості для проведення досліджень і розробок в області функціональних матеріалів в Україні дуже обмежені.

Таким чином, для створення сучасних, конкурентоспроможних ЗІЗОД необхідно застосування нових матеріалів і технологій, які передбачають поліпшений захист проти широкого і всезростаючого спектра вражаючих факторів, при одночасному зменшенні фізіологічного навантаження на користувача.

Досвід зарубіжних виробників і розробки вітчизняних вчених і технологів можуть забезпечити можливість виробництва ЗІЗОД високої якості на базі вітчизняних підприємств з використанням місцевої сировини (кам'яне вугілля, торф, деревина, відходи целюлозно-паперової промисловості та нафтопереробки, кісточка плодів культур) з більш низькою ціною. Для цього потрібне створення державної програми розвитку виробництва ЗІЗОД як продукції стратегічного значення.

УДК.355.426.4: 623.618

Ковальов І.В., кандидат військових наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Волобуєв Р.В.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

МЕХАНІЗМ СИНТЕЗУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЇ

На сьогодні своєчасне одержання достовірної інформації, її швидкий аналіз і зручне для користування подання результатів стали найважливішими передумовами успішного управління та виконання поставлених завдань за призначенням. Керівними документами, що регламентують діяльність Національної гвардії України (НГУ) передбачено: розвиток інформаційно-аналітичної діяльності у напрямку вдосконалення інформаційного забезпечення Головного управління, оперативно-територіальних об'єднань, з'єднань, військових частин і підрозділів НГУ під час виконання завдань; відповідними програмними продуктами; створення необхідних мереж передачі даних між органами управління.

Слід зауважити, що якщо інформаційно-аналітичному забезпеченню (ІАЗ) виконання завдань військами під час повсякденної діяльності на цей час

приділяється дедалі більше уваги (впроваджена у практику інформаційно-телекомунікаційна система «Інформаційний портал Національної поліції України», система управління нарядами, у тому числі з використанням навігаційних систем, автоматизовані засоби з підтримання роботи посадових осіб штабу під час планування діяльності та ін.), то стосовно забезпечення в інформаційному плані підготовки та проведення спеціальних дій (операцій) стан справ не завжди відповідає сучасним вимогам.

Аналізуючи показники повноти, достовірності й оперативності інформації, що надходить від різних джерел у ході участі угруповань НГУ за призначенням під час забезпечення заходів в умовах надзвичайного стану, можна зробити висновки про те, що на сьогодні не завжди ІАЗ задовольняє головному показнику ефективності, який спрямований на якісне виконання завдань, усунення недоліків, вирішення існуючих проблем з урахуванням наявних сил і засобів та поліпшення остаточних результатів.

У зв'язку з цим існує протиріччя між зростаючими потребами НГУ в інформації та нездатністю існуючої системи ІАЗ надати інформацію з необхідною якістю, що свідчить про актуальність пошуку шляхів адаптації структури та побудови системи ІАЗ відповідно до потреб інформаційно-аналітичного забезпечення угруповань НГУ при виконанні завдань за призначенням.

УДК 355.535

Ковтуненко А.В., викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Воронін А.І.**, викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДЕКОНТАМІНАЦІЇ ПІДРОЗДІЛІВ З МЕТОЮ ЗБЕРЕЖЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ТА ЗМЕНШЕННЯ ВТРАТ СЕРЕД ОСОБОВОГО СКЛАДУ

Захист від зброї масового ураження (ЗМУ) забезпечує підрозділам можливість ведення бойових дій на зараженій місцевості. Надійним захистом від наслідків застосування ЗМУ є різноманітні інженерні укриття, але в умовах швидкоплинності бойових дій, навіть в обороні, не слід розраховувати на облаштування для всього особового складу бліндажів та сховищ, тому основним захистом від наслідків застосування ЗМУ для особового складу будуть окопи, щілини та ділянки траншей.

Таким чином, лише дотримання особовим складом заходів безпеки та вмілі дії щодо ліквідації наслідків зараження (забруднення) підвищать живучість особового складу та дозволять виконати бойове завдання. Ліквідація наслідків зараження полягає у проведенні спеціальної обробки (деконтамінації).

Деконтамінація полягає в проведенні дезактивації, дегазації і дезінфекції

озброєння та військової техніки, обмундирування, засобів індивідуального захисту, об'єктів, споруд та інших матеріальних засобів а також санітарній обробці особового складу. Вона передбачає видалення (зменшення) з поверхні і попередження поширення хімічних, радіаційних факторів та біологічних агентів від контамінованих осіб і предметів.

В ході проведення деконтамінації командирів підрозділу слід керуватися наступними принципами:

Спеціальна обробка повинна проводитися якомога раніше – при першій же нагоді після виявлення ознак зараження. Це зменшить вплив на особовий склад радіоактивних, хімічних речовин та біологічних агентів.

Необхідно суворо дотримуватись принципу пріоритетної послідовності, розпочинаючи спеціальну обробку з найбільш необхідних для виконання поточного бойового завдання об'єктів. Щоб забезпечити боєздатність особового складу не обов'язкова одночасна спеціальна обробка усіх заражених об'єктів. При визначенні масштабу робіт і часу їх проведення, командири повинні враховувати наступні чинники: обстановку що склалася в ході виконання бойового завдання; наявні в їх розпорядженні час, сили та засоби; міра небезпеки зараження; тривалість допустимого перебування особового складу в засобах захисту з урахуванням наявних метеорологічних умов.

Спеціальну обробку рекомендується проводити як найближче до бойових позицій підрозділів або навіть безпосередньо в районі бойових дій, якщо є можливість застосування технічних засобів спеціальної обробки. Це забезпечує збереження розташування особового складу і бойових засобів на своїх позиціях, прискорює час на проведення спеціальної обробки і виключає або зменшує поширення зараження на інші райони.

УДК 355.51 : 351.746

Кривий І.В., кандидат військових наук, доцент кафедри прикордонної служби Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, підполковник; **Пастух Д.О.**, старшина 323 навчальної групи Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, старший сержант; **Трач В.І.**, начальник секції 441 навчальної групи Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, сержант

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ І ЗАСОБІВ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ З ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ І ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ

У відповідності до завдань, що покладаються на підрозділи охорони державного кордону Державної прикордонної служби України (ДПСУ), їх персонал, у взаємодії з підрозділами Збройних Сил України, Національної

гвардії України та правоохоронних органів, приймає участь в: припиненні збройних конфліктів та інших провокацій, відбитті вторгнення або нападу на територію України збройних сил іншої держави або груп держав, боротьбі з тероризмом, припиненні діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих злочинних груп та організацій на державному кордоні України. Постає питання щодо взаєморозуміння основ застосування сил і засобів під час протидії протиправній діяльності при загостренні соціальної (військово-політичної) обстановки в прикордонному просторі.

Однією із складових системи протидії злочинам і правопорушенням, віднесеним до компетенції ДПСУ, є розвідувально-пошукові дії. В умовах ускладнення обстановки – це комплекс військових, патрульних, контрольних, режимних, а в окремих випадках, оперативних заходів і спеціальних дій, що проводяться прикордонними нарядами в певних районах місцевості у визначений час з метою: пошуку ознак порушення (порушників) законодавства, контролю за дотриманням режиму державного кордону та прикордонного режиму; пошуку та затримання, а за неможливості, сковування вогнем, ураження чи знищення особливо небезпечних злочинців, терористів, членів незаконних воєнізованих або збройних формувань і їх диверсійно-розвідувальних груп, а також ознак їх перебування на ділянці відповідальності підрозділу; розвідки місцевості для викриття обстановки в зоні відповідальності; збільшення щільності охорони державного кордону на оперативно-активних, важкодоступних або віддалених ділянках та напрямках; своєчасного запобігання, виявлення та припинення протиправної діяльності, нападу на військові об'єкти, наряди, а також реалізації отриманої інформації.

Прикордонний наряд «Розвідувально-пошукову групу» доречно призначати в складі не менше 5-и прикордонників, очолюється офіцером, при цьому забезпечується картою (схемою) ділянки, з відповідним відображенням обстановки та необхідної інформації щодо порядку виконання завдання.

В залежності від завдань, які покладаються на прикордонний наряд, до його складу можуть входити: інструктор-кінолог, снайпер, кулеметник, гранатометник, зовнішній пілот (оператор) безпілотного літального апарату, фахівець інженерно-саперного підрозділу, хімік-дозиметрист, фельдшер, зв'язківець, корегувальник вогню, оперуповноважений, водій (механік-водій, екіпаж вертольоту чи малого катера Морської охорони) тощо.

Виконання наказу на охорону державного кордону прикордонним нарядом здійснюється: спостереженням, прослуховуванням, оглядом (місцевості, місцевих предметів, транспортних засобів, перевіркою державного кордону), перевіркою документів, опитуванням, дистанційним контролем, затриманням, а в окремих випадках нальотами, засідкою, вивченням захоплених документів, озброєння і техніки чи боєм.

УДК 351.75

Кулешов О.П., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Пташка С.Д.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Розглядаються особливості виконання службово-бойових завдань підрозділами з охорони громадського порядку під на залізничному транспорті. Розбудова правоохоронних органів на реалізація визначених засадами внутрішньої і зовнішньої політики завдань у сфері правоохоронної діяльності з метою становлення та розвитку громадянського суспільства, зміцнення конституційного правопорядку в державі, здійснення визначених Конституцією України функцій змушують Міністерство внутрішніх справ України вести пошуки нових форм і методів роботи, спрямованих на ефективне забезпечення внутрішньої безпеки держави, правопорядку, захисту конституційних прав, свобод громадян та активізації боротьби зі злочинністю.

Форми виконання функцій у сфері забезпечення охорони громадської безпеки, що були розглянуті, дають змогу скоординувати зусилля всіх служб і підрозділів органів внутрішніх справ, які виконують свої обов'язки на транспорті, а також активно використовувати при цьому сили громадськості у вирішенні завдань щодо зміцнення правопорядку на об'єктах транспорту.

Таким чином, основу діяльності правоохоронних органів на транспорті та її сутність становлять організація охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки пасажирів та обслуговуючого персоналу, боротьба зі злочинністю та охорона матеріальних цінностей, здійснення профілактичних заходів щодо попередження злочинів та правопорушень. Виходячи з цього – правоохоронна діяльність всіх органів внутрішніх справ на транспорті є врегульована нормами права їх виконавчо-владна діяльність, яка спрямована на забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів та громадського порядку, громадської безпеки та боротьбу з правопорушеннями на об'єктах транспорту.

На підставі проведеного аналізу з досвіду спільного виконання завдань з охорони громадського порядку на об'єктах залізничного та повітряного транспорту військовослужбовцями та працівниками поліції до 2014 року визначено, що стан громадського порядку при спільному несенні служби мав тенденції до суттєвого покращення. Всі об'єкти на залізничному, повітряному транспорті є об'єктами з підвищеною небезпекою, тому будь-які порушення громадського порядку можуть привести до непередбачуваних та тяжких наслідків,

заподіяти великих матеріальних збитків і, навіть, людські жертви. Спільне несення служби за рахунок більш щільного розміщення нарядів з охорони громадського порядку дозволяє практично миттєво реагувати на повідомлення про правопорушення, своєчасно припиняти злочини та правопорушення, і, головне, проводити профілактичну роботу щодо запобігання порушенням громадського порядку на об'єктах транспортної інфраструктури та поблизу них. Враховуючи це та досвід, що здобули правоохоронці нашої держави під час проведення різноманітних масштабних масових заходів, слід зауважити на особливості, з якими наші правоохоронні органи можуть зустрітися в ході несення служби.

Під час супроводження поїздів спільними нарядами поліції на транспорті та військовослужбовців Національної гвардії ефективність заходів з охорони громадського порядку значно збільшується за рахунок скорочення терміну узгодження питання щодо залучення для цього військовослужбовців безпосередньо командуванням місцевого оперативного територіального об'єднання НГУ та зміни порядку розробки службової документації підрозділів. Також доцільно передбачити можливість постійного залучення спеціального підрозділу Національної гвардії, що дислокуються за місцем перебування на тій чи іншій залізниці, при проведенні спеціальних операцій.

Проведений аналіз участі військовослужбовців Національної гвардії у забезпеченні громадської безпеки та охорони громадського порядку дає змогу стверджувати про раціональність змісту основних завдань військових нарядів, сформованих вимог до порядку несення служби та запропонованих нових підходів до виконання завдань, підготовки та несення служби з охорони громадського порядку під час спільного несення служби на об'єктах залізничного та повітряного транспорту.

УДК 351.862.222

Лавніченко О.В., кандидат військових наук, доцент, професор кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

СУТНІСТЬ, МІСЦЕ І РОЛЬ ОПЕРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА НГУ В ТЕОРІЇ ВОЄННОГО МИСТЕЦТВА ТА ТЕОРІЇ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Конкретні завдання охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки у звичайних умовах вирішують тактичними діями підрозділи, військові частини і з'єднання НГУ. Необхідність узгодження (організація і групування) цих тактичних дій в рамках єдиного замислу в інтересах досягнення загальних цілей ОГП та ЗГБ витікає із самого характеру дій правопорушників і має комплексний характер. Відповідно діяльність ОТО повинна здійснюватись за єдиним планом, мати цілеспрямований і узгоджений характер.

При цьому слід зазначити, що перед оперативно-територіальним об'єднанням визначається оперативна мета службово-бойової діяльності та ставляться оперативні завдання.

Оперативна мета – кінцевий результат, який повинен бути досягнутий угрупованням НГУ оперативного масштабу при виконанні завдань забезпечення внутрішньої безпеки держави. Оперативна мета досягається послідовним і одночасним виконанням ряду оперативних завдань.

Оперативне завдання — це проміжне завдання, частина загального завдання. Його змістом є виконання найбільш вагомих завдань у районі (зоні відповідальності), виконання планових завдань, завдань у кризових ситуаціях з метою нормалізації обстановки (поразка найбільш важливих і небезпечних угруповань (об'єктів) противника в конкретному районі, в певний період операції), виділеним складом сил і засобів.

Може виникнути питання, правомірно чи розповсюдження сфери оперативного мистецтва на службову і службово-бойову діяльність НГУ, що здійснюється за мирного часу? Адже основним змістом оперативного мистецтва, без сумнівно, є операції оперативних об'єднань, тобто збройна боротьба, що характерно для воєнного часу. Однак вивчення показує, що галузь застосування оперативного мистецтва ЗС розповсюджується і на мирний час. Так вже в мирний час здійснюється підготовка перших операцій, організується їх всебічне забезпечення, можуть здійснюватись перегрупування військ, цілий комплекс заходів з оперативного маскування, ведеться оперативна розвідка, здійснюється оперативне прикриття угруповань військ.

Нормативні документи поділяють завдання НГУ у звичайних умовах, у надзвичайних ситуаціях і завдання воєнного часу. При цьому розмах і значення деяких з них набагато перевищують тактичний рівень. **Це означає, що певні дії військ можуть носити оперативний характер.**

Формування НГУ за мирного часу виконують завдання у надзвичайних ситуаціях, коли для їх виконання притягуються не лише окремі військові частини, але й створюється угруповання оперативного масштабу.

Отже, виконання завдань оперативними угрупованнями НГУ навіть за мирного часу не є перешкодою для віднесення її діяльності до оперативного мистецтва.

При цьому **оперативний рівень застосування угруповань НГУ визначається:**

- масштабом цілей, що визначаються,
- характером і масштабом факторів, які підлягають урахуванню при плануванні й організації управління та взаємодії органів і сил різного призначення та приналежності;
- рівнем керівництва виконання завдань;
- кількістю частин, що залучаються для виконання конкретного завдання;

- масштабом наслідків від подій, що прогножуються.

Виконання завдань ОТО або створюваним угрупованням на їх базі має оперативне значення.

Виходячи із поняття воєнного мистецтва, ця сфера діяльності може бути визначена як **оперативне мистецтво НГУ**, а територіальні управління НГУ можуть розглядатись як оперативно-територіальні об'єднання.

Отже, оперативне мистецтво Національної гвардії України – складова частина воєнного мистецтва і службо-бойового застосування Національної гвардії України, що охоплює теорію й практику підготовки й ведення дій об'єднаннями (угрупованнями) НГУ спільно з правоохоронними органами, військовими формуваннями держави й іншими взаємодіючими органами по виконанню завдань оперативного рівня.

Теорія ОМ НГУ має свій об'єкт та предмет.

Об'єктом теорії оперативного мистецтва НГУ є оперативно-територіальні об'єднання, органи управління та установи НГУ, що ведуть службово-бойові, спеціальні дії чи проводять спеціальні операції.

Предметом теорії оперативного мистецтва НГУ є службово-бойові та бойові дії формувань НГУ в масштабі оперативних об'єднань або їх угруповань.

До основних завдань теорії оперативного мистецтва НГУ можна віднести:

дослідження закономірностей, змісту і характеру сучасних форм застосування угруповань НГУ оперативного масштабу;

розроблення способів підготовки і ведення службово-бойових дій НГУ оперативного масштабу, способів і методів організації і підтримання взаємодії, всебічного забезпечення угруповань, що беруть участь у виконанні оперативних завдань, та управління ними;

розроблення оперативних вимог щодо організації та озброєння формувань НГУ;

розроблення змісту й методів оперативної підготовки офіцерського складу й органів управління військами;

вироблення рекомендацій щодо оперативного обладнання території в інтересах НГУ тощо.

Практика оперативного мистецтва військ охоплює діяльність командирів (начальників), штабів і військ об'єднань по організації службово-бойової діяльності, підготовки і проведенню спеціальних заходів, веденню спеціальних бойових дій і операцій. Вона включає аналіз службово-бойової діяльності, збір та вивчення даних обстановки, прийняття рішень і доведення завдань до підлеглих з'єднань і частин, планування виконання завдань, організацію взаємодії, підготовку військ, всебічне забезпечення і управління.

УДК 355.42

Лазебник С.В., кандидат військових наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба; **Пилипенко В.М.**, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, полковник; **Лисак Г.Г.**, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба; **Косенко В.П.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

ПОГЛЯДИ ЩОДО СПІЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПІЛОТОВАНОЇ І БЕЗПІЛОТНОЇ АВІАЦІЇ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Авіація розглядається військово-політичним керівництвом розвинених у військовому відношенні країн в якості найважливішого інструменту забезпечення національної безпеки і досягнення успіху в сучасних військових конфліктах, що характеризуються високою динамічністю дій протиборчих сторін, значним просторовим розмахом і обмеженістю часу планування і координації дій авіаційних формувань.

В інтересах забезпечення ефективного використання авіації планується розширення номенклатури і збільшення чисельності безпілотних літальних апаратів, розробка і уточнення форм бойового застосування і способів спільних дій пілотованої і безпілотної авіації при вирішенні розвідувальних і ударних завдань.

Узагальнення, аналіз результатів спільного застосування, синтез і оцінка різних варіантів використання авіаційної техніки різної конструкції і принципу управління дозволяє визначити основні напрямки подальших теоретичних досліджень і практичної діяльності. Формування їх змісту та визначення етапності здійснюються з урахуванням принципу "єдності підходів для всіх видів Збройних Сил". Це в подальшому дозволить істотно розширити спектр завдань, для вирішення яких можна спільно застосовувати авіаційну техніку різної видової приналежності.

Разом з цим при розробці підходів до спільного застосування пілотованої і безпілотної авіації виникають проблеми, основними з яких є:

- 1) відсутність нормативно-правової бази, що регламентує спільне застосування пілотованої і безпілотної авіації;
- 2) підвищені вимоги до психологічної стійкості і рівня підготовки посадових осіб органів управління, які управляють діями відразу декількох

безпілотних літальних апаратів;

3) недостатнє опрацювання технічної складової питань об'єднання різнорідних бойових і забезпечуючих систем.

Станом на сьогодні основною метою робіт повинно бути підвищення ефективності виконання розвідувальних і ударних завдань авіацією при одночасному зниженні ризику втрати дорогої пілотованої авіаційної техніки та екіпажу. Роботи зі створення систем, що дозволяють спільно застосовувати пілотовані і безпілотні літальні апарати мають вестися у всіх видах Збройних Сил України, а отримані результати необхідно систематично узагальнювати і використовувати для коригування напрямків діяльності, що базуються на принципі єдності підходів.

УДК 355.535

Лисенко О.В., старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, службовець; **Іванченко А.О.**, кандидат технічних наук, доцент кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник

БАТАЛЬЙОН ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У ПОВІТРЯНОМУ ДЕСАНТІ

Десант – це підрозділи, військові частини і з'єднання оперативного призначення Національної гвардії України, які спеціально підготовлені та висаджені (викинуті) з вертольотів, в район дій незаконного збройного формування (противника) для виконання бойових завдань.

Повітряний десант – десантується в район дій незаконного збройного формування (противника) авіацією МВС (авіацією НГУ, авіацією ПС, авіацією СВ): парашутним; посадочним; комбінованим способом.

Десантування – це перекидання повітрям підрозділів, військових частин і з'єднань оперативного призначення для виконання бойових завдань.

Воно включає: зліт вертольотів з десантом; побудову їх бойових порядків; переліт у район десантування; викидання або висадку десанту в районі десантування.

Бойовий склад десанту в вирішальною мірою обумовлюється наявністю засобів десантування (вертольотів).

Батальйон оперативного призначення, який діє в якості повітряного десанту, зазвичай висаджуються без бойової техніки, що значно знижує їх вогневі і маневрені можливості.

Батальйон оперативного призначення може посилюється артилерійською батареєю, взводом, іноді батареєю ПТУР, інженерно-саперним взводом,

зенітно-ракетним взводом, відділенням радіаційної та хімічної розвідки, відділенням військової розвідки.

Час, необхідний для проведення цих заходів, залежить від конкретних умов обстановки, а також від способів і методів роботи командира і штабу десанту, швидких і умілих дій всього особового складу десанту.

Загальний час, що витрачається батальйоном оперативного призначення на підготовку до десантування і бойових дій, залежить від умов обстановки, а також способів виконання розглянутих заходів.

З досвіду навчань, застосування тактичних повітряних десантів в складі посиленого аеромобільного (механізованого) батальйону витрати на цей процес складають 4,5 години.

Десантування починається за командою командира, який застосовує десант. Відповідальність за висадку повітряного десанту в точно визначений час і в призначений район (на об'єкт) несе командир частини (підрозділу) вертольотів.

Побудова бойового порядку вертольотів здійснюється під час їх зльоту і завершується з підльотом головного підрозділу колони головних сил до вихідного рубежу (пункту).

Командир десанту в польоті знаходиться на вертольоті командира підрозділу вертольотів, командири підрозділів десанту – на вертольотах командирів ланок (загонів). Командир вертолітної частини (підрозділу) інформує командира десанту про обстановку в районі десантування, зміни в маршруті польоту і про порядок заходу на майданчики приземлення, а також про вертольоти, які отримали пошкодження і припинили політ.

Висадка повітряного десанту в складі посиленого батальйону оперативного призначення та ведення ним бойових дій в районі дій НЗФ (противника) мають ряд особливостей, які обумовлюються способами висадки, а також необхідністю використання при виконанні бойових завдань вогневих і маневрених можливостей доданих йому вертолітних частин (підрозділів).

Порядок висадки і вступу в бій повітряного десанту визначається бойовим завданням і обстановкою в районі десантування і бою.

Необхідно відзначити, що для надання допомоги батальйону, якого призначено для дій в якості повітряного десанту, в підготовці до десантування і бойових дій, контролю за виконанням необхідних заходів, підтримання взаємодії з силами і засобами, виділеними для забезпечення десантування та підтримки бою в районі дій незаконного збройного формування (противника), як правило, висилається один із заступників командира військової частини (з'єднання) оперативного призначення або офіцер штабу (направленець). Заступник командира військової частини (з'єднання) зазвичай затверджує рішення командира десанту на десантування та бій з НЗФ (противником). У деяких випадках він може ставити і бойове завдання десанту.

Зростання ролі повітряних десантів і виконання ними бойових завдань щодо

знищення незаконних збройних формувань (противника) зумовлює необхідність детального вивчення їх бойового застосування підрозділами, військовими частинами і з'єднаннями оперативного призначення Національної гвардії України.

Сучасні спеціальні операції і тактичні дії вимагають одночасного застосування, участі та взаємодії всіх видів Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів. Тому і повітряні десанти застосовуються не ізольовано, а в тісній взаємодії і за участю (підтримки) всіх сил і засобів.

УДК 355.535

Лисенко О.В., старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, службовець; **Карпенко С.І.**, старший викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, підполковник

УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ І ЗАСОБАМИ РОЗВІДКИ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Управління підрозділами розвідки полягає в цілеспрямованій діяльності начальників, командирів і штабів, командирів підрозділів розвідки з підтримки високої бойової готовності, підготовки до дій, планування і організації бойового застосування, безпосередньому керівництву підрозділами розвідки щодо виконання бойових завдань .

Управління підрозділами розвідки здійснюється в загальній системі управління силами і засобами розвідки оперативно-тактичного об'єднання (з'єднання, військової частини), яка включає: органи управління, пункти управління та засоби управління (зв'язок, засоби автоматизації).

Управління силами та засобами розвідки є складовою частиною управління військами і полягає: в цілеспрямованій діяльності командирів, штабів і розвідувальних відділень щодо підтримання підрозділів розвідки у готовності до застосування; в організації та плануванні розвідки; в керівництві силами і засобами розвідки при підготовці органів розвідки до дій в тилу противника (районі виконання завдання) та в ході бойових (спеціальних) дій.

Управління підрозділами розвідки повинно бути стійким, безперервним, оперативним і прихованим.

Безпосередня відповідальність за виконання всіх заходів з організації та ведення розвідки покладається на відділення розвідки штабу з'єднання (військової частини), начальника розвідки, начальників родів військ та служб зі

своїми видами розвідки.

Відділення розвідки штабу з'єднання (військової частини) оперативного призначення складається з начальника розвідки та двох груп це:

група координації: старший офіцер (майор), офіцер (капітан);

група збору інформації: старший офіцер (майор), офіцер (капітан), офіцер (капітан).

У відділенні розвідки завдання між офіцерами розподіляються начальником розвідки відповідно зі штатом, напрямком діяльності, з рівнем підготовки та діловими якостями офіцерів.

Управління силами та засобами розвідки здійснюється з пункту управління начальника розвідки з'єднання (військової частини). Для роботи на пункті управління начальника розвідки з'єднання (військової частини) крім офіцерів відділення розвідки штабу можуть залучатися командир розвідувальної роти або його заступники. Органами розвідки батальйону керує начальник штабу.

Обсяг роботи офіцерів відділення розвідки штабу з'єднання (військової частини) на пункті управління начальника розвідки, в будь-яких умовах обстановки полягає у вирішенні чотирьох основних завдань:

перше – збір, вивчення і доповідь даних командиром для прийняття ним рішення;

друге – планування застосування сил і засобів розвідки;

третє – доведення завдань розвідки до виконавців (штабів і розвідувальних підрозділів);

четверте – контроль за виконанням заходів і завдань розвідки.

Начальник розвідки під час відпрацювання рішення командиром з'єднання (військової частини) працює разом з ним і начальником штабу, наносить на карту угруповання противника, оцінює її, робить висновки і доповідає їх командиром. В подальшому по мірі відпрацювання рішення начальник розвідки: усвідомлює завдання підрозділам; визначає завдання розвідки; формулює перший пункт бойового наказу.

У мірі відпрацювання замислу застосування сил і засобів розвідки начальник розвідки віддає попередні розпорядження командиром розвідувальної роти на формування і підготовку органів розвідки до дій, а після затвердження плану розвідки ставить завдання безпосередньо командирам органів розвідки.

Залежно від обстановки начальник розвідки з'єднання (військової частини) особисто чи через групу координації планує застосування сил і засобів розвідки, доводить завдання розвідки до виконавців (штабів батальйонів і підрозділів (органів) розвідки), здійснює контроль за виконанням заходів і завдань розвідки.

Старший офіцер групи збору інформації збирає дані про противника від підлеглих підрозділів, інформує їх про противника перед сусідніми з'єднаннями (військовими частинами, підрозділами) і даних, що надходять від органів розвідки з'єднання (військової частини).

Перший офіцер групи збору інформації збирає наявні розвідувальні відомості від начальників родів військ і служб, доводить до них інформацію про противника, що надійшла на адресу начальника розвідки, розробляє проекти розвідувальних донесень в вищестоящий штаб.

Другий офіцер групи збору інформації збирає дані від підрозділів розвідки, діючих в своєму тилу (взвод радіорозвідки, спостережні пости, пост прийому даних повітряної розвідки).

В бою крім управління своїми органами розвідки начальник розвідки з'єднання (військової частини) повинен в обов'язковому порядку приймати доповіді начальників розвідки сусідніх з'єднань (військових частин), бо тільки на основі володіння загальною обстановкою він може робити обґрунтовані висновки про характер дій противника перед своїм з'єднанням (військовою частиною).

УДК 355.5

Манжура С.А., доктор філософії з державної безпеки, начальник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування НГ України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Кухарець Д.В.**, науковий співробітник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування НГ України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності НГУ Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ ТА ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Складна соціально-економічна та політична ситуація в Україні є досить складною. Всесвітня пандемія, спричинена COVID-19, розбіжність економічних, національних, релігійних, політичних та інших інтересів створюють осередки напруженості, які швидко можуть перерости в масові заворушення.

Масові заворушення – організація або активна участь у заворушеннях, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, що використовувалися як зброя.

Згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 № 773 до забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку залучаються військові частини (підрозділи) НГУ, на які покладено функції з охорони

громадського порядку та територіальні органи НПУ областях і місті Києві, їх відокремлені підрозділи.

Також даний документ розкриває шляхи взаємодії між НГУ та НПУ:

спільне патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

Організація взаємодії Національної гвардії України (НГУ) з правоохоронними органами (ПРО) – це процес створення структури управління щодо реалізації поставлених спільних завдань перед НГУ та ПрО для досягнення відповідних ефективних результатів від такого виду спільної діяльності.

Проблемними питаннями, щодо взаємодії НГУ та ПрО, на сьогодні є:

– розбіжності в юридичних питаннях чинної нормативно-правової бази щодо забезпечення громадської безпеки і порядку під час проведення масових заходів, а також у ході припинення масових заворушень;

– визначення потрібних напрямків вдосконалення логістичного забезпечення формувань НГУ з урахуванням встановленої взаємодії органів військового управління НГУ з правоохоронними органами України з метою забезпечення громадської безпеки і порядку та під час припинення масових заворушень;

– визначення доцільних форм і способів дій підрозділів НГУ під час організації взаємодії органів військового управління НГУ з правоохоронними органами для забезпечення громадської безпеки і порядку під час проведення масових заходів, а також у ході припинення масових заворушень;

– впровадження в практику забезпечення найбільш доцільних форм і способів дій правоохоронних підрозділів країн членів ЄІЕР для забезпечення громадської безпеки і порядку під час проведення масових заходів, а також у ході припинення масових заворушень.

Отже, на підставі аналізу діючої системи взаємодії ОВУ НГУ та ПрО, постає питання у підвищенні ефективності системи управління та координації сил правопорядку України спроможної забезпечити захист громадської безпеки і порядку в секторі безпеки держави.

УДК 355.424

Матала І.В. науковий співробітник науково-дослідного відділу (підготовки військ) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Жук О.В.**, викладач кафедри тактики факультету застосування військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ ЯК ФОРМИ ДІЙ ВІЙСЬК У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Бойові дії, які ведуться на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, спонукають командирів усіх ланок шукати відповіді на складні запитання: наскільки існуючі положення теорії воєнного мистецтва відповідають характеру збройного протистояння; наскільки теорія відповідає практиці; в яких напрямках можливий розвиток воєнного мистецтва у найближчій перспективі?

Складові воєнного мистецтва зазнають з часом певних змін, які повинні враховуватись в інтересах підвищення якості підготовки і ведення воєнних (бойових) дій. У зв'язку з цим виникає необхідність визначення перспектив розвитку воєнної стратегії, оперативного мистецтва, тактики з огляду на досвід, який набувається військовими формуваннями ЗС та інших силових структур держави та існуючі і прогнозовані загрози національній безпеці України у воєнній галузі. Сьогодні повстало питання щодо перспектив розвитку стабілізаційних дій як форми дій військ у сучасних умовах.

Стабілізаційні дії військових частин і підрозділів суттєво відрізняються від наступального та оборонного бою і, відповідно, займають своє чільне місце у загальній тактиці. Досвід дій військ в ході операції Об'єднаних сил (ООС) у 2014-2020 роках показав, що стабілізаційні дії включають виконання так званих «поліцейських» функцій та повинні проводитись у поєднанні з іншими формами дій загальновійськових формувань.

Аналізуючи досвід дій загальновійськових формувань в ООС та враховуючи необхідність виконання заходів із стабілізації обстановки як у своєму тилу, так і на захопленій в ході наступу території, можна визначити такі напрями розвитку способів ведення стабілізаційних дій загальновійськовими частинами і підрозділами: підвищення рівня взаємодії між підрозділами ЗС України та ІВФ і правоохоронними органами; удосконалення тактики дій під час взяття під контроль і прикриття загальновійськовими підрозділами ділянок державного кордону; масове використання технічних засобів під час блокування визначених рубежів; охорони важливих об'єктів і комунікацій; безперервне ведення розвідки безпілотними літальними апаратами; удосконалення способів ведення пошуково-ударних дій під час ліквідації НЗФ; залучення артилерійських підрозділів для вогневого блокування, супроводження;

удосконалення способів супроводження колон та ведення контрзасадних дій; збільшення кількості заходів, які проводяться підрозділами цивільно-військового співробітництва та інше.

Таким чином, якість виконання бойових завдань військовими частинами і підрозділами під час ведення ЗВБ, ведення стабілізаційних дій залежить від багатьох факторів. При цьому вирішальними, поряд з укомплектованістю військових частин і підрозділів вмотивованим особовим складом та якісними зразками озброєння і військової техніки, є врахування теоретичних основ загальної тактики та перспектив її розвитку

УДК 351.864.1, 351.746.1

Меленті Є.О., кандидат технічних наук, доцент, завідувач спеціальної кафедри № 3 Інституту підготовки юрідичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, підполковник

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ЗАГРОЗИ ОБ'ЄКТАМ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Велика кількість наукових досліджень присвячена проблемам інформаційної безпеки. Звичайно, це обумовлено вимогами сьогодення, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які стрімко поринули у всі сфери людства. Особливо гостро питання забезпечення інформаційної безпеки постало перед сучасним суспільством на межі тисячоліть після посилення терористичної загрози з боку міжнародних терористичних організацій. Саме тому інформаційна безпека стає частиною національної та глобальної безпеки сучасного світу.

Найімовірніше на початковому етапі збройного конфлікту домінуватимуть інформаційні спеціальні операції щодо дестабілізації внутрішньої суспільно-політичної обстановки, загострення міжетнічних та міжконфесійних відносин в країні (окремій території), атаки в кібернетичному просторі спрямовані на порушення роботи автоматизованих систем державного та військового управління, об'єктів критичної інформаційної інфраструктури. Концепцією боротьби з тероризмом в Україні визначено, що у Глобальному індексі тероризму, який розробляється для визначення рівня уразливості держав до терористичних загроз, з початком збройної агресії Російської Федерації проти України наша держава перемістилася з 51-го (2013 рік) на 21-е місце (2018 рік) серед 163 країн. За таких умов посилення антитерористичної інформаційної безпеки держави є актуальною науковою проблемою й належить до компетенції представників сектору безпеки і оборони України.

В доповіді представлено перелік найбільш імовірних загроз терористичного характеру для об'єктів критичної інфраструктури. Зроблено акцент на загрозах

для кіберфізичних систем об'єктів критичної інфраструктури, виведення з ладу яких може призвести до порушення нормальної роботи або до припинення функціонування зазначеного важливого об'єкту. Запропоновано використання методів системного аналізу при розгляді імовірних терористичних, розвідувально-диверсійних дій. Представлено класифіктор терористичних загроз для об'єктів критичної інфраструктури через призму інформаційної безпеки. Подальші наукові дослідження спрямовані на побудову моделі потенційного терориста для об'єкту критичної інфраструктури.

УДК 355.4

Минько О.В., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ІНТЕРЕСАХ ПІДВИЩЕННЯ ІМІДЖУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ СПЕЦІАЛІСТАМИ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Діяльність спеціалістів цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України, насамперед, спрямована на формування позитивної громадської думки про діяльність військ і забезпечення сприятливих умов для виконання покладених на них завдань і функцій. У Національній гвардії України (НГУ) створено групу цивільно-військового співробітництва (ЦВС) в складі відділу інформаційної підтримки іміджево-видавничого центру НГУ. Першочерговим завданням групи є організація цивільно-військового співробітництва НГУ. Група ЦВС орієнтована на регулярну співпрацю з низкою об'єктів цивільного середовища (ОбЦС). Одним з пріоритетних ОбЦС для спеціалістів групи ЦВС є інформаційне середовище.

У сучасному світі суспільні відносини між різними ОбЦС все частіше будуються в тому числі за допомогою повідомлень у соціальних мережах, адже все частіше з допомогою таких мереж доводиться необхідна інформація до населення. Найяскравішим прикладом використання соціальних мереж для досягнення своїх політичних цілей є онлайн активність сорок п'ятого президента США Д. Трампа та його повідомлення у соціальній мережі Twitter. Дана соціальна мережа здобула неабияку популярність через свій формат, адже вона є мережею мікроблогів, дає змогу користувачам надсилати короткі текстові повідомлення (до 280 символів), використовуючи SMS, служби миттєвих повідомлень і сторонні програми-клієнти.

На даний момент топ соціальних мереж виглядає наступним чином: Facebook (місячна аудиторія 900 млн. користувачів), Twitter. (місячна аудиторія 310 млн.), LinkedIn (місячна аудиторія 255 млн.), Pinterest (місячна аудиторія 250 млн.), Instagram (місячна аудиторія 100 млн.). Швидкими темпами, особливо

серед молоді, набуває популярність TikTok – соцмедійний додаток для створення та поширення відеофайлів та онлайн-трансляцій.

З огляду на те, що найбільш активним прошарком населення є молоді люди віком до 45 років, використання соціальних мереж для донесення важливої інформації з метою впливу на поведінку суспільства є актуальним напрямком роботи не лише на політичному полі, а й в інтересах забезпечення державної безпеки. Пам'ятаючи про особливості середовища у якому буде здійснюватись виконання завдань за призначенням формуванням НГУ, можна з впевненістю припустити, що придушення (обмеження) або вимкнення мережі Інтернет буде здійснено як крайня міра обмеження обміну інформацією в середині суспільних груп та права громадян на доступ до інформації. У разі виникнення протистояння до певного рівня ескалації робота соціальних мереж не буде заблокована. А це дає можливість використання активістами соціальних мереж для координації. Існують приклади успішного використання соціальних мереж під час значних соціальних зворушень як в іноземних країнах, так і в Україні. Достатньо згадати Майдан 2013-2014 років, волонтерський рух в перші роки проведення АТО, успіхи спецслужб України у OSINT розвідці, тощо.

Використання соціальних мереж в інтересах підвищення іміджу НГУ, доведення до населення важливої інформації, боротьби з дезінформацією, оперативного оповіщення особового складу (як альтернативного виду внутрішньої комунікації та виховання особового складу) є перспективним напрямком роботи спеціалістів цивільно-військового співробітництва. Наразі, спеціалісти ЦВС НГУ активно використовують соціальну мережу Facebook, але розмаїття інших програмних продуктів та мобільних додатків дає перспективу їх використання в інтересах Національної гвардії України.

УДК 355.45

Мокоївець В.І., провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ; **Федоров О.Ю.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ; **Марцінко Н.М.**, науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ

МОЖЛИВОСТІ СПІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У сучасних умовах виконання різноманітних завдань службово-бойової діяльності органами і підрозділами Національної гвардії України передбачає спільні дії з іншими складовими сил безпеки і сил оборони України. Чимало

завдань можуть виконуватися сумісно з підрозділами Сухопутних військ Збройних Сил України, особливо під час ведення стабілізаційних дій або виконання завдань територіальної оборони.

З огляду на широкий спектр завдань, до яких в сучасних умовах можуть залучатись сили і засоби військових формувань, керівний склад Сухопутних військ постійно приділяє значну увагу питанням планування спільного застосування міжвідомчих угруповань військ, а також організації сумісної підготовки службових осіб органів управління та особового складу частин і підрозділів до спільного виконання завдань

З метою реалізації функції генерації військ та забезпечення проведення всебічної підготовки військових частин і підрозділів до якісного виконання покладених на них завдань в організаційну структуру Сухопутних військ включені необхідні для цього навчальні заклади та частини.

Вищі військові навчальні заклади Сухопутних військ та військові навчальні підрозділи цих закладів забезпечують можливість здійснювати на відповідних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів) для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського) складу для задоволення потреб Сухопутних військ ЗС України та інших складових сил безпеки і сил оборони України, у тому числі Національної гвардії України.

Існуючі у Сухопутних військах навчальні центри та центри підготовки підрозділів, а також мережа загальновійськових полігонів забезпечують необхідні умови для здійснення комплексу заходів підготовки як загальновійськових так і гвардійських підрозділів, починаючи з індивідуальної підготовки військовослужбовців до підготовки підрозділів рівня батальйону включно, а також проведення тактичних навчань з бойовою стрільбою бригади, а школи підготовки – підготовку окремих військовослужбовців за відповідним фахом.

Для здійснення підготовки військ з відпрацюванням всього комплексу тактичних дій із залученням органів і підрозділів інших складових сил безпеки і сил оборони України елементи учбово-матеріальної бази навчальних закладів та частин постійно удосконалюються з метою забезпечення міжвідомчого формату підготовки.

Ефективне використання існуючих можливостей для спільної підготовки підрозділів Сухопутних військ Збройних Сил України та Національної гвардії України сприятиме підвищенню рівня їх взаємодії та готовності до сумісного виконання завдань, а також адаптацію до сучасних умов застосування.

УДК 35.2428

Онищенко В.А., кандидат технічних наук, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Казан П.І.**, кандидат військових наук., начальник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, підполковник; **Онищенко М.В.**, доцент кафедри Військової академії м. Одеса, підполковник

ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ДІЇ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ТА ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ

Однією з основних функцій Національної гвардії (НГ) України є участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, організованих груп та злочинних організацій, а також у заходах, що пов'язані з припиненням терористичної діяльності. Крім того, участь у виконанні завдань територіальної оборони. Особливо важливою така діяльність буде у передвоєнний період та з початком війни на території держави, коли виникає необхідність різко посилити протидиверсійну діяльність.

Діяльність диверсійно-розвідувальних сил (ДРС) противника буде координуватися органами управління практично всіх існуючих у противника силових структур. Для успішного ведення контрдиверсійної боротьби (КДБ) протидіюча сторона може підтримуватися заздалегідь створеними на нашій території громадськими організаціями та незаконно створеними формуваннями під прикриттям національно-визвольного або партизанського руху. Такі формування можуть діяти й за підтримки корумпованих олігархічних кланів та території, яку вони контролюють.

Для ефективної протидії ДРС противника здійснюється об'єднання їх зусиль та чітка координація дій всіх органів силових структур держави.

Враховуючи застосування військових частин та підрозділів Збройних Сил (ЗС) і НГ України в різні періоди (до початку бойових дій та з їх початком) операції, завдання щодо ведення КДБ ними будуть різнитися і в повній мірі залежати від оперативної обстановки, що склалася в районі виконання завдань.

Під терміном "оперативна обстановка" розуміється сукупність об'єктивно існуючих на дійсний час політичних, економічних, адміністративно-поліцейських, соціально-психологічних і фізико-географічних умов у країні, або в окремому її районі, у яких сили безпеки і оборони будуть організовувати КДБ. Ці умови впливають на характер, форми та методи КДБ і є елементами оперативної обстановки.

Всі ці елементи взаємно пов'язані між собою, доповнюють один одного і

впливають на діяльність військових частин і підрозділів ЗС і НГ України та інших складових сил безпеки і оборони. При цьому одні елементи діють стійко, протягом тривалого часу, а інші часто і швидко змінюються. Порівняно стійкими елементами оперативної обстановки є фізико-географічні умови і соціально-психологічні особливості населення, що дозволяє завчасно вивчати їхній вплив на дії наших військ та інших складових сил безпеки і оборони, а також заздалегідь визначати найбільш доцільні прийоми і методи виконання бойових завдань.

До елементів оперативної обстановки, які більш частіше та порівняно швидко змінюються, відносяться політичні умови і адміністративно-поліцейський режим. Зміни, які відбуваються в них, повинні вчасно враховуватися при плануванні застосування сил та засобів.

УДК 355

Онопрієнко О.С., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ІЗОЛЯЦІЙНО-ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ В РАЙОНІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ЗУМОВЛЕНОЇ РУЙНУВАННЯМ ГІДРОТЕХНІЧНОЇ СПОРУДИ

В разі виникнення надзвичайної ситуації зумовленої руйнуванням гідротехнічної споруди виникає необхідність проведення ізоляційно-обмежувальних заходів в районі виникнення надзвичайної ситуації. Ізоляційно-обмежувальні заходи проводяться з метою локалізації зони надзвичайної ситуації, недопущення осіб в район виникнення надзвичайної ситуації, моніторингу розвитку надзвичайної ситуації, регулювання транспортних потоків та ін.

Існуючі методи розрахунку зон затоплення під час руйнування гідротехнічних споруд дають можливість досить точно визначити межі району затоплення але периметр зони затоплення може мати довжину яку не зможе ізолювати весь особовий склад Національної гвардії України якщо діяти за діючими нормативно правовими нормами, тим самим довжина периметра зони затоплення напряму впливає на кількість особового складу військових нарядів. Таким чином при виконанні завдань з ізоляційно-обмежувальних заходів в зоні надзвичайної ситуації зумовленої руйнуванням гідротехнічної споруди для скорочення кількості особового складу запропоновано провести ранжування зони затоплення за наступними ознаками:

1. Наявність на ділянках магістральних доріг;
2. Ділянки які безпосередньо примикають до населених пунктів або проходять через населені пункти;

3. Наявність на ділянках путівців;

4. Ділянка має найкоротший шлях з населеного пункту який опинився в зоні затоплення;

5. Ділянки які не матимуть вищеперелічених ознак.

Виходячи з цього щільність військових нарядів та завдання які вони будуть виконувати буде залежати від напруженості обстановки на ділянці де виконуються ізоляційно-обмежувальні заходи. Пропонується розподіл військових нарядів проводити наступним чином: для 1 виставлення тимчасових блокпостів в складі відділення в обидва напрямки руху, для 2 виставлення піших патрулів згідно нормативно правової бази, для 3 виставляти спостережні пости на путівці та автопатрулі для моніторингу прилеглої до путівця території, для 4 виставлення автопатрулів у випадку неможливості руху транспортного засобу із-за рельєфу місцевості піші патрулі, для 5 моніторинг обстановки забезпечити оглядом за допомогою БПЛА.

Такий розподіл військових нарядів для виконання завдань з ізоляції району затоплення значно скорочує кількість військових нарядів в свою чергу це веде до скорочення кількості особового складу задіяного для виконання ізоляційно-обмежувальних заходів, що дає змогу мінімізувати кількість особового складу та підвищити ефективність виконання завдань з ізоляції району надзвичайної ситуації.

УДК 351.743:355.5

Панченко В.Ю., кандидат військових наук, доцент, начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Євсєєв В.О.**, кандидат військових наук, доцент, заступник начальника кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ НОВІТНІХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ (ОХОРОНИ) ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Загострення соціально-політичної кризи в державі за умов ведення проти України гібридної війни, підвищення ймовірності скоєння на її території диверсійно-терористичних актів, знищення та руйнування численних об'єктів критичної інфраструктури (далі-КІ) в зоні проведення операції Об'єднаних сил – все це визначає ті сучасні реалії, в яких сьогодні існує Україна, і в яких має забезпечуватися безпека її громадян, суспільства і держави.

Зазначене робить особливо актуальним для України удосконалення системи захисту (охорони) об'єктів КІ, яка активно розвивається у провідних країнах світу,

як один із сучасних шляхів реалізації державної політики в сфері забезпечення національної безпеки держави.

Національна гвардія України (далі-НГУ), як один з суб'єктів захисту (охорони) об'єктів КІ держави, в межах своїх повноважень зобов'язана вивчати передовий міжнародний досвід із захисту (охорони) визначених об'єктів, в тому числі й особливості характеристик і застосування новітніх засобів захисту (охорони), і здійснювати заходи з впровадження кращої практики під час виконання завдань із захисту (охорони) об'єктів КІ.

Надбання науково-технічного прогресу дозволило розробити новітні засоби захисту (охорони) об'єктів КІ. Деякі зразки зазначених засобів вже успішно пройшли випробування та застосовуються відповідними структурами провідних держав світу при виконанні завдань щодо захисту (охорони) визначених об'єктів. Насамперед до таких засобів належать:

- бойові протидиверсійні машини;
- переносні або перевізні збройові платформи з дистанційним управлінням;
- охоронні комплекси з безпілотними літальними апаратами;
- мобільні робототехнічні комплекси охорони.

Інтеграція в систему захисту (охорони) об'єктів КІ зазначених засобів може певним чином вплинути на ступень захищеності даних об'єктів, чисельно-функціональний склад сил захисту (охорони), способи виконання ними поставлених завдань, алгоритми дій сил захисту (охорони) при виникненні на об'єктах охорони кризових ситуацій тощо.

Отже, з урахуванням актуалізації загроз об'єктам КІ України та триваючим реформуванням НГУ обраний напрям дослідження набуває особливої актуальності.

УДК 355.541.2

Пашуба А.С., викладач кафедри тактики Національної академії Національної гвардії України, майор

СПОСОБИ ДІЙ В МАНЕВРЕНІЙ ОБОРОНІ

Одним із основних видів бою є оборона, з завданням відбиття наступу противника, завдання йому максимальних втрат, утримання важливих районів (рубежів, об'єктів) місцевості і створення сприятливих умов для переходу в наступ або ведення інших дій. Схожі заходи організовує командир взводу, під час організації дій в сторожовій охороні. Сторожова охорона організується, в основному, під час розташування військ на місці. Завданням органів сторожової охорони є недопущення ведення розвідки противником і раптового нападу на підрозділи, що охороняються. Механізований взвод може діяти в якості сторожової застави від сторожового загону або від основних сил батальйону. Для дій в якості сторожової застави взводу вказується смуга охорони шириною до 2 км. До завдань, що перераховані, можливо додати заходи щодо введення

противника в оману, щодо місця розташування основних військ. Маневрена оборона передбачає заміну позиції. Заміна передбачає переміщення взводу в визначеному командиром напрямку. В рамках організації позиційної оборони взвод може діяти в бойовій охороні. Одна із завдань бойової охорони є знищення розвідувальних органів противника, відбиття його передових підрозділів і підрозділів, які проводять розвідку боєм, введення його в оману відносно накреслення переднього краю і побудови оборони. У даному випадку побудова запасних позицій обладнані в напрямку відходу. Порядок розміщення запасних позицій повинен забезпечити розгортання сил противника в не вигідному для нього напрямку. За першу (основну) позицію можна вважати найближчу до противника. Решта запасних розміщені таким чином, щоб забезпечити зайняття противником положення, яке забезпечить найбільш ефективно враження. Кожна наступна позиція менше по фронту, в порівнянні з попередньою. В завданнях сторожової охорони маневрені дії можуть проводитись з метою забезпечення враження противника.

Напрямок подальшої роботи: Підвищення маневрених можливостей механізованого взводу, в застосуванні прийомів маневреної оборони.

УДК 343.983.4:662

Пашенко В.В., кандидат технічних наук, заступник начальника кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ АВІАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ ПІД ЧАС РОЗВІДКИ МІННО-ВИБУХОВИХ ЗАГОРОДЖЕНЬ

Аналіз ведення бойових дій під час проведення операції Об'єднаних сил на сході України показує значні втрати наших військ у особовому складі та техніці в наслідок їх підриву на вибухових пристроях (мінах і керованих фугасах), що встановлені противником та незаконними збройними формуваннями (НЗФ), а також на своїх мінних полях. Це відбувається із-за низької ефективності дотримання заходів мінної безпеки особовим складом підрозділів, слабкого контролю та обліку щодо встановлених мінно-вибухових загороджень (МВЗ), низької оперативності доведення до підрозділів змін у мінній обстановці у районі виконання бойових завдань.

Тому актуальними проблемними питаннями на теперішній час є зменшення часу на розвідку мінно-вибухових загороджень та підвищення оперативності доведення змін у мінній обстановці до особового складу.

Одним зі шляхів вирішення цієї проблеми, являється впровадження в практику виявлення МВЗ і протидії диверсійно-розвідувальним групам (ДРГ) противника та НЗФ, що їх встановлюють, нових способів ведення інженерної розвідки. Вони

ґрунтуються на застосуванні сучасних засобів добування, обробки та оперативного доведення розвідувальних даних про мінну обстановку. Так, значне підвищення розвідувальних можливостей підрозділів можливе за рахунок використання безпілотних авіаційних комплексів (БАК).

БАК вже досить давно «освоїли» ведення розвідки і тепер активно використовуються в цій сфері. Проте, за рідкісним винятком, мова йде про спостереження за місцевістю за допомогою оптико-електронних засобів. При цьому пропонуються нові розробки в області БАК, метою яких є вирішення нових спеціальних завдань таких як виявлення вибухових речовин.

З погляду військових фахівців, для ведення інженерної розвідки найбільш доречним є застосування легких БАК, в наслідок того, що такі апарати дозволяють розмістити на них необхідне цільове навантаження, а висота і тривалість польоту забезпечують безпосадочне застосування на протязі одного дня перекриваючи всю зону операції. Для виявлення МВЗ і ДРС противника та НЗФ – доцільно використовувати багатоцільову оптико-електронну систему на основі набору сенсорів (багатоспектральний, електронно-оптичний, інфрачервоний), що здатні виявляти міни та саморобні вибухові пристрої встановлені на ґрунт і в ґрунт шляхом аналізу хімічного складу вибухових речовин, випаровування яких виділяються з цих вибухонебезпечних предметів.

З оснащенням підрозділів подібними БАК з'являється можливість впровадити безперервний моніторинг місцевості з повним її охопленням, здійснюючи при необхідності маневр технічними засобами, а не силами.

Впровадження БАК дозволить значно підвищити оперативність розвідки. Однак, в несприятливих погодних умовах (туман, низька хмарність, сильне задимлення) їх ефективність значно знижується. Тому БАК необхідно використовувати комплексно з наземними засобами і силами розвідки, які будуть проводити попередню розвідку об'єктів за поганих погодних умов.

Аналіз результатів проведеного математичного моделювання показав, що ведення інженерної розвідки за допомогою БАК з багатоцільовою оптико-електронною системою дозволяє добувати відомості з достовірністю від 0,4 до 0,6, що забезпечує можливість прийняття рішення в умовах близьких до умов повної визначеності.

Таким чином, застосування БАК з багатоцільовою оптико-електронною системою, під час ведення інженерної розвідки в районах інтенсивного застосування МВЗ сприяє підвищенню ефективності застосування розвідувальних підрозділів, повному охопту ними смуги (району) проведення операції, скороченню часового циклу управління розвідкою і досягненню високого ступеня оперативності забезпечення інформацією командирів про мінну обстановку з достовірністю, яка дозволяє їм приймати рішення в умовах близьких до повної визначеності.

Напрямок подальшого дослідження може бути обґрунтування вимог до системи обліку, фіксації, передачі МВЗ в інтересах протимінного захисту військ.

УДК 623.4

Побережний А.А., науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, підполковник;
Сутюшев Т.А., кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України

**ТАКТИЧНИЙ АСПЕКТ РЕЗУЛЬТАТІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ БТР-70
ДО ВИДУ БТР-70Т**

Перед викладом тактичного аспекту результатів модернізації БТР-70 до виду БТР-70Т буде доцільним нагадати технічний аспект модернізації, наведений у свій час авторами.

Наявність в Національній гвардії України (НГУ) значної кількості БТР-70 з вичерпаним ресурсом двигунів перетворилась з часом у певну проблему у зв'язку з відсутністю можливості їх заміни на зразки – оригінали.

Товариством з обмеженою відповідальністю «Науково виробнича компанія «Техімпекс» була проведена модернізація БТР-70 до виду БТР-70Т, яка передбачала заміну двох бензинових двигунів ЗМЗ-4905 радянського виробництва на два нових 4-циліндрових дизельних двигуни Д245.30Е2 сумарною потужністю 312 л.с. Така заміна дозволила підвищити маневреність цього бронетранспортеру. У той же час установка нових двигунів примусила відмовитись від штатних водометів та помпи, у результаті чого бронетранспортер втратив можливість пересування на воді.

В ході модернізації була вирішена ще одна проблема, а саме підвищення безпеки, зручності та часу десантування військовослужбовців захищених бронежилетами. Це вдалося зробити за рахунок встановлення десантних люків від БТР-80. Відпрацьовану технологію заміни конструкції люків в цілому можна вважати ефективною, хоча проведені зварювальні роботи могли достатньо суттєво вплинути на бронезахисні якості корпусу. У подальшому це може стати предметом окремих досліджень.

Крім іншого в ході модернізації були встановлені передні й задні габаритні ліхтарі від БТР-80, а також встановлена нова радіостанція (на місце штатної Р-123 установлюється радіостанція Р-173, Р-173М або "Motorola DM-4601"), система пожежогасіння та частково навісне обладнання.

Проведена модернізація мала відповідати вимогам відомої формули: "ефективність – вартість – реалізуємість" і повинна була оцінюватись не тільки у технічному, але й у тактичному аспекті.

Зміна технічних можливостей, з позицій насамперед загальновійськового бою, забезпечила певне підвищення можливостей у здійсненні інтенсивного тактичного маневрування для зменшення уразливості від вогню противника. Це

актуально при розгортанні у взводні колони, у лінію відділень при веденні наступу з ходу. Таку перевагу надає збільшення крутного моменту на колесах практично у два рази. Інтенсивне тактичне маневрування дуже важливо також при атаці і веденні бою у глибині оборони противника.

Збільшення у ході модернізації площі та конструкції створів люків зменшило час спішування особового складу (з урахуванням його повного екіпірування з бронежилетом), а також його посадки в ході бою, при організації переслідування. Ризик травмування при здійсненні цих дій теж декілька знизився.

Окремо слід відзначити, як вплинула модернізація на живучість бронетранспортера в бою. Заміна колісної гуми на продукт вітчизняного виробництва вимагає окремих досліджень з визначення граничних умов збереження її експлуатаційних якостей у випадку пошкодження гуми стрілецькою зброєю.

Стосовно виконання службово-бойових завдань притаманних НГУ слід зазначити, що модернізація надала більші можливості з вирішення вогневих завдань. Так, при проведенні ізоляційних дій у ході спеціальної операції, організацію земельних укриттів для модернізованого БТР можна проводити з більшою крутизною обвалування і відсутністю амбразури. Потужний двигун (більший крутний момент) надає можливість долати більшу крутизну ніж раніше і вести вогонь з висоти суцільного обвалування з максимальним зависанням до долу стволу КПВТ. Ефективність застосування зброї при цьому буде збільшуватись й за рахунок більш поширеного сектору вогню. Все це буде сприяти ефективності бойового застосування БТР в цілому. Крім іншого, обладнання укриття з більшою крутизною обвалування можна проводити з меншим обсягом земляних робіт. Застосування модернізованого БТР з подібного укриття виглядає доцільним й при вирішенні завдань оборони, охоронення та контролю комунікацій на блокпостах.

УДК 799.31

Пономарьов В.О., старший викладач СК-3 Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, підполковник; **Гарбузов О.А.**, старший викладач СК-3 Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ НЮУ імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІСТЬ ОСОБЛИВОСТЕЙ НОСІННЯ КОРОТКОСТВОЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА ТЕХНІКА ЇЇ ШВИДКОГО ДІСТАВАННЯ З КОБУРИ ДЛЯ ОПЕРАТИВНОГО СКЛАДУ СИЛОВИХ СТРУКТУР

Залежно від методу кріплення на спорядженні та одязі, а також в залежності від швидкості витягання, кобури діляться на тактичні, оперативні, прихованого

носіння, а також – поясні, стегові, пахвові, кишенькові та на стропах PALS. Оперативні моделі створені для прихованого носіння зброї з його швидким дістанням. Скритність змушує ховати пістолет під верхнім шаром одягу або в кишені. Вимоги до скритного носіння практично не висуваються. Найголовніше – не заважати рухливості і максимально прискорити процедуру дістання. Від того, наскільки швидко в екстремальній ситуації в руках співробітника опиниться пістолет, залежить його життя і здоров'я.

Дістання пістолета з кобури є однією з найнебезпечніших операцій, що проводяться зі зброєю. Швидкість дістання не завжди означає безпеку. Послідовність дістання повинна бути розбита на кілька рухів, виконання яких необхідно здійснювати один за одним в повільному темпі для того, щоб набути необхідних навичок для виконання одного плавного і швидкого руху.

Дуже важлива форма кобури і її розташування на тілі стрілка для забезпечення швидкого приведення зброї в бойову готовність.

Найбільш ефективним вибором, на думку багатьох експертів, для швидкого дістання з кобури, приведення в бойову готовність і виносу на лінію пострілу буде розташування зброї на поясі справа (для «правші»). Але, краще розміщувати кобуру не по середині стегна, а трохи позаду, тим самим підвищуючи скритність.

Є думки, що субкомпактні пістолети ідеально підходять для прихованого носіння, але фахівці-практики не зовсім з цим згодні, так як набагато важливіше враховувати зчеплення пістолета з рукою. У разі порушення зчеплення руки з пістолетом, вісь каналу ствола не буде лежати в одній площині з передпліччям, а, можливо, навіть буде потребувати тривалого коригування. Тому, на дану особливість теж слід звертати увагу.

Взагалі, питання тактичного використання кобури носить більш індивідуальний характер, але приділення уваги даному напрямку при навчанні досвідченими інструкторами значно зменшить час досягнення співробітником відповідного рівня швидкого дістання та відразу скорегує технічну складову.

Зазвичай, інструктори звертають увагу на основні технічні моменти: витяг пістолета з кобури, виведення зброї на лінію пострілу, постріл. А також зупиняються й на стійці, особливостях стрільби не тільки з двох, а й з однієї руки, та навчанні прицілювання двома відкритими очима.

Крім того, отримані навички слід систематично закріплювати та вдосконалювати, адже колись набуті знання, що були відпрацьовані на полігоні чи у тирі далеко не гарантія швидкого дістання та ефективного застосування зброї.

УДК 355.233

Радзіковський С.А., науковий співробітник науково-дослідного відділу (підготовки військ) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Кізло Л.М.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу (підготовки військ) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОДАЛЬШОГО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Реформування військової освіти є одним з пріоритетних завдань розбудови Збройних Сил (далі – ЗС) України на сучасному етапі. Фундаментом, який визначає відповідні напрями розвитку військової освіти, є концептуальні засади, котрі використовуються в галузі військової освіти з урахуванням зовнішніх і внутрішніх обставин, що склалися в безпековому просторі держави.

В цьому контексті резонно вести мову про необхідність дотримання цілісності умов підготовки військових фахівців, яка відповідає потребам українського війська та міжнародним стандартам якості підготовки військовослужбовців.

До змісту концептуальних засад, як найважливішого напрямку продукування інновацій у сфері військової освіти, належать місія, мета, закономірності, принципи, основні напрями та шляхи реалізації цього завдання.

Навчений, підготовлений, натренований і вмотивований солдат, сержант, офіцер, здатний ефективно застосовувати зброю, успішно вирішуючи виконання завдань за призначенням підрозділом, військовою частиною, в цілому ЗС, і є місією військової освіти.

А для досягнення мети потребують змін нормативно-правова база, зміст освіти та підготовки, система управління військовою освітою, рівень підготовки науково-педагогічних і педагогічних працівників, матеріально-технічне забезпечення та інші складові.

Серед основних принципів реформування військової освіти слід відмітити наступні: відповідність державним та європейським освітнім стандартам та особливостям розвитку складових сектору оборони держави щодо їх сумісності з військовими формуваннями країн – членів НАТО; забезпечення інтеграції військової освіти в загальнодержавну систему освіти та в європейський військово-освітній простір; пріоритетності військово-професійної спрямованості та національно-патріотичного виховання фахівців системі освітньої діяльності військових вишів; гнучкості та прогностичності військової освіти, ступневості системи підготовки спеціалістів, безперервності освіти протягом усього терміну служби військовослужбовця; незалежності здобуття військової освіти від впливу політичної кон'юнктури; випереджального характеру підготовки військових кадрів відповідно потреб розвитку ЗС України; органічного зв'язку функціонування військових навчальних закладів з діяльністю військ (сил) тощо.

Таким чином, реформування системи військової освіти представляє собою

процес комплексних змін на основі концептуальних засад з метою набуття нових якостей та ознак. Завдання реформування є пріоритетним і комплексним, охоплює широкий спектр діяльності, а процес управління змінами має бути керованим і прогнозованим.

УДК 342.9

Романюк В.А., кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Стародубцев С.О.**, кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОСВІДУ ДІЙ ПРАВООХОРОНЦІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Відповідно до Закону України про Національну гвардію України, Стаття 2. Основні функції Національної гвардії України, НГУ бере участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Французька тактика припинення масових заворушень має низку переваг, а саме: передбачається створення "буферної смуги" між правоохоронцями і порушниками не менше 40–50 м., що дозволяє вести умовно безконтактні дії з припинення заворушень та значно зменшити травмування особового складу.

Використання тактики французьких жандармів дій дрібних груп дозволяє підвищити її гнучкість, збільшує кількість можливих форм дій, швидкість та різноманітність перегрупувань та маневрів, підвищує керованість діями у складі підрозділу завдяки використанню низової ланки управління – командирів підгруп, оснащених засобами зв'язку.

Тактика поліції Німеччини спрямована, перш за все, на дотримання прав людини, гідного ставлення до норм моралі у суспільстві та недопущення катування людей. І лише при умовах дотримання вищезазначених норм забезпечується громадська безпека. Німецька поліція застосовує силу та спеціальні засоби, доки протестувальники не будуть розсічені на дрібні групи і розійдуться. Досягається це тим, що мітингувальників правоохоронці постійно тиснуть та спонукають до переміщення по місцевості і вулицях населених пунктів, чим намагаються їх зморити фізично.

У Великій Британії патрульні поліцейські при патрулюванні намагаються попередити формування групи людей, які знаходяться в місцях відпочинку ввечері та вночі, з метою запобігання масовим правопорушенням; поліція підтримує тісний зв'язок з мешканцями тих регіонів, де зосереджені розважальні заклади і де найчастіше можуть виникати порушення громадського порядку, спиртних напоїв та за самою системою продажу спиртних напоїв.

У Сполучених Штатах Америки важлива роль відводиться психологічній підготовці особового складу, здатності військовослужбовців і поліцейських у разі несприятливого розвитку подій швидко змінювати тактику і методи боротьби з екстремістами, у критичних ситуаціях рішуче і в той же час обґрунтовано застосовувати зброю.

Проведений аналіз свідчить про необхідність внесення змін до тактики дій Національної гвардії України в ході виконання завдань з припинення масових заворушень.

УДК.351.74

Росляков О.В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Прохоренков Д.В.**, викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, майор

МОДЕЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ: ДОСВІД СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Сьогодні актуальним є пошук та запровадження різних підходів у сфері застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї правоохоронними органами, побудови моделі та градації дій відповідно до стандартів, принципів та норм, які вироблені у світі.

Для ефективного виконання своїх функцій представники правоохоронних органів застосовують прийоми рукопашного бою з метою затримання злочинця та подальшої його передачі до рук правосуддя. У зв'язку з цим, для робітників правоохоронних органів найбільш придатні прийоми, пов'язані з протидією, нейтралізацією, обеззброєнням злочинця, його затриманням, надяганням на нього кайданок, обшуком, безпечним конвоюванням. Дані заходи спрямовані на збереження життя самих правоохоронців.

Градацій дій військовослужбовця НГУ під час несення служби з охорони громадського порядку висвітлена в розділі 2 Методичних рекомендації «Базова індивідуальна підготовка військовослужбовця Національної гвардії України для виконання завдань з охорони громадського порядку». (далі – Методичні рекомендації).

Принцип градації дій являє собою комплекс дій від простої присутності до застосування зброї. Цей комплекс застосовується правоохоронцями з огляду на дії, загрози чи напад з боку правопорушників під час виконання службово-бойових завдань з охорони громадського порядку. В даній моделі показано дії військовослужбовця для встановлення правопорядку, в залежності від ступеня агресії правопорушника. Але в даній градації дій детально не визначено рівні опору правопорушника.

Розглядаючи модель застосування сили, яка використовується

правоохоронними органами США, яка була розроблена Джоном Десмедтом, можна побачити, що його модель більш детально розкриває дії правопорушника та офіцера поліції.

Провівши аналіз, слід поставити питання щодо внесення змін до відповідної моделі застосування сили військовослужбовцями НГУ, які визначені у Методичних рекомендаціях, а саме розширення та більш детального розкриття дій правопорушника та рівнів опору, оскільки саме дії правопорушника визначають ступінь застосування сили, яку повинен використати військовослужбовець для припинення правопорушення.

Як варіант, пропонується додати ймовірні дії правопорушника та рівні опору, а саме:

Кооперативний суб'єкт – це той, хто, незалежно від рівня ризику, дотримується відповідного невербального, соціального підходу чи словесного спрямування військовослужбовця:

Резидент – суб'єкт, який не реагує на соціальний чи словесний контроль, але не виступає в ролі нападника.

Нападники – суб'єкт, який здійснює напад або опір.

Дані доповнення, стосовно ступеня опору правопорушника, в існуючу модель застосування сили військовослужбовцями НГУ, надасть можливість військовослужбовцю оперативно визначати ступінь застосування сили в залежності від дій правопорушника.

УДК 004;681.51;007.5

Сізон Д.О., провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, підполковник; **Крижанівський І.М.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба; **Закіров З.З.**, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба; **Калачова В.В.**, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Повітряних Сил Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

МОДЕЛІ ТА МЕТОДИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ КОЛЕКТИВАМИ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

За останні десятиріччя сформувалась тенденція втілення в життя суспільства технологій штучного інтелекту, робототехніки, автономних систем, нанотехнологій, біотехнологій тощо, що не обійшло стороною військову складову.

Ці технології сприяють глобальному прогресу у формах та способах ведення бойових дій майбутнього. На теперішній час концепція Дж. Дуе (перевага в повітрі – це успіх війни) залишається актуальною та вирішальною в операції, а розробка безпілотних літальних апаратів (БПЛА) – один з перспективних напрямків розвитку сучасної авіації.

Участь БПЛА в операціях вимагає ретельного планування застосування з урахуванням різноманітних факторів впливу на них, формування управляючих рішень з високою оперативністю та обґрунтованістю. Це може бути досягнуто шляхом створенням інтелектуального управління колективами БПЛА.

Сучасні системи інтелектуального управління являють собою потужні інформаційні платформи, що здатні оперативно вирішувати завдання.

Основою інтелектуального управління колективами БПЛА є :

1. Завдання, які покладаються на колективи безпілотних літальних апаратів на полі бою.
2. Модель поведінки безпілотних літальних апаратів в колективі.
3. Метод інтелектуального управління колективом безпілотних літальних апаратів, виходячи з розпізнавання ситуації на полі бою.
4. Алгоритм інформаційної технології інтелектуального управління колективу безпілотних літальних апаратів

При розгляді задач, які покладаються на колектив безпілотних літальних апаратів на полі бою, обираємо ситуаційну модель операції з досвіду військових конфліктів, та відповідно завдань формуємо колектив БПЛА за кількісними, ймовірнісними, часовими показниками.

Модель поведінки безпілотних літальних апаратів в колективі забезпечує автономний розподіл функцій при виконанні спільної задачі в операції з максимально ефективним результатом.

Метод інтелектуального управління колективом безпілотних літальних апаратів, залежно від ситуації на полі бою, забезпечує вибір форм та способів застосування колективу БПЛА для досягнення поставленої мети.

Алгоритм інформаційної технології інтелектуального управління дозволяє вибирати оптимальну модель поведінки колективу БПЛА та здійснення управління вибраним колективом.

Інтелектуальне управління колективами безпілотних літальних апаратів являє собою великий крок в досягненні цілей в військових операціях.

УДК 355.42.001

Слюсаренко О.І., т.в.о. начальника науково-дослідного відділу Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, підполковник; **Мокоївець В.І.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ; **Федоров О.Ю.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ

УДОСКОНАЛЕННЯ АЛГОРИТМІВ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО СТАНДАРТІВ НАТО

У сучасних умовах реформування практично всіх складових сил безпеки і оборони України величезне значення для політичного і військового керівництва держави має вибір напрямку розвитку силового сектору, визначення змісту заходів оптимізації його організаційної і функціональної структури, формулювання принципів функціонування і способів виконання визначених для його компонентів завдань.

Із офіційних заяв вищого керівництва країни та практичних заходів, які запроваджуються у вітчизняних силових структурах, чітко видно, що на шляху до нової моделі військового устрою держав Україна активно запроваджує стандарти НАТО у відповідності до обраного політичного курсу щодо співпраці та перспективного вступу до Альянсу. Таке активне реформування відбувається насамперед у Збройних Силах України, як найбільш чисельного компоненту державного сектору безпеки і оборони. І в значній мірі це стосується військових органів управління, які є каталізаторами запровадження новітніх змін.

Яскравим прикладом запровадження стандартів НАТО в українському війську є перехід його управлінської структури, починаючи з Генерального штабу Збройних Сил України, на так звану «J-структуру». Це суттєвий новаторський крок на шляху переходу від громіздкої та неефективної пострадянської структури військових органів управління до оптимальної і гнучкої для здійснення управління військами структури штабів. Перехід на «J-структуру» дозволяє позбавитися від зайвих елементів-паразитів у системі управління та скоротити кількість баластних посад, що не тільки підвищить рівень управління військом в цілому, але й забезпечує на майбутнє його взаємодію і сумісність з арміями держав-членів НАТО.

Суттєвим кроком на цьому шляху є запровадження у бойовій роботі військових органів управління процедур, заснованих на використанні оперативних стандартів НАТО. Так, проекти вітчизняних керівних документів, що регламентують роботу командирів і штабів, містять алгоритми роботи, які відповідають НАТО-вським: для підрозділів рівня відділення–взвод–рота – процес підготовки бою (ідентичний TLP), для батальйону-бригади – військовий процес прийняття рішення (ідентичний MDMR). Крім того, запроваджено єдину військову термінологію та

порядок оформлення графічних документів, що значно спрощує обмін інформацією і скорочує час для здійснення процесу управління як під час підготовки бою (дій), так і в ході його ведення.

З огляду на широке коло спільних завдань, до виконання яких можуть сумісно залучатись сили різних складових сил безпеки і оборони України, доцільно реорганізувати їх органи управління і удосконалювати алгоритми управлінської діяльності комплексно під керівництвом єдиного координуючого органу у взаємодії із робочою групою України – НАТО.

УДК 338.486.41

Суконько С.М., доктор філософії з державної безпеки, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Шерстюк А.Д.**, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНІТОРИНГУ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ З ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ВІЙСЬКОВИМИ ЧАСТИНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Військові частини Національної гвардії України мають правоохоронні функції. При плануванні та виконанні завдань відповідно до цих функцій командиром частини приймається рішення на виконання цих завдань. В процесі прийняття рішення потрібно володіти інформацією щодо оперативної обстановки в районі виконання завдання. З цією метою штабом військової частини організується моніторинг оперативної обстановки, під яким розуміється система постійного спостереження за процесами та подіями, що проходять у районі виконання завдань, результати якого служать для обґрунтування управлінських рішень по забезпеченню безпеки людей.

В процесі моніторингу інформація отримується з різних джерел, таких як: взаємодіючі структури; мережа Інтернет; підрозділ розвідки цієї частини та інші. Відповідно, чим більше джерел інформації тим достовірніша буде інформація, але і збільшується час на її оброблення. Тому, виникає необхідність в оцінюванні ефективності моніторингу оперативної обстановки з урахуванням чинників, які мониторяться та визначають стан оперативної обстановки, та часу який на це затрачається.

З цією метою було розроблено методика оцінювання ефективності планування та організації моніторингу оперативної обстановки при виконанні правоохоронних функцій військовими частинами Національної гвардії України. Вказана методика враховує важливість чинників, які визначають стан оперативної обстановки, а також час, який необхідний для обробки інформації

відповідно до цих чинників. Це може допомогти органам військового управління обрати необхідний при певних обставинах відповідний моніторинг і, як наслідок, достовірно оцінити оперативну обстановку для прийняття рішення на виконання завдання.

УДК 351.746

Сутюшев Т.А., кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України; **Борисов В.В.**, курсант Національної академії Національної гвардії України; **Назаров В.А.**, курсант Національної академії Національної гвардії України

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ХАРКІВСЬКОЇ БИТВИ 1942 РОКУ В АСПЕКТІ ПОЛОЖЕНЬ ТЕОРІЇ ГЛИБОКОЇ ОПЕРАЦІЇ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕНЬ

Як відомо, перша спроба Червоної Армії з визволення Харкова від німецько-фашистських загарбників у 1942 році закінчилась невдало. Серед основних причин: відсутність активних дій на інших ділянках фронту; недоукомплектованість створеного угруповання військ перед наступом до планових показників; недостатнє розвідувальне забезпечення при розробленні замислу операції, а також і у подальшому; затримки з введенням оперативних резервів; неможливість повноцінного застосування авіації у перші дні наступу; нетверде керівництво операцією після досягнення перших успіхів та ін.

За сутністю замислу наступальних дій Червоної Армії під Харковом у травні 1942 року – це була друга реальна спроба перевірити основні положення теорії глибокої операції, після успішної Московської наступальної операції (05.12.1941 р. – 07.01.1942 р.).

Однією з пріоритетних причин невдалого наступу під Харковом вважається недостатнє інформаційне забезпечення командування Південно-західного фронту внаслідок ряду обставин і, насамперед, обмежених можливостей авіаційної розвідки, а також військової та агентурної розвідок. Відносно останніх є підстави припускати про їх низьку дієвість внаслідок ефективності системи режимних заходів, створеної німецько-фашистським командуванням у прифронтовій смузі. Первинні результати польових воєнно-історичних досліджень, проведених за участю курсантів та співробітників НА НГУ на напрямку головного удару 28 Армії Південно-західного фронту, частково підтверджують це ствердження. Результати опитування місцевих жителів (які у той час були підлітками і достатньо спостережливими свідками тих бойових дій) говорять про гнучкість системи режимних заходів німців у прифронтовій смузі. Її адаптивна своєчасна реорганізація, способи дій воєнної поліції

(польової жандармерії) та інших режимних структур суттєво ускладнювали збір розвідувальної інформації силами військової і агентурної розвідок Червоної Армії і військ НКВД. Бійці партизанського загону, який діяв перед правим флангом 28 Армії (південно-західніше Вовчанська), при всіх їх намаганнях при створеній німцями системі режимних заходів, зіграли достатньо обмежену роль у розвідувальному забезпеченні радянського командування.

Вивчення цього питання курсантами НА НГУ – членами військово-історичного гуртка – явилось результатом намагання проведення порівняльного аналізу способів контр розвідувальних заходів, які проводили сторони – учасники Харківської битви, та встановлення впливу цих заходів на ефективність реалізації положень теорії глибокої операції, пов'язаних з її розвідувальним забезпеченням у реальних умовах.

Актуальність подібних досліджень підтверджується сучасними збройними конфліктами міжнародного характеру. У якості прикладу можна привести війну в Іраку 2003 році, де була спроба відпрацювати положення трансформованої після 1991 року у районі Перської затоки концепції “Air-landoperation” у вигляді концепції “Fulldimensionaloperation”. Слід зауважити, що проведення воєнної поліцією режимних заходів як під час війни в Іраку, так і після неї, було невдалим. Реалізація запропонованої коаліційним командуванням системи режимних заходів супроводжувалась чисельними жертвами серед мирного населення, що в цілому не сприяло налагодженню мирного життя у цій країні.

УДК 378.14

Сутюшев Т.А., кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України; **Чухлатий А.В.**, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

ВОЄННО-ІСТОРИЧНІ ПОЇЗДКИ ТА ВОЄННО-ІСТОРИЧНІ ІГРИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНІ ФОРМИ ЗАНЯТЬ З ОПЕРАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ

У свій час воєнно-історичні поїздки (ВП) та воєнно-історичні ігри (ВІ) були однією з пріоритетних форм оперативної підготовки слухачів воєнних академій та офіцерів військового управління оперативної ланки. З середини 90-х років минулого сторіччя ця форма навчання за обсягом навчального часу почала скорочуватись. Серед основних з причин була затратність часу на підготовку навчально-методичних матеріалів та відтворення елементів воєнної обстановки на місцях колишніх воєнних дій. Крім іншого, у той час суттєвим фактором виглядали витрати на транспорт. На початку нульових років цього сторіччя ці форми занять повільно стали впроваджуватись у навчальний процес Національної академії оборони та оперативну підготовку офіцерів управлінської ланки

оперативно-тактичного рівня. Цей процес стали започатковувати у навчальних закладах й інших силових відомств. Так, у 2012 – 2013 роках були проведені ВІП та ВІІ зі слухачами Академії внутрішніх військ МВСУ. Слухачі на реальному ландшафтному фоні відпрацьовували рішення за командирів з'єднань 28 Армії Південно-західного фронту, а також тренувались в управлінні наступальною операцією, що проводилась на Харківському напрямку у травні 1942 року. Перші спроби проведення подібних занять виявили ряд особливостей.

ВІП та ВІІ проводяться ефективно після ретельного вивчення архівних матеріалів та мемуарної літератури. Для слухачів, з їх рівнем оперативної підготовки, загальної освіти і культури, підготовка до подібних занять вимагає декількох десятків годин позааудиторної роботи.

Успіх зазначених занять суттєво залежить від ступеню обладнання ландшафту (насамперед, указками) та умовних командних пунктів. Все це, безумовно, має проводитись з залученням батальйону забезпечення навчального процесу.

Окремо слід зауважити і про таку виявлену особливість, яка обумовлює успіх цих форм навчання, як потрібність акцентування на діалектичний взаємозв'язок, обраних командиром форм дій, з покладеними в їх основу способів дій, які реалізовувались у розглядає мий історичний час.

Важливою особливістю підготовки ВІП та ВІІ є кропітка робота, яка має бути проведена керівництвом закладу і викладачами з адміністрацією району проведення занять (керівниками міських, районних та селищних рад), безумовно, з місцевими жителями. Роз'яснювальна робота, проведення колективних зустрічей з місцевими жителями, надання їм посильної допомоги, участь слухачів у догляді за братськими похованнями та ін. сприяють позитивному налаштуванню місцевих жителів як до військовослужбовців, так і до відомств в цілому, які вони представляють.

У теперішній час, за підтримкою керівництва НА НГУ, за участю представників кафедри «Оперативне мистецтво» та Науково-дослідного центру академії розпочалась попередня робота з відновлення зазначених форм навчання слухачів. Зміст занять планується вибудовувати за навчальною легендою наведеного вище воєнно-історичного прикладу, який за наявності архівних матеріалів надає можливість проаналізувати ступень відповідності реалізованих форм наступальних дій їх змісту, а саме – переліку реалізованих способів дій.

УДК 623.4.05

Сутюшев Т.А., кандидат військових наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України

ВІДПОВІДНІСТЬ ФОРМ ЗАСТОСУВАННЯ ВІЙСЬК (СИЛ) ЇХ ЗМІСТУ

На початку нульових років цього сторіччя виконувалась науково – дослідна

робота (НДР), присвячена розробленню системи операцій Збройних сил України (ЗСУ). Автор, як виконавець даної роботи, розглядав систему операцій як сукупність актуальних для України форм застосування ЗСУ, з яких можна формувати комплекс форм, прийнятних для адекватного реагування на різні за характером загрози воєнного характеру. У ході НДР автор прийшов до висновку, що кожна форма такого комплексу має бути обумовлена її місцем та роллю у воєнній компанії в цілому і, у той же час, має бути пов'язана з сукупністю способів, які надають можливість її успішної реалізації. Тоді ж у автора виникло питання визначення характеру зв'язку форми (наприклад, спеціальної операції) з її змістом – сукупністю способів, які покладаються в основу її реалізації. Прийшло розуміння, що зазначений зв'язок має носити діалектичний характер і виступати у ролі критерію об'єктивної відповідності форми її змісту як умови досягнення воєнного успіху.

Пізніше, при участі автора у розробленні замислу одного масштабного навчання внутрішніх військ і відповідного замислу дій, створеного з них тимчасового угруповання оперативно-тактичного рівня для проведення спеціальної операції, прийшло з'ясування необхідності обґрунтування відповідності форми і змісту дій у масштабі спеціальної операції з її метою та етапами. Проведене обґрунтування було пов'язане з трьома етапами операції (досягнення інформаційної переваги; захоплення оперативної ініціативи та примушення умовного противника до здачі; проведення режимних заходів з встановлення контролю над територією) та її метою – ліквідацією внутрішнього збройного конфлікту. При доповіді замислу дій тимчасового угруповання автором, крім іншого, був зроблений акцент на обґрунтований зв'язок форм дій за етапами операції з їх змістом – сукупністю відповідних способів: на першому етапі – розвідувально-пошукових дій; на другому – розвідувально-пошукових та пошуково-ударних дій; на третьому – режимні заходи взяття району операції під контроль (варіантами дій: від периферії до центру, від центру до периферії, одночасно у декількох вибіркових секторах району).

Слід зауважити, що така практика з чітким обґрунтуванням відповідності форми та змісту дій відбувалась далі ще на протязі декількох навчань.

У подальшому і по теперішній час акцент на необхідності визначення та обґрунтування зв'язку форм та змісту дій військ (сил) практично не робився. Це стало притаманним й авторам статей, присвячених видам, формам та способам дій. Частина з них не замислюються на необхідності визначення та обґрунтування такого зв'язку. Частина авторів уявляють таку необхідність, але не в змозі її визначити хоча б у вигляді критерію відповідності форми та змісту дій чи у філософському аспекті або результатом спроб обґрунтування цього зв'язку на підставі чотирьох законів логіки (мислення). Є й така частина авторів, яка це питання просто ігнорує і викладає співставлення форм та змісту дій без обґрунтування їх діалектичного зв'язку. Подібна картина існує іноді й з розробленням замислів сторін у ході навчань. Слід зазначити, що аналіз проведених у минулому році командно – штабних навчань «Гвардія – 2020», матеріалів стосовно зазначеного зв'язку, нажаль, не містить. Не йдеться про

необхідність та обґрунтування зазначеного зв'язку у відповідних документах західних партнерів України і, в тому числі, при проведенні ними навчань з силами безпеки і оборони України.

Тому, визначення зазначеного зв'язку форми та змісту дій військ (сил) виглядає на сьогодні актуальним питанням і, насамперед, у сфері реальних воєнних дій.

УДК 355.4.

Ткаченко М.Д., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Подвизніков С.М.**, старший викладач кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Безкоровайний І.С.**, слухач 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОМАНДИРА БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПРИ РОЗРОБЛЕННІ ЗАМИСЛУ ТА ВИЗНАЧЕННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ НА ВЕДЕННЯ МАНЕВРОВОЇ ОБОРОНИ В СМУЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Однією із основних функцій НГУ є ведення воєнних (бойових) дій у разі збройного конфлікту чи загрози нападу на Україну. Прикриття державного кордону – основне завдання бригади оперативного призначення у ході оборонної операції, метою якого є підготовка прикордонної ділянки до відбиття наступу сил противника через та попередження (недопущення) такого наступу внаслідок загрози отримати втрати противником, щоб відмовитися від продовження наступу.

Ми рахуємо, що після виходу на прикриття державного кордону бригади оперативного призначення, вона ймовірно буде придана або перейде у підпорядкування ЗС України, буде діяти у смузі забезпечення та вести маневрену оборону, на що наголошують представники командування ЗС України під час проведення спільних командно - штабних навчань «Гвардія 2020», метою яких визначалося досягнення взаємосумісності органів управління силових структур під час спільних заходів територіальної оборони у наближених до реальної обстановки стабілізаційних та оборонних дій під час відсічі збройної агресії. Особливу увагу приділено ведення маневреної оборони на державному кордоні спільно з ДПСУ під час відбиття наступу противника.

Для ведення маневреної оборони обладнується перший, а іноді й другий рубежі оборони, декілька проміжних рубежів оборони, вогневі мішки (райони) та кінцевий рубіж оборони. В зв'язку з цим командир бригади необхідно визначати замисел на оборону на кожному з цих рубежів, а також враховувати час на здійснення маневру (переміщення) підрозділів, що обороняються, час на підготовку оборони збільшується втричі. Також необхідно враховувати що бригада здатна організовано пересуватися в колонах своїм ходом із середньою швидкістю 20–30

км/год, з ходу розгортатися у передбойові і бойові порядки; розгортання загальновійськових підрозділів здійснюється з половинною маршовою швидкістю; при розгортанні з маршу на зайняття вогневих позицій і підготовку до відкриття вогню дивізіону самохідної артилерії потрібно до 20 хв, БрАГ – 30-40хв. Дивізіону на зміну вогневих позицій потрібно до 45 хв, БрАГ – 1,5–2 год.; протитанковий резерв може розгорнутися на плановому рубежі за 8–10 хв (без урахування часу висування) для розгортання в бойовий порядок на підготовленому вогневому рубежі танковому (МБ на БМП) необхідно до 10 хв.

Для розрахунку ширини фронту смуги оборони враховують кількість танкових підрозділів і-го типу, які можуть бути виділені з загального складу формування, кількість механізованих підрозділів і-го типу, які можуть бути виділені з загального складу формування до складу другого ешелону наступаючого угруповання противника, ширина фронту наступу підрозділу (частини) противника і-го типу.

Розрахунок глибини побудови маневрової оборони частини, з'єднання проводиться за формулою де враховуються кількість позицій у побудові маневрової оборони частини (з'єднання), глибина побудови однієї позиції, кількість проміжків між позиціями, глибина проміжків між позиціями.

Загальний час на здійснення маневру обчислюється за формулою де враховуються час, необхідний на залишення району (вогневих позицій) і висування на вихідний рубіж (пункт); час, необхідний на здійснення маршу; час, необхідний на розгортання для атаки (на вогневих позиціях); час, необхідний на уточнення бойового завдання.

Командиру частини необхідно приділити особливу увагу створенню умов для ведення підрозділами частини автономних бойових дій при визначенні замислу на маневрену оборону. Тому у замислі на маневрену оборону визначається напрямок зосередження основних зусиль; способи ведення маневреної оборони (якого противника, де, в якій послідовності і як розгромити з визначенням порядку його вогневого ураження, здійснення маневру з рубежу на рубіж, виходу з бою, знищення десантів, аеромобільних груп і ДРС, проходження через бойові порядки підрозділів, які обороняються на наступних рубежах, і заходів щодо введення противника в оману); бойовий порядок; систему оборонних рубежів, районів і позицій, при переході на кінцевому рубежі, порядок його зайняття.

Під час постановки завдань командиру частини необхідно визначити:

батальйонам першого і другого ешелону та загальновійськовому резерву - засоби забезпечення стиків і флангів із сусідами і відповідальних за стики на кожній позиції (рубежі оборони) та на кінцевому рубежі оборони, напрямки і рубежі контратак (вогневі рубежі), порядок виходу з бою і шляхи маневру на наступний рубіж оборони, витрату боєприпасів при веденні бою на кожному рубежі; кінцевий рубіж оборони (район зосередження);

Крім того, командир частини указує час зайняття оборони на першому рубежі оборони, час готовності систем вогню й інженерних загороджень, черговість і строки інженерного обладнання рубежів оборони.

Таким чином, для підготовки маневреної оборони необхідно в 3-4 рази більше часу (в залежності від кількості рубежів).

УДК 331.102.24:355

Токар О.А., старший викладач кафедри ППО СВ Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, підполковник;
Оборонов М.І., старший викладач кафедри ППО СВ Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, підполковник;
Макаров В.В., командир відділення факультету ППО СВ Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, сержант

РОЗПІЗНАВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПОВІТРЯНОЇ РОЗВІДКИ НА ЦИФРОВИХ АЕРОФОТОЗНІМКАХ

Одними з основних задач оцінки наземного противника є задачі дешифрування аерофотознімків. На теперішній час 65% всіх необхідних розвідувальних даних добувається за допомогою розвідувальної авіації, що діє незалежно від часу доби, року, а також від метеорологічних умов. При цьому повітряне фотографування є найбільш ефективним способом повітряної розвідки в інтересах усіх видів Збройних Сил та Національної гвардії України. Крім того, повітряне фотографування дозволяє добувати найбільш повні і достовірні дані про противника, отримувати фотодокументи, необхідні для забезпечення бойових дій, складання і виправлення топографічних карт та планів.

У загальному випадку задача розпізнавання точкових та площадних об'єктів повітряної розвідки на цифровому аерофотознімку розглядається як задача аналізу різноманітних характеристик пікселів цифрового знімку з використанням об'єктно-орієнтованого або піксельно-орієнтованого підходів. З іншого боку, цифрові аерофотознімки представляють собою класичний приклад неструктурованої інформації, а процес розпізнавання традиційно відноситься до процедур, що фактично не формалізуються.

Найбільш важливою вимогою, що пред'являється до військового дешифрування, є достовірність результатів дешифрування. Достовірність результатів дешифрування – це істинність відомостей, що видаються оператором-дешифрувальником, правильність відображення суті об'єкту і обстановки, що склалася на місцевості, точність кількісних і якісних характеристик окремих елементів і об'єкту в цілому.

На достовірність впливають численні чинники, які можуть бути об'єднані в такі групи, як інформативність зображення, рівень знань і навичок оператора-

дешифрувальника, умови і тривалість роботи, наявність і використання технічних засобів, зокрема засобів автоматизації.

Таким чином, задача розпізнавання компактних (точкових) об'єктів повітряної розвідки відноситься до класу неструктурованих задач і вирішується з використанням об'єктно-орієнтованого підходу, якій на відміну від піксельно-орієнтованого, враховує форму, розмір, текстуру, однорідність, просторовий взаємозв'язок елементів об'єктів.

УДК 378

Тріщун Р.М., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІДПОВІДНО ДО СПЕЦИФІКИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Національна гвардія України формувалася фактично в бойових умовах. На початку збройної агресії Росії проти України, 13 березня 2014 року було прийнято Закон України «Про Національну гвардію України», яким створено нове військове формування з правоохоронними функціями. Базою для формування гвардії стали Внутрішні війська, і на сьогодні гвардія залишається наймолодшим військовим формуванням в Україні. Важливо взяти до уваги, що, у порівнянні з Внутрішніми військами, на НГУ було покладено й цілком нові завдання. А саме, Національна гвардія України бере участь відповідно до закону у взаємодії зі Збройними Силами України у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони. Відповідно до завдань, законом визначені наступні функції: участь у здійсненні заходів, пов'язаних з припиненням збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні, а також заходів щодо недопущення масового переходу державного кордону з території суміжних держав; участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності.

Для виконання вищеперерахованих завдань та функцій були створені військові частини оперативного призначення Національної гвардії України в межах чисельності Національної гвардії України. Ці частини сьогодні активно залучаються до виконання бойових завдань в зоні проведення операції об'єднаних сил.

Відповідно до специфіки діяльності військових частин оперативного призначення, їхні підрозділи повинні бути постійно готові до ведення бойових дій.

Успішність виконання бойових завдань залежать від професійної підготовки особового складу, а особливо від осіб які приймають рішення та управляють боєм, тобто командирів-офіцерів.

Бойові дії які велись на сході країни в 2014-15 роках дали зрозуміти що рівень підготовки офіцерів взводної та ротної ланки новостворених частин оперативного призначення Національної гвардії України не відповідав рівню завдань які виконували підрозділи гвардії в антитерористичній операції. Згідно чинного закону України «Про Національну гвардію України» командир взводу повинен вміти вести загальновійськовий бій. Але специфіка діяльності внутрішніх військ відрізнялась від діяльності гвардії, тому офіцери взводної та ротної ланки в новостворених частинах оперативного призначення не мали умінь ведення бойових дій. Такі уміння у командира повинні формуватись у вищому військовому навчальному закладі. Також прагнення України увійти в блок НАТО накладає на нас обов'язки реформувати структуру системи управління та підготовки особового складу гвардії.

Все це визначає необхідність, в умовах вищого військового навчального закладу, вдосконалення підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України для забезпечення високого рівня професіоналізму, готовності до виконання бойових завдань в загальновійськовому бою відповідно стандартів НАТО.

УДК 351.742: 355.232

Троценко О.Я., старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (підготовки військ) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; **Кізло Л.М.**, науковий співробітник науково-дослідного відділу (підготовки військ) Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СЛУЖБОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ ОФІЦЕРІВ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На військові частини і підрозділи національної гвардії України (далі НГУ) покладання специфічні завдання, тому і від офіцерів підрозділів НГУ, потрібно прояв особливих якостей і властивостей професійної діяльності, і одним з основних, є службова самостійність.

Основними педагогічними шляхами та умовами ефективного розвитку службової самостійності офіцерів підрозділів НГУ є:

- розвиток відносин «віри і довіри» в системі службової взаємодії командування військової частини і офіцерів підрозділів, при дотриманні основних умов: створення обстановки інформованості і загального розуміння мети і завдань, що стоять перед частиною та підрозділом, а також усвідомленні кожним військовослужбовцем правильності дій командирів і начальників всіх

ступенів; створення налагодженої системи обміну інформацією, можливості передачі передового досвіду; формування міжособистісних відносин між різними категоріями офіцерського складу; об'єктивна оцінка діяльності кожного офіцера частини з відповідним прийняттям рішення за підсумками виконання завдання; встановлення контролю за діяльністю офіцерів підрозділів при виконанні найбільш важливих завдань на ключових ділянках роботи;

- вдосконалення командно-методичних вмінь і навичок офіцерів у основних видах службової діяльності, які ефективно реалізуються при дотриманні наступних умов: систематичне і обов'язкове проведення інструктивних методичних занять з офіцерами у всіх видах індивідуальної і колективної підготовки з метою засвоєння ними базових методик і схем практичної діяльності при виконанні завдань за посадовим призначенням; організація безперервного ознайомлення і вивчення офіцерами нормативних і керівних документів, що надходять до частини; проведення кожним офіцером відкритих занять з бойової підготовки з подальшим обговоренням в колі офіцерів рівних або старших за посадою; навчання офіцерів методики індивідуальної роботи з особовим складом та інше.

- стимулювання військово-професійної творчості офіцерів в підрозділах НГУ, основними умовами використання якого виступають: систематичне виконання офіцерам вимог щодо використання ними в повсякденній службовій діяльності сучасних і передових методичних прийомів і способів, що не допускають формалізму і догматизму; роз'яснення офіцерам негативних наслідків, що виникають при прийнятті «імпульсивних рішень» в ході виконання завдань повсякденної військово-професійної діяльності; залучення офіцерів в систему професійної підготовки і перепідготовки висококваліфікованих кадрів НРУ; застосування широкого спектра заохочень офіцерів за проявлені ініціативу і творчість при виконанні завдань за посадовим призначенням.

- організація моніторингу службової діяльності офіцерів підрозділів, вперше призначеними на посаду, при цьому його базовими умовами є: прикріплення до офіцера на період введення в посаду наставника, який має високі показники ефективності і позитивний досвід військово-професійної діяльності на аналогічній посаді; використання індивідуальних форм професійного навчання офіцерів порядку і правил виконання основних видів обов'язків за посадовим призначенням.

УДК 355.318.

Фалько С.А., доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Назаренко О.Л.**, підполковник, старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ВОЄННО-ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА КОМАНДНО-ШТАБНОМ ФАКУЛЬТЕТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У вищих військових навчальних закладах держави у програмі навчання однієї з обов'язкових дисциплін є воєнна історія. В 2017 році у Міністерстві оборони України затверджено Концепцію воєнної історії України. Цей керівний документ для вищих військових навчальних закладів нашої країни дозволяє впорядкувати питання пов'язані з вивченням проблем воєнної історії нашої країни.

Розроблення Концепції було зумовлено необхідністю, вдосконалення воєнно-історичної науки в Україні, врахування історичної спадщини для встановлення основ державної політики у сфері військового будівництва, патріотичного виховання молоді, створення сприятливих умов для формування кадрового потенціалу Збройних Сил і інших військових формувань України; популяризації воєнно-історичних знань у суспільстві, реалізації актуальних наукових воєнно-історичних проектів з позиції правди.

Метою проекту Концепції є формування системи поглядів на наукове дослідження воєнної історії України, як складової світової воєнної історії та використання набутого досвіду в процесі будівництва Збройних Сил України і інших військових формувань. Впевнене володіння знаннями воєнної історії сприяє формуванню професійних здібностей сучасного офіцера, таких, як: відданість вибраному життєвому шляху, незламний характер; креативне мислення; уміння подолати кризисні негаразди. Проте це стосується майбутнього офіцера, якщо він цікавиться походженням своєї професії, якщо викладання воєнної історії перетворюється у своєрідний культ виключно вірно вибраного шляху і підкріплено самостійним опануванням літературного, відео-, аудіо-матеріалу з воєнно-історичної тематики. Цей шлях розвиває курсанта за певними професійними якостями.

В основу Концепції покладено ідею утвердження державності як консолідуючого чинника української політичної нації. Воєнна історія України є національною за своєю глибинною сутністю та водночас постає невід'ємною частиною всесвітньої воєнної історії.

Нагадаємо, що воєнна історія, як сфера знання, виконує світоглядну, виховну, освітню та методологічну функції. Воєнно-історичні дослідження проводяться у системі основних складових воєнно-історичної науки (історія війн, історія воєнного мистецтва, історія воєнної думки, історія будівництва збройних сил,

історія озброєння і військової техніки) та спеціальних (воєнно-історичне джерелознавство, воєнна історіографія, воєнна археографія, воєнна археологія, воєнна біографістика, воєнна статистика, воєнна антропологія, військова символіка, церемоніал тощо).

Курсант, повинен вміти інтегрувати історичну свідомість і навички критичного мислення у процес самоосвіти і навчання майбутніх підлеглих. В курсі дисципліни простежується еволюція воєнного мистецтва і воєнної науки з наполеонівських часів до війн ХХІ ст. Основний акцент робиться на зміни характеру бойових дій у міру соціального політичного, економічного і техніко-технологічного розвитку держави.

В центрі аналізу знаходяться причинно-наслідкові зв'язки, взаємозв'язок подій, оскільки війни розгортаються у часі, велика увага також приділяється оперативним аспектам та питанням тилового забезпечення, як вони відображені у воєнній історії, а також ролі суспільства у війні. Курсант повинен знати основні праці теоретиків, аналізувати їх головні ідеї та вивчати вплив цих ідей на військові питання. Завдяки такій роботі кожен курсант має дійти власних висновків стосовно основних проблем ведення війни і фундаментального характеру війн, наприклад, про співвідношення переваг наступу та оборони або про співвідношення матеріальних та моральних чинників. Також поєднується вивчення ходу воєнних кампаній з вивченням політичних, економічних, соціальних і культурних чинників, що визначають військове будівництво. Крім того, вивчається вплив розвитку техніки і технологій на ведення бойових дій, а також на формування націоналістичних установок щодо міждержавних та національно-визвольних війн. Значна частина матеріалу присвячена національній спадщині та традиціям Збройних сил, характеру й інтенсивності війн та наслідкам розвитку техніки і технології для суспільства та ведення військових дій.

Слід зазначити, що вивченню воєнної історії приділяється суттєва увага у провідних країнах НАТО, де розуміють значення знання попереднього військового досвіду майбутніми офіцерами країн Європи.

УДК 355.45

Федоров О.Ю., провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ; **Мокоївець В.І.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ; **Бокачов С.В.**, провідний науковий співробітник Наукового центру Сухопутних військ Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, працівник ЗСУ

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТА ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ ЗСУ СПІЛЬНО З
ІНШИМИ СКЛАДОВИМИ СИЛАМИ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ**

У воєнних конфліктах сучасності відбуваються суттєві зміни у способах виконання завдань і формах застосування військ (сил). Прикладом тому – збройний конфлікт на Сході України, який став справжнім випробуванням здатності Збройних Сил України та Національної гвардії України й інших складових сил оборони виконувати завдання із забезпечення державної та воєнної безпеки країни.

У ході конфлікту виникало дуже багато проблемних питань, найбільш складні з яких стосувались виконання бойових завдань військами (силами) Збройних Сил спільно з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами України. Це зумовило необхідність перегляду існуючих та розробку нових доктринальних документів з питань спільного застосування з урахуванням набутого бойового досвіду, а також принципів проведення об'єднаних операцій, прийнятих у країнах – членах НАТО.

У результаті цієї роботи з'явилася низка керівних документів, які формують основу застосування складових сил оборони України, як об'єднаної (єдиної) сили для протистояння агресору. У новостворених документах розкриваються зміст об'єднаних операцій, що проводяться в різних просторах (на суші, на морі, у повітрі, в інформаційному), визначаються питання підготовки об'єднаних операцій, організації взаємодії, управління об'єднаними силами та їх забезпечення для найбільш ефективного використання спільних можливостей усіх складових угруповання об'єднаних сил. Робиться акцент, що об'єднана операція – це операція, яка проводиться створеним угрупованням об'єднаних сил під єдиним керівництвом при цьому угруповання об'єднаних сил складатиметься з декількох з'єднань і військових частин різних видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, військових формувань Національної гвардії України та інших складових сил оборони.

В об'єднаній операції на військові формування Національної гвардії України покладатимуться завдання, основними з яких є: забезпечення охорони органів державної влади; охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки в зоні конфлікту; охорона та оборона важливих державних об'єктів; забезпечення захисту державного кордону України; припинення діяльності не

передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп); безпосередня участь у веденні воєнних дій у складі угруповання об'єднаних сил.

З метою досягнення готовності військових формувань Національної гвардії України та Збройних Сил України до об'єднаних дій у складі відповідного угруповання у мирний час плануються та проводяться заходи об'єднаної підготовки, завчасно розробляється комплект планувальних документів, у яких визначаються бойові завдання та розкриваються питання управління, взаємодії, логістичного забезпечення тощо.

УДК 159.9

Халеп В.В. старший викладач – начальник парашутно-десантної служби Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Саморок М.Г.**, викладач (парашутно-десантної підготовки) кафедри тактико спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, майор

ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В ХОДІ ЗАНЯТЬ З ПОВІТРЯНОДЕСАНТНОЇ ПІДГОТОВКИ

Успішне виконання основного елемента повітрянодесантної підготовки – стрибка з парашутом, висуває високі вимоги до психологічної підготовки парашутистів. Безумовно усі види забезпечення в десантно-штурмових військах, окремих загонах спеціального призначення Національної гвардії України спрямовані на підвищення успішності і безпеки професійної діяльності, збереження здоров'я військовослужбовців, але саме психологічна підготовка вагомо сприяє підвищенню резервних можливостей психіки людини, формування в нього оптимальної стартової готовності і психологічної стійкості.

Психологічна підготовка спрямована на формування високої готовності до здійснення парашутного стрибка і психічної стійкості до впливу негативних факторів діяльності. У залежності від призначення, психологічну підготовку розділяють на загальну, спеціальну і цільову. Регулювання у парашутистів своїх психічних станів у процесі підготовки і здійснення парашутного стрибка досягається шляхом усвідомлення своїх психологічних особливостей, що виявляються шляхом самостереження, самопорівняння з ідеалом, самоаналізом, самооцінкою своєї психологічної готовності. Психологічне забезпечення повітрянодесантної підготовки має комплексний характер і складається із системи активних елементів психологічної підготовки – організаційно-методичних заходів і комплексу спеціальних засобів психічної саморегуляції.

Система заходів, розрахована на всебічне вивчення і розвиток морально-вольових якостей у парашутиста, не може бути вирішена разом. Це довготривалий і кропітка праця командира, спеціаліста повітряно-десантної служби. Необхідно, щоб в ході таких занять кожен парашутист особисто знав і розумів призначення та устрій кожної частини, усвідомив принцип їх роботи в

процесі розкриття парашута в повітрі, так як усвідомлення – це основне зерно в процесі оволодіння знаннями.

УДК: 358.2/.3:355.457/.458](477)(045)

Харун О.М., старший викладач кафедри транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, підполковник;
Чиж О.В., старший викладач кафедри транспортних засобів та інженерного забезпечення охорони державного кордону Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, майор

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ КОМАНДИРІВ І ШТАБІВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ МІННОЇ ВІЙНИ

Мінна війна вимагає від командирів і начальників усіх рівнів при плануванні виконання службово-бойових завдань більш ретельно вивчати мінну обстановку в районі майбутніх дій. З метою збереження життя і здоров'я військовослужбовців і мирного населення слід застосовувати комплекс заходів, спрямований, зокрема, на недопущення (попередження) мінування противником шляхів руху військ (місцевості та об'єктів), а також пошук і знищення (знешкодження) мінно-вибухових пристроїв (МВП).

Безпека підрозділів в умовах мінної війни може бути забезпечена: цілеспрямованою підготовкою особового складу до виконання службово-бойових завдань; високою психологічною готовністю солдат і офіцерів до дій в умовах мінної небезпеки; підготовкою та підтриманням у постійної бойової готовності штатних та позаштатних інженерно-саперних підрозділів і груп (відділень, розрахунків) розмінування; ретельною організацією планування виконання бойових завдань з урахуванням застосування інженерних сил і засобів; тісною взаємодією з частинами та підрозділами інших військових формувань та органів спеціального призначення з обміну інформацією про мінну обстановку.

Основними напрямками роботи командирів і штабів при організації службово-бойової діяльності в умовах мінної небезпеки (протидії мінної війни) є аналіз мінної обстановки в районі виконання службово-бойових завдань, що включає збір, обробку та узагальнення даних, а також графічне і текстуальне їх оформлення. На карту наносяться: пункти дислокації військових частин, взаємодіючих органів, місця блок-постів, патрулів, межі районів відповідальності; маршрути руху військ, закріплені за військовою частиною для охорони, перевірки на МВП і забезпечення безпеки руху військових колон із зазначенням їх характеристик; найбільш ймовірні ділянки мінування, місця можливого влаштування засідок і шляхи підходу (відходу) противника до них; місця виявлення фугасів (підривів особового складу і техніки) із зазначенням часу, дати,

складу фугасів, засобів і способів управління (приведення в дію).

Аналіз отриманої інформації дозволяє визначити найбільш ймовірні місця і способи мінування; періодичність установки МВП; склад фугасів, в тому числі боєприпаси, вибухові речовини, способи управління фугасами, засоби приведення їх у дію, хитрощі, що застосовуються диверсантами; шляхи підходу (відходу) противника до місць мінування тощо.

На основі аналізу мінної обстановки і даних розвідки командири підрозділів уточнюють тактику дій підрозділів, порядок застосування артилерії в мету заборони висування противника до місць мінування; виконання заходів з охорони шляхів руху військ в денний і нічний час, у тому числі влаштування засідок, секретів, заслонів, завдання блок-постам з організації спостереження і патрулювання та доводять передовий досвід щодо дій підрозділів з питань мінної безпеки.

УДК 355.424

Черкашин С.Д., кандидат військових наук, старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ СЛЬОЗОТОЧИВОЇ ДІЇ ПРОТИ УЧАСНИКІВ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Для припинення масових заворушень та притягнення винних до відповідальності силами охорони правопорядку (СОПр) проводиться спеціальна операція (СО). Аналіз міжнародного досвіду та досвіду колишнього СРСР свідчить, що в ході проведення *силової фази* СО нерідко застосовується (застосовувалася) тактика прямого фізичного контакту між протиборчими сторонами (за принципом “стінка на стінку”), що в свою чергу приводить до значного рівня травматизму, і навіть до смертельних випадків, як серед правоохоронців, так і серед цивільного населення (учасників масових заворушень).

Наразі нормативна база України вимагає від СОПр, під час проведення спеціальних заходів, чітких та злагоджених дій які, до того ж, не повинні перевищувати наданої законодавством держави міри впливу на цивільне населення.

Тому, розроблення нових тактичних прийомів, що дозволять знизити рівень травматизму під час проведення СО з припинення масових заворушень є *актуальною* військово-науковою задачею.

В межах вирішення цієї задачі пропонується система тактичних прийомів впливу на агресивний натопв із застосуванням спеціальних засобів сльозоточивої дії (СЗСД). Застосування СЗСД у поєднанні з відповідним рухом (маневром) елементів бойового порядку правоохоронного підрозділу дозволить тримати дистанцію між протиборчими сторонами – зменшити (уникнути) прямий фізичний контакт між ними.

УДК 355.351

Чернавіна О.Є., кандидат військових наук, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України; **Косяк О.Г.**, ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЕВАКУАЦІЇ СПЕЦКОНТИНГЕНТУ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

Наразі в Україні функціонує 1000 об'єктів промисловості, на яких виробляється, зберігається чи використовується близько 300 тисяч т. сильнодіючих отруйних речовин (СДОР), у тому числі 3,84 тисяч т. хлору, 194,04 тисячі тон аміаку та близько 102 тисяч т. інших хімічно-небезпечних речовин.

Об'єкти промисловості, на яких використовується СДОР, є потенційними джерелами техногенної небезпеки, – і тому їх називають хімічно небезпечними об'єктами (ХНО). Внаслідок можливих аварій техногенного, природного та воєнного характеру на ХНО може відбутися масове ураження людей, тварин і рослин, що потрапили (перебувають) у зону (у зоні) ураження хімічно-небезпечних речовин.

Відповідно до аналізу розташувань установ виконання покарань (УВП) по всім регіонам країни зрозуміло, що значна кількість УВП знаходиться поблизу хімічно-небезпечних об'єктів. Найбільшої небезпеки слід очікувати в Центральному (Запорізька, Дніпропетровська, Черкаська обл.) та Західному (Івано-Франківська обл.) регіонах нашої країни.

Зокрема при виникненні аварії на комунальному підприємстві «Запорізький титаномагнієвий комбінат» в Запорізькій області у зону хімічного зараження потрапляють: УВП №1, №11 та №101. Загальна чисельність спецконтингенту що підлягає евакуації близько 1300 осіб. Внаслідок цього Національна гвардія України буде виконувати специфічне завдання з евакуації спецконтингенту одночасно з кількох установ виконання покарань, що потрапили у зону хімічного зараження.

Аналіз можливостей НГУ щодо здійснення евакуаційних заходів виявив ряд проблемних питань пов'язаних з оперативністю виконання завдання, зокрема:

- визначення найкоротших маршрутів руху спецтехніки від пунктів постійної дислокації НГУ до УВП що потрапили у зону хімічного зараження;
- визначення всіх вузлів автотранспортної мережі у зоні хімічного зараження (включно до УВП та точок перетину зони зараження);
- визначення загальної чисельності спецконтингенту для розрахунку потреб кількості спецтехніки (виходячи з норм посадки).

Зазначене вище потребує розроблення відповідного науково-методичного апарату у вигляді обґрунтованої сукупності показників (кількість часу для евакуації, кількість спецтехніки, кількість військових частин НГУ, кількість УВП, чисельність спецконтингенту), критеріїв (оперативність, ефективність,

економічність) та логічних взаємопов'язаних моделей (моделі оптимальних маршрутів спецтехніки від пунктів постійної дислокації НГУ до УВП в зоні зараження, та моделі оптимальних маршрутів руху спецтехніки від УВП, які знаходяться в зоні хімічного зараження до УВП що розташовані в безпечній зоні).

Також, виникає необхідність в розробці методики, що дозволить органам військового управління НГУ обґрунтовано виробляти плани евакуації спецконтингенту одночасно з кількох установ виконання покарань, що потрапили у зону хімічного зараження.

УДК 355.423.1

Чернавіна О.Є., кандидат військових наук, доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України;
Коломієць О.В., слухач оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПІДХІД ДО ОБґРУНТУВАННЯ СПОСОБУ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ОБСТАНОВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ БАК В РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНОЇ ОПЕРАЦІЇ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ

Відомо, що основною метою стабілізаційних операцій є боротьба з диверсійними групами (ДРГ), повітряними десантами противника (ПДП), незаконно утвореними збройними формуваннями (НЗФ), терористичними групами, групами організованої злочинності.

Державний кордон завжди був, є і буде особливо напруженою зоною дій як для ворога, так і для всієї системи державної безпеки тієї країни, кордон якої знаходиться під загрозою. Через неконтрольовані ділянки кордону України виникають можливості переправлення найманців, організації каналів фінансування під виглядом благодійної допомоги, здійснення постачання озброєння, боєприпасів, військової техніки і матеріальних засобів.

Сучасні події в планетарному масштабі вказують на потребу в удосконаленні способів контролю обстановки вздовж всього державного кордону, а не тільки на локальних ділянках, де на даний час більш напружена ситуація.

Державний кордон звичайно поділяється на зони відповідальності, але при проведенні стабілізаційних операцій визначається певний за масштабами район.

Відомо, що ДРГ, НЗФ можуть діяти на досить обширних площах і, тим самим, дуже тривалий час виконувати своє основне завдання – виснаження сил противника шляхом проведення диверсій у тилу з метою дезорганізації тилових установ, знищення або тимчасового виведення з ладу найважливіших промислових підприємств, військових об'єктів, транспорту, зв'язку. Для досягнення своїх деструктивних цілей НЗФ широко використовують такі

способи дій як: засідки; напади (нальоти); обстріли (в тому числі снайперський вогонь); різні за масштабом терористичні акти; захоплення заручників; мінування об'єктів, місцевості та маршрутів руху сил правопорядку

Тому виникає потреба знайти ефективний спосіб проведення моніторингу державного кордону.

Звісно, що в реальному масштабі дій (в умовах особливого періоду) та на великих ділянках потрібно звертатись за допомогою до авіаційних засобів. Безпілотний авіаційний комплекс (БпАК) є досить економічним і ефективним засобом для вирішення таких завдань. Повітряна розвідка (моніторинг) з використанням БпАК може виконувати завдання бойового розвідувального забезпечення стабілізаційних операцій (бойових дій) своїх військ (сил) в умовах, що визначаються характером і напруженістю збройної боротьби.

БпАК «Буревестник» (Білорусь) може здійснювати оперативне спостереження за протяжними ділянками місцевості і різними об'єктами, супровід рухомих об'єктів і передачу отриманої інформації споживачам в реальному часі з видачею цілевказівок. Радіус застосування до 290 км.

БпАК А1-С/А1-СМ «Фурія» – багатоцільовий безпілотний авіаційний комплекс, призначений для ведення повітряної розвідки вдень та вночі, визначення координат цілі, коригування артилерійського вогню, конвоювання. Має максимальний радіус дії до 50 км.

БПЛА «Байрактар ТВ2» – турецький ударний оперативно-тактичний середньовисотний безпілотний літальний апарат з великою тривалістю польоту. Радіус дії до 150 км. Може нести керовані протитанкові ракети та авіаційні бомби.

Комплекси широко застосовувались під час турецької операції «Весняний щит» в лютому-березні 2020 року в Сирії. Безпілотники успішно знищували як рухомі, так і нерухомі цілі.

Такий БПЛА, як «Bayraktar TB2», дійсно більш ефективно використовувати в стабілізаційних операціях, де одразу можливо застосувати зброю у випадку виявлення противника.

Звісно, що застосування будь-якого БпАК або БПЛА без обґрунтовано обраного способу проведення моніторингу буде малоефективним. Тому, який би БпАК не використовувався для цих завдань, потрібно максимально використовувати можливості техніки та створити умови для підвищення ефективності моніторингу.

Підхід, однозначно, полягає в якості обґрунтування обраного способу. Тобто, аргументовано довести необхідність врахування обраних показників та критеріїв для використання того чи іншого способу.

УДК 378.

Штаненко С.С., доцент кафедри побудови телекомунікаційних систем Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, підполковник, **Сердюк П.Є.**, викладач кафедри побудови телекомунікаційних систем Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, майор

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВВНЗ

Традиційна освіта розглядається, як засвоєння курсантами певних знань, умінь, навичок, зумовлених Державними стандартами та програмами. На сьогоднішній час, гостро виникає необхідність проаналізувати фактори, що негативно впливають на підвищення якості освіти та формуванню особистості курсанта, а завтра, вже навченого, ефективного молодого офіцера, спроможного адекватно відповідати викликам сучасності.

За результатами глибокого аналізу та враховуючи тенденції дистанційного навчання під час світової пандемії COVID-19, на кафедрі побудови телекомунікаційних систем, факультету телекомунікаційних систем, Військового інституту телекомунікації та інформатизації ім. Героїв Крут, визначились з найбільш ефективними сучасними методиками та технологіями навчання у ВВНЗ, аналізуючи досвід підготовки ВВНЗ країн західної Європи, північної Америки, країн членів та партнерів НАТО.

Досвід використання об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища *Moodle* (акронім від *Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment* – безкоштовної онлайн-система управління навчанням, яка дозволяє викладачам створювати власний приватний веб-сайт, наповнювати динамічними курсами, які розширюють рівень навчання в будь-який час і в будь-якому місці. Данна навчальна платформа призначена для об'єднання педагогів, адміністраторів і курсантів, які навчаються, в одну надійну, безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища та орієнтована насамперед на організацію взаємодії між викладачем та курсантом, хоча підходить і для організації традиційних дистанційних курсів, а також підтримки очного навчання.

За результатами аналізу кращих методик та технологій в поєднанні з EDIP (*E-education, D-demonstration, I-formatization, P-practic*).

Це дозволяє урізноманітнити діяльність курсантів, а саме:

Навчає здобувати потрібні знання самостійно;

Акумулює вміння користуватись здобутими знаннями для рішення нових завдань;

Сприяє набуттю комунікативних, лідерських навичок та вмінь (тобто, досвіду комунікації в різноманітних групах, виконуючи різні соціальні завдання і ролі);

Надає можливість широких людських контактів в ознайомленні з різними точками зору на одну проблему;

Навчає користуватись дослідницькими методами: збирати інформацію, факти уміти їх аналізувати з різних точок зору, висувати гіпотези, роботи висновки;

Надає можливість висловлювати свої власні думки.

Перспектива використання даних методик дозволяє готувати ефективних офіцерів, які можуть не стандартно мислити, приймати виважені рішення, готові виконувати завдання за призначенням.

Таким чином, результатом плідної роботи на кафедрі є впровадження освітньої технології *EDIP*, яка базується на поєднанні традиційних методик навчання разом із сучасними інформаційними технологіями з навчальним середовищем *Moodle*.

УДК:37.02

Яковенко Є.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Головань О.М.**, кандидат військових наук доцент, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПРОФЕСІЙНЕ ЗДОРОВ'Я ОФІЦЕРА – БАГАТОВИМІРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО ОСОБИСТОСТІ

Аналіз наукових досліджень свідчить про зниження якості психічного, фізичного і соціального здоров'я як у певних професійних груп населення, так і у нації вцілому. У своїх звітах представники Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) зазначають недостатню компетентність значної частини населення світу в питаннях збереження і зміцнення здоров'я, що має вплив як на професійну діяльність людини, так і на її побут. Нажаль, необхідно зазначити, що військовослужбовці Національної гвардії України, теж недостатньо обізнані в питаннях збереження і зміцнення здоров'я.

Стан здоров'я найбільше позначається на рівні працездатності та результативності дій кожного працівника. Виходячи з цього воно є не тільки показником стану організму, а й суб'єктивною самоцінністю для працівника.

Тому актуальним проблемним питанням на теперішній час є обізнаність майбутніх офіцерів Національної гвардії України стосовно шляхів збереження та зміцнення здоров'я.

Як бачимо, здоров'я офіцера є необхідною умовою виконання ним своїх службових обов'язків і водночас найважливішою складовою його професійної придатності. Здоров'я офіцера це необхідна складова його успішної професійної діяльності, самореалізації та просування по службі.

Стан здоров'я офіцера безпосередньо впливає на результати всієї службової (бойової) діяльності, позначається на рівні професіоналізму, визначає самоефективність його особистості.

Крім того, здоров'я підлеглого особового складу значною мірою залежить від стану професійного здоров'я офіцера. Офіцер з низьким рівнем професійного здоров'я нездатний забезпечити підлеглим військовослужбовцям необхідний рівень уваги. Він не в змозі займатися формуванням культури здоров'я військовослужбовців, оскільки у цій справі необхідний особистий приклад.

Отже, професійне здоров'я майбутнього офіцера є однією зі стратегічних проблем сучасного війська, а його збереження і зміцнення актуальною проблемою сучасної психолого-педагогічної науки. Тому у полі зору науковців повинен бути офіцер з його проблемами, далеким від ідеального реальним станом здоров'я, з життєвими силами, що «тануть» щодня при роботі з сучасною молоддю, не завжди доброзичливими товаришами по службі.

Бабков Ю.П., Радванський І.Г. ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ОФЦЕРСЬКИХ КАДРІ. В ОПЕРАТИВНОГО РІВНЯ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	4
Башкатов Є.Г., Колянда В.В. ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ ДОСЯГНЕННЯ РАПТОВОСТІ ДІЙ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	5
Бєлашов Ю.О. ВИКОРИСТАННЯ БЕСПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЯКІ ПОКЛАДЕНІ НА ПІДРОЗДІЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	7
Бондаренко О.Г., Чернавїна О.Є. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ОФЦЕРСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	7
Бондарь Ю.А. СУЧАСНА СИСТЕМА РУКОПАШНОГО БОЮ – ДОСВІД АРМІЇ США.....	9
Братко А.В. ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	10
Бутко Р.В., Нестеренко О.О. ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІЮНОСТІ ПЕРЕГЛЯДУ ОПИСУ ЗМІСТУ ТА УМОВ ВИКОНАННЯ НОРМАТИВІВ З БОЙОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ (ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА) ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	11
Бутузов В.Ю. ДОСВІД ТА ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ СИЛ І ЗАСОБІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ЗДІЙСНЕННІ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ.....	12
Варакута В.П., Дяченко Д.В., Стародубцев С.О. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ТРЕНАЖНО-ІМІТАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМАНДНО-ШТАБНИХ (ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНИХ) НАВЧАНЬ З ЧАСТИНАМИ, ПІДРОЗДІЛАМИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	13
Власюк В.В., Гасан О.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОНАТИ БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ ПОХІДНОЮ ОХОРОНОЮ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ РАПТОВОГО НАПАДУ ПРОТИВНИКА НА ГОЛОВНІ СИЛИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МАРШУ ПІДРОЗДІЛОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	15
Возний О.О., Власік С.М., Павлій В.О., Микитюк С.О. НАПРЯМКИ ВЗАЄМОДІЇ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СКЛАДОВИМИ СИЛАМИ ОБОРОНИ ПРИ ВИКОНАННІ СПІЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ЩОДО ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ.....	16

Гарбузов О.А., Пономарьов В.О. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІШЕННЯ НА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ.....	18
Голубок М.Г., Жабінський В.М. ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛКУ ОХОРОНИ ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВЕДЕННІ КОНТРАДИВЕРСИЙНИХ ДІЙ.....	19
Гончар Р.О. ТЕНДЕНЦІЇ ЗРОСТАННЯ РОЛІ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ В ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ СУЧАСНОСТІ.....	20
Гончаров Є., Лиходій О.В. ПРОВЕДЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ У РАЙОНІ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ.....	22
Гунбін К.Ю., Абдрахімов О.Ф. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	24
Гунбін К.Ю., Ліщук Р.П. ПОГЛЯДИ ПЕРСПЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ДРОНІВ У СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	25
Гур'єв Д.О., Бабенко О.І., Сальна Н.Є., Попов М.О. ПІДХОДИ ЩОДО ПРОЕКТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ.....	27
Данильченко О.А. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	28
Драган Ю.А. ВИКОРИСТАННЯ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ОХОРОНИ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ ВАРТОВОЇ СЛУЖБИ.....	29
Євтушенко І.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТА БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ.....	31
Єрмошин М.О., Онопрієнко О.С. ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЕКСПЕРТІВ.....	32
Іванченко А.О., Іванченко О.В. ПІДТРИМАННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОЇ НАДІЙНОСТІ ТЕХНІКИ ІНЖЕНЕРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	34
Карпенко С.І., Луньов О.Ю. СПОСОБИ ВЕДЕННЯ ПОВІТРЯНОЇ РОЗВІДКИ З ВИКОРИСТАННЯМ БпАК.....	35
Ковалевський Є.П., Хорошун В.П. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУЧАСНИМИ ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОРГАНІВ ДИХАННЯ.....	37

Ковальов І.В., Волобуєв Р.В. МЕХАНІЗМ СИНТЕЗУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НГУ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЇ.....	38
Ковтуненко А.В., Воронін А.І. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДЕКОНТАМІНАЦІЇ ПІДРОЗДІЛІВ З МЕТОЮ ЗБЕРЕЖЕННЯ БОЄЗДАТНОСТІ ТА ЗМЕНШЕННЯ ВТРАТ СЕРЕД ОСОБОВОГО СКЛАДУ.....	39
Кривий І.В., Пастух Д.О., Трач В.І. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ І ЗАСОБІВ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ З ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ І ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ.....	40
Кулешов О.П., Пташка С.Д. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ.....	42
Лавніченко О.В. СУТНІСТЬ, МІСЦЕ І РОЛЬ ОПЕРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА НГУ В ТЕОРІЇ ВОЄННОГО МИСТЕЦТВА ТА ТЕОРІЇ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	43
Лазебник С.В., Пилипенко В.М., Лисак Г.Г., Косенко В.П. ПОГЛЯДИ ЩОДО СПІЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПІЛОТОВАНОЇ І БЕЗПІЛОТНОЇ АВІАЦІЇ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ.....	46
Лисенко О.В., Іванченко А.О. БАТАЛЬЙОН ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У ПОВІТРЯНОМУ ДЕСАНТІ.....	47
Лисенко О.В., Карпенко С.І. УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ І ЗАСОБАМИ РОЗВІДКИ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ.....	49
Манжура С.А., Кухарець Д.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ ТА ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВРУШЕНЬ.....	51
Матала І.В., Жук О.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ ЯК ФОРМИ ДІЙ ВІЙСЬК У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	53
Меленті Є.О. ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ЗАГРОЗИ ОБ'ЄКТАМ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	54
Минько О.В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ІНТЕРЕСАХ ПІДВИЩЕННЯ ІМІДЖУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ СПЕЦІАЛІСТАМИ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	55

Мокоївець В.І., Федоров О.Ю., Марцінко Н.М. МОЖЛИВОСТІ СПІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	56
Онищенко В.А., Казан П.І., Онищенко М.В. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ДІЇ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ТА ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ.....	58
Онопрієнко О.С. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ІЗОЛЯЦІЙНО-ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ В РАЙОНІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ЗУМОВЛЕНОЇ РУЙНУВАННЯМ ГІДРОТЕХНІЧНОЇ СПОРУДИ.....	59
Панченко В.Ю., Євсєєв В.О. ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ НОВІТНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ (ОХОРОНИ) ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	60
Пашуба А.С. СПОСОБИ ДІЙ В МАНЕВРЕНІЙ ОБОРОНІ.....	61
Пащенко В.В., ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ АВІАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ ПІД ЧАС РОЗВІДКИ МІННО-ВИБУХОВИХ ЗАГОРОДЖЕНЬ.....	62
Побережний А.А., Сутюшев Т.А. ТАКТИЧНИЙ АСПЕКТ РЕЗУЛЬТАТІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ БТР-70 ДО ВИДУ БТР-70Т.....	64
Пономарьов В.О., Гарбузов О.А. АКТУАЛЬНІСТЬ ОСОБЛИВОСТЕЙ НОСІННЯ КОРОТКОСТВОЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА ТЕХНІКА ЇЇ ШВИДКОГО ДІСТАВАННЯ З КОБУРИ ДЛЯ ОПЕРАТИВНОГО СКЛАДУ СИЛОВИХ СТРУКТУР.....	65
Радзіковський С.А., Кізло Л.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОДАЛЬШОГО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	67
Романюк В.А., Стародубцев С.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ДОСВІДУ ДІЙ ПРАВООХОРОНЦІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	68
Росляков О.В., Прохоренков Д.В. МОДЕЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ: ДОСВІД СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ.....	69
Сізон Д.О., Крижанівський І.М., Закіров З.З., Калачова В.В. МОДЕЛІ ТА МЕТОДИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ КОЛЕКТИВАМИ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	70
Слюсаренко О.І., Мокоївець В.І., Федоров О.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ АЛГОРИТМІВ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО СТАНДАРТИВ НАТО.....	72

З М І С Т

Суконько С.М., Шерстюк А.Д. МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНІТОРИНГУ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ З ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ВІЙСЬКОВИМИ ЧАСТИНАМИ НГУ.....	73
Сутюшев Т.А., Борисов В.В., Назаров В.А. РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ХАРКІВСЬКОЇ БИТВИ 1942 РОКУ В АСПЕКТІ ПОЛОЖЕНЬ ТЕОРІЇ ГЛИБОКОЇ ОПЕРАЦІЇ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕНЬ	74
Сутюшев Т.А., Чухлатий А.В. ВОЄННО-ІСТОРИЧНІ ПОЇЗДКИ ТА ВОЄННО-ІСТОРИЧНІ ІГРИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНІ ФОРМИ ЗАНЯТЬ З ОПЕРАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	75
Сутюшев Т.А. ВІДПОВІДНІСТЬ ФОРМ ЗАСТОСУВАННЯ ВІЙСЬК (СИЛ) ЇХ ЗМІСТУ.....	76
Ткаченко М.Д., Подвизніков С.М., Безкорвайний І.С. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОМАНДИРА БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПРИ РОЗРОБЛЕННІ ЗАМИСЛУ ТА ВИЗНАЧЕННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ НА ВЕДЕННЯ МАНЕВРОВОЇ ОБОРОНИ В СМУЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	78
Токар О.А., Оборонов М.І., Макаров В.В. РОЗПІЗНАВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПОВІТРЯНОЇ РОЗВІДКИ НА ЦИФРОВИХ АЕРОФОТОЗНІМКАХ.....	80
Трищун Р.М. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФЦЕРІВ ВІДПОВІДНО ДО СПЕЦИФІКИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	81
Троценко О.Я., Кізло Л.М. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СЛУЖБОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ ОФЦЕРІВ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	82
Фалько С.А., Назаренко О.Л. УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ВОЄННО-ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА КОМАНДНО-ШТАБНОМ ФАКУЛЬТЕТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	84
Федоров О.Ю., Мокоївцев В.І., Бокачов С.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТА ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ ЗСУ СПІЛЬНО З ІНШИМИ СКЛАДОВИМИ СИЛАМИ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	86
Халеп В.В., Саморок М.Г. ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В ХОДІ ЗАНЯТЬ З ПОВІТРЯНОДЕСАНТНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	87
Харун О.М., Чиж О.В. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ КОМАНДИРІВ І ШТАБІВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ МІННОЇ ВІЙНИ.....	88

З М І С Т

Черкашин С.Д. ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ СЛЬОЗОТОЧИВОЇ ДІЇ ПРОТИ УЧАСНИКІВ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	89
Чернавіна О.Є., Косяк О.Г. АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЕВАКУАЦІЇ СПЕЦКОНТИНГЕНТУ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ.....	90
Чернавіна О.Є., Коломієць О.В. ПІДХІД ДО ОБҐРУНТУВАННЯ СПОСОБУ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ОБСТАНОВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ БАК В РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНОЇ ОПЕРАЦІЇ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ.....	91
Штаненко С.С., Сердюк П.Є. ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВВНЗ.....	93
Яковенко Є.С., Головань О.М. ПРОФЕСІЙНЕ ЗДОРОВ'Я ОФІЦЕРА – БАГАТОВИМІРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЙОГО ОСОБИСТОСТІ.....	94

Для нотаток

Для нотаток

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“Службово-бойова діяльність
Національної гвардії України:
сучасний стан, проблеми та перспективи”**

Секція 1

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.Є. Морозов*

Комп'ютерне складання і верстання: *С.О. Воробйов;*
О.В. Ніконенко

Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 8,14.
Тираж 50 прим. Зам. № 245

Видавець і виготовлювач Національної академії Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.